

Osnovna škola „12.decembar“

Sjenica

ŠKOLSKI PROGRAM  
DRUGI RAZRED  
OSNOVNOG OBRAZOVANJA  
I VASPITANJA

Vrijeme trajanja programa: od 2024. do 2028.g.

Aktiv nastavnika prvog razreda

HERMINA TOKOVIĆ  
MIRZA MEHONJIĆ  
DANIJELA ZELENKAPIĆ  
VEZIRA KOLAŠINAC

## DRUGI RAZRED

### PROGRAMI OBAVEZNIH I IZBORNIH PREDMETA SA NAČINIMA I POSTUPCIMA ZA NJHOVO OSTVARIVANJE

Lista obaveznih predmeta i izbornih programa i aktivnosti po razredima sa ukupnim nedeljnim i godišnjim fondom časova po predmetima, programima i aktivnostima:

| r.br                                               | A. OBAVEZNI PREDMETI                       | DRUGI RAZRED       |       |
|----------------------------------------------------|--------------------------------------------|--------------------|-------|
|                                                    |                                            | ned.               | god.  |
| 1.                                                 | Bosanski jezik                             | 5                  | 180   |
| 2.                                                 | Srpski kao maternji jezik                  | 2                  | 72    |
| 3                                                  | Engleski jezik                             | 2                  | 72    |
| 3.                                                 | Matematika                                 | 5                  | 180   |
| 4.                                                 | Svijet oko nas                             | 2                  | 72    |
| 5.                                                 | Likovna kultura                            | 2                  | 72    |
| 6.                                                 | Muzička kultura                            | 1                  | 36    |
| 7.                                                 | Fizičko i zdravstveno vaspitanje           | 3                  | 108   |
| 8.                                                 | Digitalni svijet                           | 1                  | 36    |
| Ukupno : A                                         |                                            | 21                 | 756   |
| r. br.                                             | B. IZBORNI PROGRAMI                        |                    |       |
| 1                                                  | Vjerska nastava                            | 1                  | 36    |
| Ukupno : B                                         |                                            | 1                  | 36    |
| Ukupno : A+B                                       |                                            | 22                 | 792   |
| p.br.                                              | V.OBLIK OBRAZOVNO – VASPITNOG RADA         |                    |       |
| 1                                                  | Redovna nastava                            | 22                 | 792   |
| 2                                                  | Dopunska nastava                           | 1                  | 36    |
| 3                                                  | Nastava u prirodi                          | 7-10 dana godišnje |       |
| Red Broj                                           | G. OSTALI OBLICI OBRAZOVNO- VASPITNOG RADA |                    |       |
| 1                                                  | Čas odeljenskog starešine                  | 1                  | 36    |
| 2.                                                 | Vannastavne aktivnosti                     | 1-2                | 36-72 |
| Ukupno : A+B+V+G ( Bez nastave u prirodi i izlete) |                                            | 900                |       |

Program je izrađen prema odredbama članova 60 i 61 Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (ZOSOV): "Službeni glasnik RS" broj 16/2018-47, 3/2019-1, 5/2021-13-1, 13/2023-457

## **ZOSOV**

### **Član 5**

**Osnovni ciljevi osnovnog obrazovanja i vaspitanja jesu:**

- 1) obezbjeđivanje dobrobiti i podrška cjelovitom razvoju učenika;**
- 2) obezbjeđivanje podsticajnog i bezbjednog okruženja za cjeloviti razvoj učenika, razvijanje nenasilnog ponašanja i uspostavljanje nulte tolerancije prema nasilju;**
- 3) sveobuhvatna uključenost učenika u sistem obrazovanja i vaspitanja;**
- 4) razvijanje i praktikovanje zdravih životnih stilova, svijesti o važnosti sopstvenog zdravlja i bezbjednosti, potrebe njegovanja i razvoja fizičkih sposobnosti;**
- 5) razvijanje svijesti o značaju održivog razvoja, zaštite i očuvanja prirode i životne sredine i ekološke etike, zaštite i dobrobiti životinja;**
- 6) kontinuirano unapređivanje kvaliteta procesa i ishoda obrazovanja i vaspitanja zasnovanog na proverenim naučnim saznanjima i obrazovnoj praksi;**
- 7) razvijanje kompetencija za snalaženje i aktivno učešće u savremenom društvu koje se menja;**
- 8) pun intelektualni, emocionalni, socijalni, moralni i fizički razvoj svakog učenika, u skladu sa njegovim uzrastom, razvojnim potrebama i interesovanjima;**
- 9) razvijanje ključnih kompetencija za celoživotno učenje i međupredmetnih kompetencija u skladu sa razvojem savremene nauke i tehnologije;**
- 10) razvoj svesti o sebi, stvaralačkih sposobnosti, kritičkog mišljenja, motivacije za učenje, sposobnosti za timski rad, sposobnosti samovrednovanja, samoinicijative i izražavanja svog mišljenja;**
- 11) osposobljavanje za donošenje valjanih odluka o izboru daljeg obrazovanja i zanimanja, sopstvenog razvoja i budućeg života;**
- 12) razvijanje osećanja solidarnosti, razumevanja i konstruktivne saradnje sa drugima i negovanje drugarstva i prijateljstva;**
- 13) razvijanje pozitivnih ljudskih vrednosti;**
- 14) razvijanje kompetencija za razumijevanje i poštovanje prava deteta, ljudskih prava, građanskih sloboda i sposobnosti za život u demokratski uređenom i pravednom društvu;**
- 15) razvoj i poštovanje rasne, nacionalne, kulturne, jezičke, verske, rodne, polne i uzrasne ravnopravnosti, tolerancije i uvažavanje različitosti;**
- 16) razvijanje ličnog i nacionalnog identiteta, razvijanje svesti i osećanja pripadnosti**

**Republici Srbiji, poštovanje i negovanje srpskog jezika i maternjeg jezika, tradicije i kulture srpskog naroda i nacionalnih manjina, razvijanje interkulturalnosti, poštovanje i očuvanje nacionalne i svetske kulturne baštine;**

**17) povećanje efikasnosti upotrebe svih resursa obrazovanja i vaspitanja, završavanje obrazovanja i vaspitanja u predviđenom roku sa minimalnim produžetkom trajanja i smanjenim napuštanjem školovanja;**

**18) povećanje efikasnosti obrazovanja i vaspitanja i unapređivanje obrazovnog nivoa stanovništva Republike Srbije kao države zasnovane na znanju.**

## OBAVEZNI PREDMETI

**Naziv  
predmeta**

**BOSANSKI JEZIK**

|      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Cilj | Cilj nastave i učenja Bosanskog jezika je razvijanje sposobnosti i vještine upotrebe jezika u različitim životnim,svakodnevnim ,komunikacijskim situacijama,razvijanje čitalačke pismenosti i kulture,istraživanje iskustva i ideja književnosti,poticanje i vrednovanje vlastitoga stvaralaštva i stvaralaštva drugoga i razumijevanje teksta u različitim kulturnim,međukulturnim i društvenim kontekstima . |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Razred                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Drugi             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                         |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|--|
| Godišnji fond časova                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 180 časova        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                         |  |
| ISHODI                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | OBLAST/TEMA       | SADRŽAJI                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Načini i postupci ostvarivanja sadržaja |  |
| Po završetku razreda učenik će biti u Stanju da:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                         |  |
| -vlada osnovnom tehnikom čitanja i pisanja;<br><br>- čita tekst poštujući intonaciju rečenice/stiha;<br><br>- pravilno piše štampana i pisana slova ćirilice, povezuje slova u strukturu riječi;<br><br>- pravilno čita tekst napisan ćiriličnim pismom i razumije pročitano;<br><br>- razlikuje književne vrste: pjesma,priča, basna, bajka, dramski tekst na osnovu osnovnih obilježja;<br><br>- samostalno pročita tekst i odredi tok događaja, mjesto i vrijeme dešavanja u tekstu;<br><br>- odredi glavne i sporedne likove u tekstu i razlikuje njihove pozitivne i negativne osobine;<br><br>- razumije poruku pročitanoog teksta i iskazuje u obliku kratke rečenice; | ČITANJE I PISANJE | Interpretativno čitanje –usavršavanje tehnike čitanja i pisanja i pravilnog,glasnog i tihog čitanja štampanih i pisanih tekstova uz pravilno naglašavanje riječi i govorne realizacije znakova interpunkcije odgovarajućom intonacijom.<br><br>Razumijevanje sadržaja na osnovu reprodukcije pročitanoog( uočavanje ključnih pojmova i povezivanje događaja u tekstu;utvrđivanje vremena dešavanja radnje; razlikovanje glavnih i sporenih likova; izražavanje ličnog stava o postupcima likova;razvijanje i razumijevanje ishoda uzročno–posljedičnog slijeda događaja;pisano izražavanje sadržaja |                                         |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| <p>-navede jednostavne primjere poređenja iz tekstova i svakodnevnog života;</p> <p>- prepriča tekst na reproduktivnom nivou;</p> <p>-u prepričavanje uključuje elemente kreativnosti: promjenom toka događajau priči ( uvođenjem novog lika u priču),promjenom završetka ili unošenjem elemenata opisa(proširivanje teksta);</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p><b>KNJIŽEVNOST</b></p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>dijaloška<br/>tekstualna</p>                 |
| <p>- uočava dijelove teksta i formulira podnaslov dijela teksta;</p> <p>-razlikuje osnovne dijelove teksta( naslov,pasus,ime autora,sadržaj);</p> <p>-izražajno recitir apjesmu;</p> <p>-izvodi dramske tekstove;</p> <p>-iznosi svoje mišljenje o pročitanoj tekstu;</p> <p>-zna šta je pjesma,stih i strofa;</p> <p>-uočava stihove koji se rimuju;</p> <p>-uočava osnovno raspoloženje u pjesmi;</p> <p>- razlikuje glas i slog i prepozna samoglasnike i suglasnike;</p> <p>- razlikuje vrste riječi u tipičnim slučajevima;</p> <p>-određuje osnovne gramatičke Kategorije imenica i glagola;</p> <p>-razlikuje rečenice po obliku i značenju;</p> <p>-uočava glavne dijelove u rečenici: Subjekat i predikat;</p> <p>-poštuje i primjenjuje osnovna pravopisna pravila;</p> <p>-pravilno sastavi dužu i potpunu rečenicu i spoji više rečenica u kraću cjelinu;</p> <p>-koristi različite oblike usmenog i pismenog izražavanja: prepričavanje,pričanje,opisivanje;</p> |                           | <p>pročitanoj,ilustrovanjepročitanog).</p> <p>Usavršavanje tehnike pisanja uz poštovanje pravopisnih normi.</p> <p>Pisanje rečenica na osnovu reprodukcije pročitanoj; pisanje po diktatu;</p> <p>stvaralačko pisanje(samostalno pisanje kraćih tekstova prema zadatoj temi).</p> <p>Upoznavanje i usvajanje ćirilskog pisma.</p> <p><b>ŠKOLSKA LEKTIRA</b></p> <p><b>Proza</b></p> <p>1. AhmetHromadžić:<i>Plamen a</i></p> <p>2. Mirsad Bećirbašić: <i>Čemu se pčela smijala</i></p> <p>3. Ezop:<i>Lisica i gavran</i></p> <p>4. Ešref Berbić: <i>Čuvar</i></p> <p>5. Azra Mulalić: <i>Lastavice</i></p> <p>6. Ferida Duraković: <i>Važnost</i></p> <p>7. Ahmet Hromadžić: <i>Ledena gora</i></p> | <p>ilustrativna</p> <p>učenje putem otkrića</p> |

|                                                                                                                                                                                                                               |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>-učestvuje u razgovoru i pažljivo sluša sagovornika;</p> <p>-razlikuje igrani i animirani film;</p> <p>- razvije svijest o selektiranju televizijskog programa u umjerenom vremenskom gledanju televizijskih sadržaja.</p> |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                        |
|                                                                                                                                                                                                                               | <p><b>JEZIK<br/>(gramatika i pravopis)</b></p> | <p>8. Lav Nikolajevič Tolstoj: <i>Vrabac i laste</i></p> <p>9. Šimo Ešić: <i>Kako je procvjetala prva visibaba</i></p> <p>10. Bisera Alikadić: <i>Nena, Sena i čekmedže</i></p> <p>11. Narodna priča: <i>Nasrudini car</i></p> <p>12. Gvido Tartalja: <i>Zna on unaprijed</i></p> <p><b>Poezija</b></p> <p>1. Šukrija Pandžo: <i>List na putu</i></p> <p>2. Ismet Bekrić: <i>Jesenu gradu</i></p> <p>3. Muhidin Šarić: <i>Sunce i zima</i></p> <p>4. Ivica Vanja Rorić: <i>Dječak grli svijet</i></p> <p>5. Oton Župančić: <i>Zlatna kantica</i></p> <p>6. Nasiha Kapidžić-Hadžić: <i>Trčimo za suncem</i></p> <p>7. Ismet Bekrić: <i>Moć djece</i></p> <p>8. Enes Kišević: <i>Veliko dijete</i></p> <p>9. Narodna lirska pjesma. <i>Spavaj, sine, od đula ti beša</i></p> <p>10. Izbor iz narodnog usmenog stvaralaštva</p> | <p>-dijaloška</p> <p>- tekstualna</p> <p>- demonstrativna</p> <p>- kooperativna</p> <p>- igra</p> <p>-interaktivna</p> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                             |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>11. Izbor iz enciklopedija i Časopisa za djecu.</p> <p><b>DOMAĆA LEKTIRA</b></p> <p>1.Nasiha Kapidžić<br/>Hadžić: Poezija</p> <p>2.AhmetHromadžić:<br/><i>Zelena šuma</i></p> <p>3. Hans Kristijan Andersen:<i>Bajke</i></p> <p><b>Književni pojmovi:</b></p> <p>Pjesma,osjećanja;<br/>stih, strofa, rima –<br/>na nivou<br/>prepoznavanja i<br/>imenovanja;</p> <p>fabula – redoslijed<br/>događaja<br/>(prepoznavanje);</p> <p>glavni i sporedni<br/>likovi, njihove<br/>osobine i postupci;</p> <p>tema,<br/>poruka,mjesto i<br/>vrijeme<br/>zbivanja;</p> <p>bajka;</p> <p>basna;</p> <p>Narodna uspavanka;</p> <p>dramski<br/>junak,dramska<br/>radnja,dramski<br/>sukob,dijalog,<br/>pozorišni<br/>glumac-na nivou<br/>prepoznavanja.</p> <p>Razlikovanje</p> | <p>- dijaloška</p> <p>- strip</p> <p>- ambijentalna</p> <p>-posmatračka</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |  | <p>rečenica po značenju:obavještajne,upitne,uzvične i zapovjedne rečenice; razlikovanje rečenica po obliku:potvrdne i odrične rečenice;imenice: vlastite i zajedničke, rod i broj imenica;riječi koje kazuju radnju-glagoli;osnovni glagolski oblici za iskazivanje sadašnjeg, prošlog i budućeg vremena;pridjev i ( opisni) ;brojevi ( osnovni i redni); glavni dijelovi rečenice:subjekat i predikat;samoglasnici i suglasnici.</p> <p>Znaci interpunkcije: tačka,uzvičnik i upitnik;dvije tačke i zarez u nabrajanju.</p> <p>Upotreba velikog slova u pisanju vlastitih imenica:ličnih imena i prezimena, nadimaka,država, gradova i sela(jednočlanih i višečlanih geografskih naziva).</p> <p>Pisanje riječce <i>li</i> u upitnim rečenicamai riječce <i>ne</i> uz glagole.</p> <p>Rastavljanje riječi na</p> |  |
|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |  | <p>slogove.Pisanje adrese.</p> <p>Skraćenice( mjerne jedinice i opće skraćenice).</p> <p>Glasovne i slovne skupine <b>ije/je</b>.</p> <p>Pravilan izgovor i pisanje glasova: <b>č,ć,dž,đi h</b>.</p> <p><b>Drugo pismo (ćirilica):</b>štampana i pisana slova</p> <p><b>Osnovni oblici pismenog i usmenog izražavanja</b></p> <p><i>Prepričavanje</i> tekstova, crtanih i igranih filmova, pozorišnih predstava, pročitanih knjiga, televizijskih i radijskih emisija za djecu; detaljno(opširno)po Zajedničkom i individualnom planu; sažeto prepričavanje; prepričavanje na osnovu uopćenih pitanja; prepričavanje sa promjenom kraja priče, proširivanje – nastavak priče.</p> <p><i>Pričanje o</i> doživljajima i događajima,</p> |  |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|  |                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                   |
|--|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|
|  |                         | <p>Stvarnim i izmišljenim.</p> <p><i>Opisivanje</i> poznatog predmeta, ljudi i prirode; samostalno biranje motiva, uvježbavanje planskog pristupa u opisivanju.</p> <p><i>Izvještavanje</i> o sebi( kratka autobiografija).</p> <p><i>Ortoepske vježbe</i> – uvježbavanje pravilnog izgovor ar iječi, iskaza, rečenica, poslovice. Ortografske vježbe- prepisivanje teksta sa jednog pisma na drugo; uvježbavanje čitkog i urednog rukopisa, uz primjenu pravopisnih pravila.</p> <p><i>Sintaksičke vježbe</i> – proširivanje rečenica unošenjem ličnog tona, sažimanje rečenice radi pojačanja njene informativnemoći.</p> <p>Kazivanje napamet Naučenih tekstova.</p> <p>Scensko prikazivanje dramskog teksta.</p> |                                   |
|  | <b>MEDIJSKA KULTURA</b> | <p>Filmska priča: animirani i igrani film, dječiji film</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>- dijaloška</p> <p>- strip</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Naziv predmeta                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>MATEMATIKA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Razred                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Drugi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Godišnji fond časova                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 180 časova                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Cilj                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Cilj nastave i učenja Matematike je da učenik,ovladava matematičkim konceptima,znanjima i vještinama, razvije osnove apstraktnog i kritičkog mišljenja, pozitivne stavove prema matematici, sposobnost komunikacije matematičkim jezikom i pismom i primeni stečena znanja i vještine u daljem školovanju i rješavanju problema iz svakodnevnog života, kao i da formira osnov za dalji razvoj matematičkih pojmova. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>ISHODI</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>OBLAST/TEMA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>SADRŽAJI</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Po završetku razreda učenik će biti ustanju da:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- odredi desetice najbliže datom broju;</li> <li>- usmeno sabira i oduzima brojeve do100;</li> <li>- koristi pojmove činilac,proizvod, djeljenik,djelilac,količnik,sadržalac;</li> <li>- primijeni zamjenu mjesta i združivanje sabiraka i činilaca radi lakšeg računanja;</li> <li>- usmeno množi i dijeli u okviru prve stotine;</li> <li>- izračuna vrijednost brojevnog izraza sa najviše dvije operacije;</li> <li>- reši tekstualni zadatak postavljanjem izraza sa najviše dvije računske operacije i provjeri tačnost rješenja;</li> <li>- odredi nepoznati broj u jednačini sa jednom aritmetičkom operacijom;</li> <li>- odredi dijelove(oblika <math>\frac{1}{n}</math>) date veličine;</li> </ul> | BROJEVI                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Prvi dio</p> <p>Sabiranje i oduzimanje sa prelaskom. Zamijena mjesta i združivanje sabiraka.</p> <p>Veza sabiranja i oduzimanja. Jednačine sa jednom operacijom (sabiranje ili oduzimanje).</p> <p>Rimske cifre I, V, X, L, C</p> <p>Drugi dio</p> <p>Množenje i dijeljenje(tablično)</p> <p>Nula i jedinica kao činioči; nula kao dijeljenik.Zamjena mjesta i združivanje činilaca.</p> <p>Treći dio</p> <p>Redoslijed računskih operacija.</p> <p>Množenje i dijeljenje zbira i razlike brojem.</p> <p>Veza množenja i dijeljenja. Jednačine sa jednom operacijom(množenje ili dijeljenje).</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- izrazi određenu sumu novca preko različitih poena;</li> <li>- pročitaj broj zapisan rimskim ciframa i napiši dati broj rimskim ciframa;</li> <li>- prikaži manji broj podataka u tablici i stubičastim dijagramom;</li> <li>- uoči pravilo i odredi sljedeći član započetog niza;</li> </ul>   |                   | <p>Brojevni izrazi. Formiranje zraza na osnovu realističnih</p> <p>situacija. Razlomci</p> <p>oblika</p> <p>, <math>1 \leq n \leq 10</math>, vizualno i simboličko predstavljanje</p>                                                                                                    |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- razlikuje duž, polupravu i pravu;</li> <li>- odredi dužinu izlomljene linije (grafički i računski);</li> <li>- odredi obim geometrijske figure;</li> <li>- nacrtaj pravougaonik, kvadrat i trougao na kvadratnoj mreži i tačkastoj mreži;</li> <li>- uoči podudarne figure na datom</li> </ul> | <p>GEOMETRIJA</p> | <p>Prvi dio</p> <p>Duž, prava i poluprava. Tačka i prava. Otvorena i zatvorena izlomljena linija.</p> <p>Grafičko nadovezivanje duži. Dužina izlomljene linije. Obim geometrijskih figura bez upotrebe formula.</p> <p>Drugi dio</p> <p>Crtanje pravougaonika, kvadrata i trougla na</p> |

|                                                                                                                                                                                                                              |                         |                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| crtežu;<br><br>- uoči simetrične figure;<br><br>- dopuni dati crtež tako da dobijena figura bude simetrična u odnosu na datu pravu;                                                                                          |                         | kvadratnoj mreži, na tačkastoj mreži. Simetrične figure.<br><br>Podudarnost figura (intuitivno).                       |
| - izrazi dužinu u različitim jedinicama za mjerenje dužine;<br><br>- izmeri dužinu duži i nacrtaj duž date Dužine<br><br>- čita i zapiše vreme sa časovnika;<br><br>- koristi jedinice za vrijeme u jednostavnim situacijama | <b>MJERENJE I MJERE</b> | Mjerenje dužine standardnim mjernim jedinicama (m, dm, cm).<br><br>Mjerenje vremena (dan, mjesec, godina, čas, minut). |

Ključni pojmovi sadržaja: sabiranje, oduzimanje, množenje, dijeljenje, jednačina, dio cjeline, mjerenje dužine i vremena, pravougaonik, kvadrat, dužina, obim, rimske cifre.

### DIDAKTIČKO-METODIČKO OSTVARIVANJE PROGRAMA

Radi lakšeg planiranja nastave, daje se orijentacioni predlog broja časova po temama (ukupan broj časova za temu, broj časova za obradu novog gradiva + broj časova za utvrđivanje, uvježbavanje i sistematizaciju gradiva). Prilikom izrade operativnih planova nastavnik raspoređuje ukupan broj časova predviđen za pojedine teme potipovima časova (obrada novog gradiva, utvrđivanje i uvježbavanje, ponavljanje, provjeravanje i sistematizacija gradiva), vodeći računa o cilju predmeta i ishodima.

Brojevi (145; 55+90)

Geometrija (22; 8+14)

Mjerenje i mjere (13; 5+8)

Predloženi redoslijed realizacije tema:

1. Brojevi - prvi dio;

2. Mjerenje i mjere;

3. Geometrija-prvi dio;
4. Brojevi -drugi dio;
5. Geometrija-drugi dio;
6. Brojevi-treći dio.

Predložena podjela tema i redoslijed realizacije nisu obavezni za nastavnike, već samo predstavljaju jedan od mogućih modela. Ovakav prijedlog je dat zbog toga što je poželjno kombinovati algebarske i geometrijske sadržaje.

Osnova za pisanje ishoda i izbor sadržaja je činjenica da se učenjem matematike učenici osposobljavaju za: rješavanje raznovrsnih praktičnih teorijskih problema, komunikaciju matematičkim jezikom, matematičko rezonovanje i donošenje zaključaka i odluka. Sam proces učenja matematike ima svoje posebnosti koje se ogledaju u broju godina izučavanja i nedeljnog broja časova predmeta i neophodnosti kontinuiranog razvijanja znanja.

Nastavnici u svojoj svakodnevnoj nastavnoj praksi treba da se oslanjaju na ishode, jer oni ukazuju šta je to za šta učenici treba da budu osposobljeni tokom učenja predmeta u jednoj školskoj godini. Ostvarivanjem ishoda, učenici grade osnovne matematičke koncepte, osnovnim matematičkim procesima i vještinama osposobljavaju se za primjenu matematičkih znanja i vještina i komunikaciju matematičkim jezikom. Kroz ishode se omogućava ostvarivanje obrazovnih standarda i međupredmetnih kompetencija.

## I. PLANIRANJE NASTAVE I UČENJA

Program usmjerava nastavnika da nastavni proces koncipira u skladu sa definisanim ishodima, odnosno da planira kako da učenici ostvare ishode i da izabere odgovarajuće metode, aktivnosti i tehnike za rad sa učenicima. Definisani ishodi pokazuju nastavniku koja su to specifična znanja i vještine koje su učeniku potrebne za dalje učenje i svakodnevni život. Prilikom planiranja časa, date ishode treba razložiti na manje i na osnovu njih planirati aktivnosti za konkretan čas. Treba imati u vidu da se ishodi u programu razlikuju, da se neki mogu lakše i brže ostvariti, dok je za određene ishode potrebno više vremena i aktivnosti, kao i rada na različitim sadržajima. Ishode treba posmatrati kao ciljeve kojima se teži tokom jedne školske godine. Nastavu u tom smislu treba usmjeriti na razvijanje kompetencija i ne treba je usmjeriti samo na ostvarivanje pojedinačnih ishoda.

Pri obradi novih sadržaja treba se oslanjati na postojeće iskustvo i znanje učenika, i nastojati da učenici samostalno otkrivaju matematičke pravilnosti i izvode zaključke. Osnovna uloga nastavnika je da bude organizator nastavnog procesa, da podstiče i usmerava aktivnost učenika. Učenike treba upućivati da koriste udžbenik i druge izvore znanja, kako bi usvojena znanja bila trajnija i šira, a učenici osposobljeni za primjenu u rješavanju raznovrsnih zadataka.

Prilikom planiranja nastave, treba imati u vidu da, u ovom uzrastu, različite igrolike aktivnosti, kao i upotreba edukativnih softverskih alata, u funkciji saznavanja i učenja mogu biti dodatna motivacija za usvajanje matematičkih sadržaja. Zbog toga je važno da se učenicima prvog ciklusa omogući da razvijaju matematičko mišljenje u kontekstu igrolikih aktivnosti i upotrebe edukativnih aplikacija na internetu i drugih elektronskih

materijala. Pored toga, igrolike aktivnosti i upotreba edukativnih aplikacija i elektronskih materijala značajno doprinose razvijanju interesovanja za matematiku i pozitivnog stava prema matematici.

Na časovima treba kombinovati različite metode i oblike rada, što doprinosi većoj racionalizaciji nastavnog procesa, podstiče intelektualnu aktivnost učenika i nastavu čini interesantnijom i efikasnijom. Izbor metoda i oblika rada zavisi od nastavnih sadržaja koje treba realizovati na času i predviđenih ishoda, ali i od specifičnosti određenog odeljenja i individualnih karakteristika učenika.

II.

## OSTVARIVANJE NASTAVE I UČENJA

### Brojevi

Većina ishoda teme Brojevi se ostvaruje spiralno (u svakom razredu se gradivo iz ove oblasti nadovezuje i proširuje), ishodi koji se ostvare u okviru jednog bloka brojeva, kasnije se proširuju na ostale blokove brojeva. Razvoj pojma broja i brojevnog niza nastavak je saznanja o brojevima, stečenog u prvom razredu.

Sabiranje i oduzimanje do 100 obuhvata sve oblike usmenog postupka sabiranja i oduzimanja. Potrebno je temeljno obnavljanje tablica sabiranja i oduzimanja do 20, jer su one osnov za dalje upoznavanje ovih operacija u bloku brojeva do 100. Pravila zamjene mjesta sabiraka i združivanja sabiraka obnavljaju se kroz očigledne primjere i opisuju retorički, bez formulskog zapisa. Za ilustraciju pravila koriste se manipulativna sredstva kao i vizuelni prikazi. Učenike kroz primjere navoditi na logičko razumijevanje i funkcionalnu primjenu zamjene mjesta sabiraka i združivanja sabiraka. Ovde prije svega treba voditi računa o misaonom procesu učenika koji treba da bude u direktnoj vezi sa onim što učenik zapisuje prilikom rješavanja problema. Učenici će kroz primjere uvidjeti svrsishodnost zamjene mjesta sabiraka, kao i njihovo združivanje, a ne postojanje ovih svojstava radi njih samih.

Pri obradi postupaka sabiranja i oduzimanja u bloku brojeva do 100, pored već upoznatog, upoznaju se slučajevi sa prelaskom desetice ( $25 + 7$ ,  $25 + 37$ ,  $45 - 8$ ,  $45 - 38$ ). S obzirom da se postupci sabiranja i oduzimanja zasnivaju na već poznatim postupcima, učenici mogu biti ohrabreni da sami otkrivaju postupke računanja uz upotrebu poznatih pravila zamjene mjesta sabiraka i združivanja sabiraka (Npr.  $25 + 7 = 25 + (5 + 2) = (25 + 5) + 2 = 30 + 2 = 32$ ). Potrebno je odvojiti dovoljno vremena za aktivnosti računanja bez korišćenja papira i olovke, uz podsticanje razgovora o različitim postupcima koje su učenici primijenili. Omogućiti učenicima slobodu izbora postupka računanja. Pismeni postupak računanja nije predviđen u drugom razredu.

Aritmetička operacija množenja upoznaje se kao ponovljeno sabiranje (sabiranje jednakih sabiraka). Skupovno, proizvod je broj elemenata unije disjunktne jednako brojne skupova. Posmatraju se razni primeri koji predstavljaju multiplikativnu shemu tj. opisuju se situacije (rij ećima, skupovima, vizuelno  $m \times n$  dijagramima) kada na mjesta imamo po  $n$  elemenata.

Po analogiji, aritmetička operacija dijeljenja formira se kroz posmatranje razbijanja (rastavljanja) skupova sa konačnim brojem elemenata na disjunktne jednako brojne podskupove (u slučajevima kada je to moguće). Do tablice dijeljenja se dolazi na osnovu veze množenja i deljenja. Npr.  $7 \cdot 3 = 21$  pa je  $21 : 3 = 7$ . Nakon formiranja tablice dijeljenja, formira se pojam djeljivosti broja, utvrđuje se koji brojevi su djeljivi datim brojem, odnosno koji broj je sadržalac datih brojeva. Npr. broj 12 je djeljiv brojevima 1, 2, 3, 4, 6 i 12, odnosno broj 12 je sadržalac brojeva 1, 2, 3, 4, 6 i 12.

Jedan od važnih ciljeva je pamćenje tablice množenja i deljenja do 100, zbog čega treba predvideti dovoljno vremena i različitih aktivnosti za uvježbavanje i sticanje sigurnosti računanja.

Nepotpunom indukcijom kroz primjere i analizom slikovnih predstava dolazi se do pravila zamjene mjesta činilaca, združivanja činilaca, množenja i dijeljenja zbira i razlike brojem kao i množenja brojevima 1 i 0, dijeljenja nule i dijeljenja sa 1, bez simboličkog zapisa pravila. Na osnovu navedenih pravila prelazi se na slučajeve vantabličnog množenja(odnosno dijeljenja) jednocifrenim brojem. Na primer:

$$13 \cdot 2 = (10 + 3) \cdot 2 = 10 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = 20 + 6 = 26$$

$$72 : 4 = (40 + 32) : 4 = 40 : 4 + 32 : 4 = 10 + 8 = 18.$$

U drugom razredu se rad isključivo usmeni postupak računanja.

Razmatraju se slučajevi jednačina-matematičkih rečenica iskazanih pomoću brojeva, znaka aritmetičke operacije i relacije jednakosti u kojima je jedan od elemenata nepoznat broj predstavljen slovom. Na osnovu veza sabiranja i oduzimanja, množenja i dijeljenja, kao i dobro savladanih tablica sabiranja, oduzimanja, množenja i dijeljenja, učenici određuju nepoznati sabirak, umanjenik, činilac, dijeljenik i djelilac (npr. 7

$= x + 5$ ,  $12 : h = 4$ ). Koriste se primjeri jednačina koje se rješavaju i provjeravaju isključivo direktnom primjenom tablica množenja i dijeljenja. Učenicima treba ukazati na značaj provjere tačnosti rezultata i navikavati ih da samostalno vrše provjeru rješenja, ali treba voditi računa da prečesta upotreba provjere rezultata dovodi do automatizovanog prepisivanja dobijenih brojeva, čime se gubi smisao samog postupka. Rešavanje jednačina pomaže u utvrđivanju veza aritmetičkih operacija i uočavanja mogućnosti da se različite problemske situacije mogu predstaviti istom matematičkom rečenicom, što predstavlja razvoj koncepta matematičkog modelovanja. Zadaci sa terapijama treba da budu prisutni i u drugom razredu, u cilju razumijevanja koncepta rešavanja jednačina.

Izgrađivanje pojma razlomka započinje povezivanjem sa iskustvom vezanim za realistične situacije deobe cjeline (jedinice) na jednake dijelove, počevši od polovine, a nadovezuje se vizuelnim prikazima figura podijeljenih na podudarne dijelove. Razlomci se vizuelizuju na različite načine i zapisuju simbolički. Na početku je korisna manipulacija očiglednim sredstvima, npr. pravljenje modela razlomka presavijanjem papira. Polovina datog broja jeste broj čija udvostručena vrednost daje dati broj. Polovina, trećina, četvrtina... desetina, odnosno n-ti dio broja, gde je  $0 < n \leq 10$ , određuje se na osnovu tabličnih slučajeva deljenja (npr. jedna trećina broja 18 je 6 jer je  $18:3=6$ ).

U okviru ove teme, učenici upoznaju i drugi način zapisa brojeva, odnosno zapisivanje brojeva rimskim ciframa (I, V, X, L, C) i princip čitanja i pisanja brojeva pomoću njih. Rješavanje problema sa štapićima i sabiranje brojeva zapisanih pomoću I, V, X doprinosi boljem razumijevanju ovog brojevnog sistema. Pokazati učenicima na internetu programe koji konvertuju rimske cifre u arapske i obrnuto. Takođe je korisno i prikazati kraći animirani film o istoriji brojeva.

Rješavanje problemskih zadataka datih u tekstualnoj formi veoma je važan segment nastave, jer omogućava povezivanje i primjenu matematičkih znanja u realističnim situacijama. Modelovanje problema u matematički zapis omogućava učenicima da nemehanički pristupaju zadacima i šire i primenjuju matematička znanja. Nastavnik treba da podrži učenike u različitim pristupima i načinima rješavanja zadataka. Potrebno je dati učenicima dovoljno vremena za rješavanje ovakvih zadataka. Korisno je tražiti da se, gdje je prikladno,

podaci dati u zadatku ili dobiveni u procesu rješavanja, prikažu u tabeli ili stubičastim dijagramom. Zadaci sa novcem nisu izdvojeni u posebnu temu, već ih treba obrađivati u okviru ove teme. Ideja preslikavanja se razvija pravljenjem tabela zavisnosti. Npr. prikazivanjem kako se u zavisnosti od promene vrednosti promenljive  $h$ , mijenja vrijednost izraza  $h+2$ . Kombinatorni zadaci, zadaci određivanja sljedećeg člana niza ili uočavanje pravila u djelimično popunjenoj tabeli i popunjavanje ostatka tabele posebno su podsticajni za razvoj matematičko logičkog mišljenja. Npr. odredi pravilo za formiranje niza zadanog početnim članovima ili popunjavanje započete tabele i obrnuto, na osnovu datog uputstva odredi članove niza ili popuni tabelu. Važno je razmotriti različita rešenja, ukoliko ih ima.

Pri rješavanju zadataka pažnju usmjeriti na analizu uslova zadataka i sastavljanje plana njegovog rješenja: operacije koje treba obaviti, brojevi nad kojima se obavljaju operacije i redoslijed kojim se izvršavaju te operacije. Učenicima treba pokazati najracionalniji način rješavanja zadataka, ali ne treba insistirati na takvom rješavanju zadataka. Korišćenje dijagrama, shema i drugih sredstava prikazivanja može pomoći pri rješavanju problemskih zadataka.

Učenici se podstiču da pravilno koriste matematički jezik i upotrebljavaju termine: desetica, jedinica, sabirak, zbir, umanjenik, umanjilac, razlika, činilac, proizvod, dijeljenik, djelilac, količnik, sadržalac. Razvoj pisane komunikacije podstiče se uvježbavanjem pisanja postupka računanja, predstavljanja informacija i opisa postupka rješavanja zadataka. Matematički diktat, na primjer, koristan je za uvježbavanje korišćenja odgovarajuće terminologije. Usmena komunikacija, posebno podsticanje učenika da obrazlože postupak i rješenje problema, pomažu učenicima da razviju sposobnost matematičke komunikacije.

## Geometrija

Na početku ove teme obnoviti gradivo prvog razreda koje je povezano sa ovom temom: tačka, prava, kriva, izlomljena linija, duž, otvorena i zatvorena linija. U drugom razredu nastavlja se razvoj prostornog saznanja. Prava se uvodi kao prava linija koja nema ni početak ni kraj, a poluprava kao deo prave koji je ograničen sa jedne strane. Za označavanje tačaka, pravih, polupravih i duži koristiti pravilnu matematičku notaciju ( $A$ ,  $r$ ,  $Ar$  i  $\overline{AB}$ ).

Razlikuju se otvorene i zatvorene izlomljene linije i uvodi pojam dužine izlomljene linije (grafički i računski) i njeno obeležavanje. Upoznaje se pojam obima geometrijske figure prvo vizuelno, kao dužina linije dobijene grafičkim nadovezivanjem duži čije su dužine jednake dužini stranica posmatrane figure, a zatim računski, bez upotrebe formule. Merenjem dužine dobijene duži učenici treba da se uvjere da je dužina dobijene duži jednaka zbiru dužina koje su dobili sabiranjem dužina pojedinačnih duži. Na ovaj način određivati i obim trougla, kvadrata i pravougaonika, a odgovarajuće formule su predviđene za sljedeći razred.

Crtaju se pravougaonik i kvadrat prateći linije kvadratne mreže odnosno spajanjem tačaka na tačkastoj mreži. Crtanje ovih figura na kvadratnoj i tačkastoj mreži pomoću lenjira je dobra vježba za razvoj fine motorike i razvijanje preciznosti i urednosti kod učenika. Osim toga, korisni su i zadaci u kojima dati pravougaonik, kvadrat ili trougao treba pomeriti u kvadratnu mrežu za zadati broj stranica kvadratića nagore, nadole, nadesno ili nalijevo, kako bi se ovaj dio gradiva povezao sa gradivom prethodnog razreda.

Na opazajnom nivou nastavlja se razvijanje pojma figure simetrične u odnosu na datu liniju na kvadratnoj mreži. Aktivnostima prepoznavanja simetričnih figura ili do crtavanja započetog crteža, pokazuje se razumijevanje ideje „preslikavanja u ogledalu” tj. simetričnosti.

Uvodi se ideja podudarnosti figura na intuitivnom nivou manipulacijom i razmatranjem da li bi se dvije

posmatrane dvodimenzione figure mogle dovesti do preklapanja.

## Mjerenje i mjere

U okviru oblasti mjerenja uvode se standardne mjerne jedinice za dužinu metar, decimetar i centimetar (m, dm, cm), nasuprot nestandardnim jedinicama mjere koje su učenici upoznali u prvom razredu. Standardne jedinice mjere treba koristiti u praktičnim aktivnostima koje obuhvataju crtanje duži zadate dužine, mjerenje i procjenjivanje dužine objekata i rastojanja u neposrednoj okolini.

Rješavanjem zadatka izračunavanja dužine razvijaju se sposobnosti izražavanja dužine u različitim mjernim jedinicama kao i pretvaranja većih mjernih jedinica u manje i obrnuto. Pri računanju treba voditi računa o pravilnom matematičkom zapisu.

Isto tako, neophodno je i da učenici vježbaju da j procjenjuju dužine/rastojanja, provjere tačnost procjene mjerenjem, a potom i analiziraju značajnost napravljene greške. Ovde treba učenike upoznati sa tim da se procjenjivanje često koristi u svakodnevnim situacijama.

U okviru mjerenja vremena uvode se mjerne jedinice za vrijeme (dan, mjesec, godina, čas, minut). U jednostavnim svakodnevnim situacijama koriste se jedinice za mjerenje vremena, čita i zapisuje vrijeme sa časovnika. Učenicima zadavati zadatke u kojima treba da dopune rečenice odgovarajućim jedinicama za vrijeme, kao i jednostavnije problemske zadatke sa računanjem vremena (bez pretvaranja jedinica mjere), uključujući i zadatke „planiranja vremena”. Informacije se u zadacima daju na različite načine: tekstualno, grafički i tabelarno.

Matematičke sadržaje treba povezivati sa sadržajima i aktivnostima drugih predmeta (npr. brojevu polu pravu sa vremenskom lentom ili merenje vremena sa orijentacijom u vremenu iz Svijeta oko nas). Određeni broj časova na kraju školske godini treba odvojiti za sistematizaciju i povezivanje gradiva. Na ovim časovima treba zadavati tekstualne, problemske zadatke, zadatke sa geometrijskim prikazom aritmetičkih zadataka, tekstualne zadatke u kojima su dati i podaci koji nisu bitni za rješavanje zadatka, logički zadaci sa odričnim rečenicama. Cilj ovakvih časova je da se utvrdi i poveže gradivo, da se kod učenika razvija sposobnost rješavanja problema i logičko-kombinatorno mišljenje.

## I. PRAĆENJE I VREDNOVANJE NASTAVE I UČENJA

Sastavni dio procesa razvoja matematičkih znanja u svim fazama nastave je i praćenje i procjenjivanje stepena ostvarenosti ishoda, koje treba da obezbedi što pouzdanije sagledavanje razvoja i napredovanja učenika. Taj proces započeti inicijalnom procjenom nivoa na kome se učenik nalazi. Prikupljanje informacija iz različitih izvora (svakodnevna posmatranja, aktivnost na času, učestvovanje u razgovoru i diskusiji, samostalan rad, rad u grupi, testovi) pomaže nastavniku da sagleda postignuća (razvoj i napredovanje) učenika i stepen ostvarenosti ishoda. Svaka aktivnost je dobra prilika za procjenu napredovanja i davanje povratne informacije, a važno je učenike osposobljavati i ohrabrivati da procjenjuju sopstveni napredak u učenju.

**PROGRAM NASTAVE I UČENJA**  
**predmeta engleski jezik za 2. razred**

CILJEVI PREDMETA

| <b>Predmetni<br/>ishodi</b> | <b>Standardi</b> | <b>Kompetencije<br/>Opšte<br/>međupredmetn<br/>ekompetencije</b> | <b>Naziv<br/>teme/<br/>sadržaj</b> | <b>Ključ<br/>nipoj<br/>movi<br/>sadrž<br/>aja</b> | <b>Načini i postupci<br/>ostvarivanja programa<br/>(Didaktičko-<br/>metodičko uputstvo)</b> | <b>Način<br/>provere<br/>ostvarenos<br/>ti ishoda</b> |
|-----------------------------|------------------|------------------------------------------------------------------|------------------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
|                             |                  |                                                                  |                                    |                                                   |                                                                                             |                                                       |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                |                                                                       |                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|--------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Učenici umeju da:predstave sebe i drugog; pozdrave i otpozdrave primenjujući jednostavna jezička sredstva;prepoznaju i imenuju predmete iz neposrednog okruženja; razumeju jednostavne opise i opišu predmete iz neposrednog okruženja jednostavnim jezičkim sredstvima;razumeju jasno postavljena jednostavna pitanja lične prirode i odgovore na njih; postavljaju jednostavna pitanja lične prirode;razumeju i primenjuju ustaljena pravila učtive</p> | <p>PST.1.1.2. Razume značenje najfrekventnijih reči, u okviru jednostavnih, kratkih , jasno kontekstualizovanih usmenih iskaza.</p> <p>PST.1.1.3. Razume i prati jednostavna uputstva i obaveštenja koja se odnose na poznate situacije, a iskazana su sporim tempomi razgovetno.</p> <p>PST.1.1.4. Razume sporo i razgovetno artikulisana jasno kontekstualizovana pitanja koja se odnose na neposredne lične potrebe i interesovanja, porodicu, blisko okruženje.</p> <p>PST.1.1.5. Razume osnovni smisao najjednostavnije konverzacije, tj. predmet razgovora koji prati, ukoliko sagovornici govore dovoljno razgovetno i sporo.</p> <p>PST.2.1.19. Jednostavnim</p> | <p>Kompetencija za učenje;<br/>Odgovorno učešće u demokratskom društvu;<br/>Estetička kompetencija;<br/>Komunikacija;<br/>Rešavanje problema;<br/>Saradnja</p> | <p><b>Introductory unit</b><br/><b>Playroom</b><br/><b>safari</b></p> | <p>Životi nje, glagol moći</p> | <p>Kombinovanje različitih vrsta didaktičkog materijala: ilustracija, Uvođenje učenika u glavne pojmove. uvežbavanje pravilnog izgovora i ritma reči kroz pesme<br/>Demonstrativno – eksperimentalna: udžbenik radna sveska, CD, kompjuter, tabla, primenom na primerima, a potom i samostalno davanje primera od strane učenika</p> <p>Koristiti metode/tehnike i oblike rada, koje aktiviraju učenike i u kojima su samostalniji u radu: analiza slika, video materijali<br/>Obezbeđivanje korelacije sa srodnim predmetima:, likovno- crteži muzičko vaspitanje-, verska</p> | <p>Formativno, svakodnevno o ocenjivanje usmenih odgovora učenika<br/>Samoevaluacija i evaluacija na kraju meseca i tokom pojedinih časova<br/>Domaći zadatak</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|--------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                               |             |                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| komunikacije.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>sredstvima opisuje ili predstavlja ljude, predmetu svakodnevnoj upotrebi, mesta, uobičajene aktivnosti.</p> <p>PST.3.1.2. Razume osnovne informacije i glavne informacije iz razgovora dvoje ili više (sa) govornika, ukoliko se govori razgovetno i umerenim tempom.</p> <p>PST.3.3.1. Razume osnovne sličnosti i razlike između svoje i ciljnih kultura u različitim aspektima svakodnevnog života i prihvata postojanje razlika.</p>                                                                        |                                                                                                                                                               |             |                                   | nastava- građansko vaspitanje-,srpski jezik                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                        |
| <p>Učenici umeju da: prepoznaju, imenuju i opisuju životinje iz zoološkog sveta ; razumeju jednostavne opise i opisuju životinje jednostavnim jezičkim sredstvima;razumeju iskaze u vezi sa sposobnostima u užem i širem smislu i reaguju na njih; izražavaju sposobnosti u užem i širem smislu jednostavnim jezičkim sredstvima;traže informaciju o tuđim sposobnostima i</p> | <p>PST.1.1.6. Prepoznaje lična i druga imena, kao i najuobičajenije internacionalizme, razume frekventne reči i izraze. PST.1.1.7. Razume kratke i jednostavne poruke u beleškama, elektronskim porukama (mejl, SMS). PST.1.1.8. Razume najjednostavnija uputstva, ukoliko uključuju i vizuelne elemente. PST.2.1.18. Na jednostavan način traži od sagovornika predmet, objašnjenje, uslugu PST.2.1.10. Razume najjednostavnije savete i uputstva koji se tiču neposrednih potreba (orijentacija u prostoru,</p> | <p>Kompetencija za učenje; Odgovorno učešće u demokratskom društvu; Estetička kompetencija; Komunikacija; Preduzimljivost i orijentacijaka preduzetništvu</p> | School time | Učionica, boje, prisvojni pridevi | <p>Kombinovanje različitih vrsta didaktičkog materijala: ilustracija, Uvođenje učenika u glavne pojmove. uvežbavanje pravilnog izgovora i ritma reči kroz pesme i brzalice. Demonstrativno – eksperimentalna: udžbenik radna sveska, CD, kompjuter, tabla, primenom na primerima, a potom i samostalno davanje primera od strane učenika</p> <p>Koristiti metode/tehnike i oblikovanja, koje aktiviraju učenike i u kojima su</p> | <p>Formativno, svakodnevno ocenjivanje usmenih odgovora učenika Samoevaluacija i evaluacija na kraju meseca i tokom pojedinih časova Domaći zadatak Pisana provera</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                        |             |                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| saopštavaju šta on/ona ume/ne ume daradi-                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | upotreba aparata, pravilo igre), praćena vizuelnim elementima.<br>PST.2.1.19. Jednostavnim sredstvima opisuje ili predstavlja ljude, predmetu svakodnevnoj upotrebi, mesta, uobičajene aktivnosti<br>PST.2.1.26. Piše jednostavne poruke (u ličnom obraćanju) i objave kao i kratka pisma prijateljima i poznanicima da bi izrazio zahvalnost, izvinjenje i slično.<br>PST.3.3.1. Razume osnovne sličnosti i razlike između svoje i ciljnih kultura u različitim aspektima svakodnevnog života i prihvata postojanje razlika |                                                                                                                                                                                                                                        |             |                                           | <p>samostaliji u radu: analiza slika, video materijali</p> <p>Obezbeđivanje korelacije sa srodnim predmetima:, likovno- crteži muzičko vaspitanje-, verska nastava- građansko vaspitanje-,srpski jezik</p>                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                          |
| ; Učenici umeju da: prepoznaju i imenuju predmete i pojave iz neposrednog okruženja i učionice; razumeju jednostavne opise i opisu predmete koristeći kratke, jednostavne izraze u kombinaciji boje i imenice; razumeju jednostavne iskaze koji se odnose na količine; postave pitanja i saopšte količine jednostavnim jezičkim sredstvima; | <p>PST.1.1.11. Uspostavlja i održava društveni kontakt koristeći najjednostavnija jezička sredstva prilikom pozdravljanja, predstavljanja, dobrodošlice, okončanja komunikacije, zahvaljivanja, izvinjavanja, davanja podataka o sebi, raspitivanja o osnovnim podacima koji se tiču sagovornika.</p> <p>PST.1.1.12. Saopštava sagovorniku osnovne informacije o sebi i najbližem okruženju (porodica, kućni ljubimci, mesto stanovanja, škola,</p>                                                                          | <p>Kompetencija za učenje;</p> <p>Odgovorno učešće u demokratskom društvu;</p> <p>Estetička kompetencija;</p> <p>Komunikacija;</p> <p>Preduzimljivost i orijentacijaka preduzetništvu</p> <p>; Rešavanje problema;</p> <p>Saradnja</p> | I am hungry | Hran a i napit ci,sv iđanj a- nesvi đanja | <p>Kombinovanje različitih vrsta didaktičkog materijala: ilustracija, Uvođenje učenika u glavne pojmove. uvežbavanje pravilnog izgovora i ritma reči kroz pesme i brzalice. Demonstrativno – eksperimentalna: udžbenik radna sveska, CD, kompjuter, tabla, primenom na primerima, a potom i samostalno davanje primera od strane učenika</p> <p>Koristiti metode/tehnike i oblike</p> | <p>Formativno, svakodnevno ocenjivanje usmenih odgovora učenika</p> <p>Samoevaluacija na kraju meseca i tokom pojedinih časova</p> <p>Domaći zadatak Pisana provera-</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                         |                    |                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| razumeju i upute jednostavne izraze za skretanje pažnje; razumeju, upute i reaguju na pohvale; razumeju i prepoznaju sličnosti i razlike u životu u školama u VB i kod nas; poštuju pravila učtive komunikacije.                                                                                                          | hobi).<br>PST.1.1.13. Najjednostavnijim jezičkim sredstvima traži od sagovornika određeni predmet.<br>PST.2.1.4. Razume kraća saopštenja i pitanja koja se odnose na blisku i poznatu tematiku.<br>PST.2.1.21. Iskazuje dopadanje i nedopadanje, slaganje i neslaganje.<br>PST.3.1.13. Opisuje sebe i okolinu, školski konteksti privatnog života, svakodnevne navike, prethodne i planirane aktivnosti i događaje.                |                                                                                                                                                                                                                         |                    |                                  | rada, koje aktiviraju učenike i u kojima su samostaliji u radu: analiza slika, video materijali<br>Obezbeđivanje korelacije sa srodnim predmetima; likovno- crteži muzičko vaspitanje-, verska nastava- građansko vaspitanje-,srpski jezik                                                                                                             | vežba kontrolni zadatak                                                                                                                                    |
| Učenici umeju da: prepoznaju i imenuju pojmove koji se odnose na temu; razumeju svakodnevne iskaze koji se odnose na izražavanje osećanja; izražavaju svoje osećanja jednostavnim jezičkim sredstvima;razumeju jednostavneiskaze za izražavanje dopadanja/nedopadanja i reaguju na njih;razumeju i reaguju na jednostavna | PST.1.1.6. Prepoznaje lična i druga imena, kao i najuobičajenije internacionalizme, razume frekventne reči i izraze.<br>PST.1.1.7. Razume kratke i jednostavne poruke u beleškama, elektronskim porukama (mejl, SMS).<br>PST.1.1.8. Razume najjednostavna uputstva, ukoliko uključuju i vizuelne elemente. ukoliko su praćeni ilustrativnim elementima i prepoznatljivim načinom grafičkog oblikovanja<br>PST.2.1.29. Na maternjem | Kompetencija za učenje;<br>Odgovorno učešće u demokratskom društvu;<br>Odgovoran odnos prema okolini,<br>Odgovoran odnos prema zdravlju<br>Estetička kompetencija;<br>Komunikacija;<br>Rešavanje problema;<br>Saradnja; | <b>Happy faces</b> | <b>Delovi lica, čula, delovi</b> | Kombinovanje različitih vrsta didaktičkog materijala: ilustracija, Uvođenje učenika u glavne pojmove. uvežbavanje pravilnog izgovora i ritma reči kroz pesme i brzalice. Demonstrativno – eksperimentalna: udžbenik radna sveska, CD, kompjuter, tabla, primenom na primerima, a potom i samostalno davanje primera od strane učenika<br><br>Koristiti | Formativno, svakodnevno ocenjivanje usmenih odgovora učenika, sumiranje postignuća usmenog angažovanja krajem decembra<br>Samoevaluacija na kraju meseca i |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                             |                 |                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>upozorenja; upućuju kratka upozorenja; razumeju kratka uputstva i naloge i reaguju na njih; traže mišljenje i izražavaju dopadanje/nedopadanje jednostavnim jezičkim sredstvima; razumeju jednostavne iskaze vezane za pojave – naučne činjenice i reaguju na njih; iskazuju naučne činjenice najjednostavnijim jezičkim sredstvima; uočavaju sličnosti i razlike u načinu ishrane u VB i kod nas.</p> <p>-</p> | <p>jeziku saopštava osnovnu temu i najvažnije informacije kraćeg usmenog iskaza.</p> <p>PST.2.2.4. Posедуje ograničeni repertoar gotovih izraza i višečlanih konstrukcijaza iskazivanje svakodnevnih konkretnih aktivnosti i potreba.</p> <p>PST.3.1.21. Na jednostavan način opisuje događaje i obavljene aktivnosti.</p>                                                                                                                                    | <p>Preduzimljivost i orijentacijaka preduzetništvu</p>                                                                                                                                                                      |                 |                                                                                       | <p>metode/tehnike i oblike rada, koje aktiviraju učenike i u kojima su samostalniji u radu: analiza slika , video materijali Obezbeđivanje korelacije sa srodnim predmetima:, likovno- crteži muzičko vaspitanje-, verska nastava- građansko vaspitanje-,srpski jezik</p>                                                                                                                        | <p>tokom pojedinih časova Domaći zadatak Pisana provera</p>                                                                                         |
| <p>Učenici umeju da: prepoznaju i imenuju pojmove koji se odnose na temu;razumeju jednostavne opise i opišu predmete iz neposrednog okruženja jednostavnim jezičkim sredstvima;razume i koristi jednostavne iskaze kojima se izražava pripadanje i posredovanje, razumejui prepoznaju sličnosti i razlike u životu VB i kod</p>                                                                                    | <p>PST.1.1.8. Razume najjednostavna uputstva, ukoliko uključuju i vizuelne elemente.</p> <p>PST.2.1.20. Postavlja jednostavnija pitanja o temama koje odgovaraju njegovim interesovanjima (slobodno vreme, hobi, škola, porodica, drugovi) i odgovara na slična pitanja sagovornika</p> <p>PST.3.1.1. Razume saopštenja, uputstva, molbeitd. koji se tiču njegovih potreba i interesovanja</p> <p>ST.3.1.2. Razume osnovni smisao i glavne informacije iz</p> | <p>Kompetencija za učenje; Odgovorno učešće u demokratskom društvu; Estetička kompetencija; Komunikacija; Odgovoran odnos prema okolini; Preduzimljivost i orijentacijaka preduzetništvu ; Rešavanje problema; Saradnja</p> | <p>My house</p> | <p><b>kuća i orije ntaci ja, prilozi za mesto ,prost orije i predm eti u kući</b></p> | <p>Kombinovanje različitih vrsta didaktičkog materijala: ilustracija, Uvođenje učenika u glavne pojmove. uvežbavanje pravilnog izgovora i ritma reči kroz pesme i Demonstrativno – eksperimentalna: udžbenik radna sveska, CD, kompjuter, tabla, primenom na primerima, a potom i samostalno davanje primera od strane učenika</p> <p>Koristiti metode/tehnike i oblikerađa, koje aktiviraju</p> | <p>Formativn o, svakodnevno ocenjivanje usmenih odgovora učenika Samoevalu acija na kraju meseca i tokom pojedinih časova Domaći zadatak Pisana</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                       |                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| nas;<br>razumeju i<br>primenjuju pravila<br>učtivog obraćanja i<br>oslovljavanja<br>(formalnog<br>iskazivanja<br>poštovanja).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | razgovora dvoje ili više(sa)<br>govornika, ukoliko se<br>govori razgovetno i<br>umerenim tempom.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                       |                                                                | učenike i u kojima su<br>samostalnjiji u radu: analiza<br>slika, video materijali<br>Obezbeđivanje korelacije<br>sa srodnim predmetima;<br>likovno- crteži muzičko<br>vaspitanje-, verska<br>nastava- građansko<br>vaspitanje-,srpski jezik                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                              |
| Učenici umeju da:<br>prepoznaju i imenuju<br>pojmove koji se odnose<br>na temu; razumeju<br>jednostavneopise živih<br>bića; opisuju živa bića<br>jednostavnim jezičkim<br>sredstvima;razumeju i<br>izražavaju iskaze u vezi<br>sa (urođenim)<br>sposobnostima i<br>reaguju na njih;<br>razumeju i formulišu<br>kratke iskaze koji se<br>odnosena čuđenje;<br>razumeju kratka<br>uputstva i naloge i<br>reaguju na njih;upućuju<br>kratka uputstva i<br>naloge; uočavaju<br>sličnosti irazlike u<br>porodičnim odnosima u<br>VB i kod nas.<br>- | F.1.1.4. Razume sporo i<br>razgovetno artikulisana jasno<br>kontekstualizovana pitanja<br>koja se odnose na neposredne<br>lične potrebe i interesovanja,<br>porodicu, blisko okruženje.<br>PST.1.1.16.<br>Najjednostavnijim jezičkim<br>sredstvima saopštava šta voli,<br>a šta ne i postavlja ista/takva<br>pitanja sagovorniku.<br>PST.2.1.10. Razume<br>najjednostavnije savete i<br>uputstva koji se tiču<br>neposrednih potreba<br>(orijentacija u prostoru,<br>upotreba aparata, pravilo<br>igre), praćena vizuelnim<br>elementima<br>PST.2.1.21. Iskazuje<br>dopadanje i nedopadanje,<br>slaganje i neslaganje<br>PST.3.1.15. Objašnjava zašto<br>mu se nešto dopada ili ne<br>dopada, zašto se slaže ili ne<br>slaže, zašto nešto voli ili ne;<br>na jednostavan način iznosi i | Kompetencija za<br>učenje;<br>Odgovorno<br>učešće u<br>demokratskom<br>društvu; Estetička<br>kompetencija;<br>Komunikacija;<br>Odgovoran odnos<br>prema okolini;<br>Odgovoran odnos<br>prema zdravlju;<br>Preduzimljivost i<br>orijentacijaka<br>preduzetništvu<br>; Rešavanje<br>problema;<br>Saradnja | <b>Summert<br/>me</b> | <b>Gardero<br/>ba,<br/>vremens<br/>ke prilike<br/>,naredbe</b> | Kombinovanje različitih<br>vrsta didaktičkog<br>materijala: ilustracija,<br>Uvođenje učenika u glavne<br>pojmove. uvežbavanje<br>pravilnog izgovora i ritma<br>reči kroz pesme i brzalice.<br>Demonstrativno –<br>eksperimentalna: udžbenik<br>radna sveska, CD,<br>kompjuter, tabla,<br>primenom na primerima, a<br>potom i samostalno<br>davanje primera od strane<br>učenika<br><br>Koristiti metode/tehnike i<br>oblike rada, koje aktiviraju<br>učenike i u kojima su<br>samostalnjiji u radu: analiza<br>slika, video materijali<br>Obezbeđivanje korelacije<br>sa srodnim predmetima;<br>likovno- crteži muzičko<br>vaspitanje-, verska<br>nastava- građansko<br>vaspitanje-,srpski jezik | Formativn<br>o,<br>svakodnevn<br>o<br>ocenjivanje<br>usmenih<br>odgovora<br>učenika<br>Samoevalu<br>acija na<br>kraju<br>meseca i<br>tokom<br>pojedinih<br>časova<br>Domaći<br>zadatak<br>Pisana<br>provera- |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                 |                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | obrazlaže svoje stavove i mišljenje.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                 |                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |
| Učenici umeju da: prepoznaju i imenuju prostorije u kući i mesta iz neposrednog okruženja; razumeju jednostavna pitanja i obaveštenja o položaju u prostoru i reaguju na njih; razmenjuju informacije o mestu stanovanja; uočavaju sličnosti i razlike u izgledu stambenog prostora i kulturi stanovanja u VB i kod nas; poštuju pravila učtive komunikacije. | <p>PST.1.1.11. Uspostavlja i održava društveni kontakt koristeći najjednostavnija jezička sredstva prilikom pozdravljanja, predstavljanja, dobrodošlice, okončanja komunikacije, zahvaljivanja, izvinjavanja, davanja podataka o sebi, raspitivanja o osnovnim podacima koji se tiču sagovornika.</p> <p>PST.1.1.14. Najjednostavnijim jezičkim sredstvima, uz upotrebu uvežbanih fraza, imenuje i opisuje ljude i stvari iz svog neposrednog okruženja i lične iskustva.</p> <p>PST.2.1.5. Razume predmet kraće usmene interakcije o ličnim i porodičnim stvarima, neposrednom društvenom okruženju, prirodnoj sredini.</p> <p>PST.2.1.19. Jednostavnim sredstvima opisuje ili predstavlja ljude, predmete u svakodnevnoj upotrebi,</p> | <p>Kompetencija za učenje;</p> <p>Odgovorno učešće u demokratskom društvu;</p> <p>Estetička kompetencija;</p> <p>Komunikacija;</p> <p>Odgovoran odnos prema okolini;</p> <p>Odgovoran odnos prema zdravlju;</p> <p>Preduzimljivost i orijentacijaka preduzetništvu ;</p> <p>Rešavanje problema;</p> <p>Saradnja</p> | <b>Playtime</b> | <b>Igračke za napolje, glagoli radnje</b> | <p>Kombinovanje različitih vrsta didaktičkog materijala: ilustracija, Uvođenje učenika u glavne pojmove. uvežbavanje pravilnog izgovora i ritma reči kroz pesme i brzalice. Demonstrativno – eksperimentalna: udžbenik radna sveska, CD, kompjuter, tabla, primenom na primerima, a potom i samostalno davanje primera od strane učenika</p> <p>Koristiti metode/tehnike i oblike rada, koje aktiviraju učenike i u kojima su samostaliji u radu: analiza slika, video materijali Obezbeđivanje korelacije sa srodnim predmetima:, likovno- crteži muzičko vaspitanje-, verska nastava- građansko vaspitanje-, srpski jezik</p> |  |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |  |  |  |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|--|
|  | mesta, uobičajene<br>aktivnosti<br>PST.2.3.2. Pozna je osnovne<br>elemente u oblasti umeća<br>življenja (način obraćanja i<br>pozdravljanja, tačnost,<br>konvencije i sl.).<br>PST.3.1.15. Objašnjava zašto<br>mu se nešto dopada ili ne<br>dopada, zašto se slaže ili ne<br>slaže, zašto nešto voli ili ne;<br>na jednostavan način iznosi i<br>obrazlaže svoje stavove i<br>mišljenje |  |  |  |  |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|--|

Cilj nastave stranog jezika u osnovnom obrazovanju stoga jeste: razvijanje sazajnih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih humanističkih, moralnih i estetskih stavova, sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenost u komunikaciji, sticanje svesti i saznanja o funkcionisanju stranog i maternjeg jezika. Tokom osnovnog obrazovanja, učenik treba da usvoji osnovna znanja iz stranog jezika koja će mu omogućiti da se u jednostavnoj usmenoj i pisanoj komunikaciji sporazumeva sa ljudima iz drugih zemalja, usvoji norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uči, kao i da nastavi, na višem nivou obrazovanja i samostalno, učenje istog ili drugog stranog jezika.

**Neki od preporučenih načina prilagođavanja programa nastave i učenja učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška:**

- prostorno, sadržajno i metodičko prilagođavanje nastavnog programa (npr. razmeštaj sedenja, izbor gradiva za učenje i vežbanje, prilagođavanje zadataka, načina i vrsta ocenjivanja, domaćih...)
- što veća individualizacija nastave, a posebno sa učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška i nadarenim učenicima
- razmena iskustava i saradnja sa članovima Veća i stručnim saradnicima u školi...
- korišćenje vršnjačke podrške i pomoći u savladavanju programskih sadržaja
- i sve drugo što će se primeniti u skladu sa konkretnim slučajem

# ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

## Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању

| Šta pratimo                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  | Kriterijumi ocenjivanja                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Postupak                                                                                                     | Instrumenti ocenjivanja                                                                                                       | Vreme                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Stepen ostvarenosti ciljeva i propisanih, odnosno prilagođenih standarda postignuća u toku savladavanja programa predmeta;</p> <p>procenjuju se: veštine izražavanja i sapošćavanja; razumevanje, primena i vrednovanje naučenih postupaka i procedura; rad sa podacima i rad na različitim vrstama tekstova; umetničko izražavanje; veštine, i izvođenje radnih zadataka.</p> |  | <p>Ocenu odličan (5) dobija učenik koji:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– u potpunosti pokazuje sposobnost transformacije znanja i primene u novim situacijama;</li> <li>– lako logički povezuje činjenice i pojmove;</li> <li>– samostalno izvodi zaključke koji se zasnivaju na podacima;</li> <li>– rešava probleme na nivou stvaralačkog mišljenja i u potpunosti kritički rasuđuje;</li> </ul>                | - Formativno ocenjivanje:<br>Svakodnevno beleženje aktivnosti učenika na času u svesku evidencije nastavnika | Evidentiranje smajlića u e dnevniku ili u svesci pedagoške evidencije, na osnovu angažovanja.                                 | Svakodnevno beleženje tokom godine                                                                                                                       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  | <p>Ocenu vrlo dobar (4) dobija učenik koji:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– u velikoj meri pokazuje sposobnost primene znanja i logički povezuje činjenice i pojmove;</li> <li>– samostalno izvodi zaključke koji se zasnivaju na podacima;</li> <li>– rešava pojedine probleme na nivou stvaralačkog mišljenja i u znatnoj meri kritički rasuđuje;</li> </ul>                                                    | - Usmeno odgovaranje                                                                                         | Sveobuhvatnost odgovora<br>Samostalnost u odgovaranju<br>Pravilno izgovaranje reči i poštovanje gramatičkih pravila           | Po potrebi, bar jednom u polugodištu                                                                                                                     |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  | <p>Ocenu dobar (3) dobija učenik koji:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– u dovoljnoj meri pokazuje sposobnost upotrebe informacija u novim situacijama;</li> <li>– u znatnoj meri logički povezuje činjenice i pojmove;</li> <li>– većim delom samostalno izvodi zaključke koji se zasnivaju na podacima i delimično samostalno rešava pojedine probleme;</li> <li>– u dovoljnoj meri kritički rasuđuje;</li> </ul> | -Redovnost donošenja domaćeg<br>-Učenici vode evidenciju                                                     | Za tri nedonošenja domaćeg -1 u svesku, a nakon opomene i u dnevnik<br>Za redovno donošenje domaćeg zadatka-5 na kraju godine | Svakodnevno tokom godine, praćenje/ presek stanja za tromesečje                                                                                          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  | <p>Ocenu dobar (3) dobija učenik koji:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– u dovoljnoj meri pokazuje sposobnost upotrebe informacija u novim situacijama;</li> <li>– u znatnoj meri logički povezuje činjenice i pojmove;</li> <li>– većim delom samostalno izvodi zaključke koji se zasnivaju na podacima i delimično samostalno rešava pojedine probleme;</li> <li>– u dovoljnoj meri kritički rasuđuje;</li> </ul> | Pregledanje sveski                                                                                           | Urednost<br>Sve zabeleženo sa časova                                                                                          | Na kraju nastavne godine                                                                                                                                 |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  | <p>Ocenu dovoljan (2) dobija učenik koji:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– znanja koja je ostvario su na nivou reprodukcije, uz minimalnu primenu;</li> <li>– u manjoj meri logički povezuje činjenice i pojmove i isključivo uz podršku nastavnika izvodi zaključke koji se zasnivaju na podacima;</li> <li>– ponekad je samostalan u rešavanju problema i u nedovoljnoj meri kritički rasuđuje;</li> </ul>       | - Pisane provere<br>Učenici daju samoprocenu ocene                                                           | Bodovanje:<br><br>40-54%-2<br>55-69%-3<br>70-84%-4<br>85-100%-5                                                               | Nakon svake teme<br>(4 provere koje se rade ceo čas<br>- po dve u polugodištu i bar dve provere do 15minuta- jedna u prvom i jedna u drugom polugodištu) |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                              |                                                                                                                               |                                                                                                                                                          |

|  |  |  |                                                                         |                                                                                              |            |
|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|  |  |  | - Grupni rad<br>(posmatranje<br>nastavnika, izlaganje<br>grupa, procena | Saradnja u grupi<br>(svi članovi su uključeni, svi imaju zadato<br>zabeleženo u sveskama...) | Po potrebi |
|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|------------|

|                                      |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                       |
|--------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
|                                      |                                                                                                                                                                            | <p>Nedovoljan (1) dobija učenik koji:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– znanja koja je ostvario nisu ni na nivou prepoznavanja i ne pokazuje sposobnost reprodukcije i primene;</li> <li>– ne izvodi zaključke koji se zasnivaju na podacima;</li> <li>– kritičkinerasuđuje;</li> <li>.</li> </ul>                                                                                                                                    | <p>ostalih učenika)</p> <p>- Rad u paru (posmatranje nastavnika, izlaganje parova, procena ostalih učenika)</p>                                                                                                                                                                                           | <p>Saradnja u paru, uključenost oba učenika.</p>                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Po potrebi</p>                     |
| <p>Angažovanjenučenika u nastavi</p> | <p>odgovoran odnos prema radu, postavljenim zadacima, i iskazano interesovanje i motivaciju učenje i napredovanje. aktivno učestvovanje u nastavi, saradnju sa drugima</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– pokazuje izuzetnu samostalnost uz izuzetno visok stepen aktivnosti i angažovanja.(5)</li> <li>– pokazuje veliku samostalnost i visok stepen aktivnosti i angažovanja.(4)</li> <li>– pokazuje delimični stepen aktivnosti i angažovanja (3)</li> <li>– pokazuje manji stepen aktivnosti i angažovanja.((2)</li> <li>– ne pokazuje interesovanje za učešće u aktivnostima niti angažovanje (1)</li> </ul> | <p>Vođenje evidencije od strane nastavnika o:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-Javljanju na časovima (učestalost i aktivnostpo mesecima)</li> <li>-Uspešnosti u grupnom radu, radu u paru (angažovanje, produkti)</li> <li>--Nesebičnom pružanju pomoći drugim učenicima</li> <li>-</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>-Sve što je rađeno na času nalazi se u sveskama i uredno je napisano</li> <li>-Učestalost javljanja i aktivnost po mesecima</li> <li>-Učestvuje i izrađuje samostalno ili usaradnji sa drugima produkte rada</li> <li>-Spreman je da pomogne drugima</li> </ul> | <p>-Presek stanja po tromesečjima</p> |

**Naziv  
predmeta**

## SVIJET OKO NAS

**Cilj**

Cilj nastave i učenja Svijeta oko nas jeste upoznavanje sebe,svog prirodnog i društvenog Okruženja i razvijanje sposobnosti za odgovora na život u njemu.

**Razred**

drugi

**Godišnjifond**

72časa

**časova**

| ISHODI                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | OBLAST/TEMA         |                   | SADRŽAJI                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Po završetku razreda učenik će biti u stanju da:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                     |                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <ul style="list-style-type: none"><li>-identifikuje grupe ljudi kojima pripada i svoju ulogu u njima;</li><li>-ostvari prava i izvrši obaveze u odnosu na pravila ponašanja u grupama kojima pripada;</li><li>- se ponaša tako da uvažava različitosti drugih ljudi;</li><li>-prihvati posljedice kada prekrši Pravila ponašanja grupe;</li><li>-sarađuje sa drugima u grupi na zajedničkim aktivnostima;</li><li>- Razlikuje potrebe od želja na jednostavnim primjerima iz sopstvenog života;</li><li>- Prepoznaje grb,zastavu i himnu Republike Srbije i primjereno se ponaša prema simbolima;</li><li>- Odredi tip naselja na osnovu njegovih karakteristika;</li></ul> |                     |                   | <p>Grupe ljudi:rodbina,(van)školska zajednica, stanovnici naselja.</p> <p>Prava i obaveze članova grupa.Odnos potreba i želja.</p> <p>Pravila ponašanja pojedinaca i grupa.</p> <p>Porodični,školski i praznici naselja.</p>                                                             |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | NASELJE SA OKOLINOM | Drugi i ja        |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                     | Kultura življenja | <p>Simboli Republike Srbije:grb,zastava i himna.</p> <p>Tipovi naselja:selo,grad.</p> <p>Zdrav način života:higijena tela,raznovrsna ishrana,broj obroka,boravak u prirodi i fizička aktivnost.</p> <p>Vrste saobraćaja(kopneni,vodeni i vazdušni i odgovarajuća prevozna sredstva).</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>- poveže ličnu higijenu, boravak uprirodi,fizičku aktivnost i raznovrsnu ishranu sa očuvanjem zdravlja;</p> <p>-održava ličnu higijenu-ruku,</p>                                                                                                                                                                                                |  |                                             | <p>Bezbjedno ponašanje u saobraćaju u naselju (kretanje ulicom i putem bez trotoara,prelaženje ulice i puta bez pješačkog prelaza.</p> <p>Pravila ponašanja u prevoznim sredstvima(automobilijavni prevoz).</p>                                                                                                    |
| <p>zuba i čulnih organa;</p> <p>-primjeni pravila kulturnog i bezbjednog ponašanja u saobraćaju i prevoznim sredstvima u naselju sa okolinom;</p>                                                                                                                                                                                                  |  |                                             | <p>Vremenske nepogode(oluja,grad,mećava)i bezbjedno ponašanje u zatvorenom i naotvorenom prostoru.</p>                                                                                                                                                                                                             |
| <p>- Bezbjedno postupa prije i tokom vremenskih nepogoda;</p> <p>- istezanjem,savijanjem i sabijanjem odredi svojstva materijala;</p> <p>-odabere materijale koji svojim svojstvima najviše odgovaraju upotrebi predmeta;</p> <p>- pronađe novu namjenu Korišćenim predmetima;</p> <p>-navodi primjere različitih oblika kretanja u okruženju;</p> |  | Čovjek stvara                               | <p>Materijali (drvo, kamen, metal,staklo,guma,plastika,papir,tkanina,glina/plastelin)i proizvodi ljudskog rada.</p> <p>Elastičnost materijala.</p> <p>Svojstva materijala određuju njihovu upotrebu.</p> <p>Nova namena predmeta napravljenih od različitih materijala.</p> <p>Zanimanja ljudi u gradu i selu.</p> |
| <p>-odabere način kretanja tijela,uzimajući u obzir oblik tijela, vrstu podloge i sredinu u kojoj se tijelo kreće;</p> <p>-izmjeri rastojanje koje tijelo pređe tokom svog kretanja;</p> <p>- pronađe traženi objekat u naselju pomoću adrese/karakterističnih objekata;</p>                                                                       |  | Kretanje i orijentacija uprostoru i vremenu | <p>Različiti oblici kretanja tijela(hoda,skate,trči,pada,leti,pliva, kotrlja se,klizi).</p> <p>Uticaj oblika tijela,podloge i sredine na kretanje po ravnoj podlozi i pređeno rastojanje tijela.</p> <p>Snalaženje u naselju pomoću adrese(ulica,kućni broj)i karakterističnih objekata.</p>                       |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>-imenuje zanimanja ljudi u svom naselju sa okolinom;</p> <p>- odredi vrijeme pomoću časovnika i kalendara koristeći vremenske odrednice:sat,dan,sedmicu,mjesec, godinu;</p> <p>- zabeleži i pročita podatke iz ličnog života pomoću lente</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  |                             | <p>Snalaženje u vremenu u odnosu na vremenske odrednice:minut,sat,dan,sedmica,mjesec,godina,datum, godišnjadoba.</p> <p>Sredstva za mjerenje vremena: časovnik, kalendar, lenta vremena.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>vremena;</p> <p>-razlikuje oblike reljefa u svom naselju i okolini;</p> <p>-razlikuje oblike i dijelove površinskih voda u svom naselju i okolini;</p> <p>-identifikuje zajedničke osobine živih bića na primjerima iz okruženja;</p> <p>-poveže dijelove tijela živih bića sa njihovom ulogom/ulogama;</p> <p>-razvrsta biljke iz okruženja na osnovu izgleda lista istabla;</p> <p>- razvrsta životinje iz okruženja na osnovu načina života i načina ishrane;</p> <p>-navede primjere koji pokazuju Značaj biljaka i životinja za čovjeka;</p> <p>-štedljivo troši proizvode koje koristi u svakodnevnim situacijama;</p> <p>-razvrsta otpad na predviđena mjesta;</p> |  | <p>Raznovrsnost prirode</p> | <p>Reljef i oblici reljefa:uzvišenja, (brdo, planina) udubljenja (doline, kotline) i ravnice.Reljef u naselju i okolini.</p> <p>Oblici pojavljivanja vode:površinske vode(tekuće,stajaće) i njihovi dijelovi (izvor,tok, korito,obala).</p> <p>Površinske vode u naselju i okolini.</p> <p>Zajedničke osobine živih bića(disanje,ishrana,rast,ostavljanje potomstva).</p> <p>Funkcije(uloga) dijelova tijela živih bića.</p> <p>Raznovrsnost biljaka u okruženju (zeljaste i drvenaste;lišćarske i četinarske).</p> <p>Raznovrsnost životinja u okolini(domaće i divlje;biljojedi, mesojedi i svaštojedi).</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| -njeguje is vojim ponašanjem ne ugrožava biljke i životinje u okruženju;<br><br>-prepozna primjere povezanosti Živih bića sa uslovima za život;<br><br>-poveže promjene u prirodi i aktivnosti ljudi sa godišnjim dobima;<br><br>- izvede jednostavne oglede p<br>prateći uputstva; |  |  | Značaj biljaka i životinja za čovjeka.<br><br>Uloga čovjeka u očuvanju prirode (štednja proizvoda koji se koriste u svakodnevnom životu,razvrstavanje otpada na predviđena mjesta, briga o biljkama i životinjama).<br><br>Sunčeva svjetlost i toplota,voda,vazduh i zemljište-neophodni uslovi za život.<br><br>Promjene u prirodi i aktivnosti ljudi u zavisnosti od godišnjih doba. |
| - poveže rezultate rada sa uloženim trudom.                                                                                                                                                                                                                                         |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

Ključni pojmovi sadržaja:priroda,orijentacija u prostoru i vremenu,kretanje,kultura življenja.

### DIDAKTIČKO-METODIČKO OSTVARIVANJE PROGRAMA

Program nastave i učenja Svijeta oko nas zadržao je postojeći okvir od dva časa nedeljno, odnosno 72 časa godišnje i dosadašnji zavičajni princip.

Zavičajni princip (princip životne blizine) određuje prostornu i vremensku bliskost prirodnih i društvenih pojava i procesa i kao takav predstavlja jednu od suštinskih odlika ovog predmeta. U prvom razredu se kreće od prostorno i vremenski najbližih fenomena za učenika, dok se u starijim razredima prostorni i vremenski okvir postepeno širi. Konkretno, okvir unutar kog se ostvaruju predmetni ishodi u prvom razredu čine sadržaji iz najbližeg i neposrednog okruženja učenika - doma, škole, naselja/dijela naselja u kome učenik živi. U drugom razredu prostorni okvir se proširuje na Naselje sa okolinom, u trećem razredu na Zavičaj2 (prirodno i društvenookruženje, kraj,odnosno krajina),azavršiće se u četvrtom razredu državom Srbijom.

Zavičajni princip ovom predmetu obezbjeđuje visoku osjetljivost na kontekst u kome učenici žive, odnosno otvorenost za sadržaje iz djetetovog okruženja i fleksibilnost za uvažavanje karakteristika i odlika najrazličitijih sredina u kojima djeca iz Srbije žive. U tom smislu, predmet Svijet oko nas podrazumijeva otvorenost i za sadržaje od značaja za nacionalne manjine u skladu sa prostorom proučavanja prirodnih i društvenih pojava u prvom razredu - neposredno okruženje. Pored toga, kod svih učenika treba razvijati osjećaj bogatstva u različitostima među pripadnicima različitih nacionalnosti ukazivanjem na postojanje ljudi koji slave drugačije praznike, imaju različite običaje,kulturu stanovanja,ishranu, oblačenje i sl.

Uvažavanje okruženja u kojem učenici žive direktno je u vezi sa uvažavanjem iskustava i znanja učenika.Učenici u školu dolaze sa idejama o svijetu,sebi i svemu drugom što ih okružuje.Izgradili su ih ličnim angažovanjem u

svakodnevnim aktivnostima-igranjem, slušanjem, posmatranjem, razmišljanjem, razgovaranjem, neki i čitanjem itd. Zato je veoma važno da polazne tačke u razvoju naučnih ideja o prirodnim i društvenim pojavama i procesima u nastavi budu upravo ideje i iskustva sa kojima učenici dolaze u školu. Kroz raznovrsne aktivnosti kojima se uvažava sredina u kojoj učenici žive i njihovo neposredno svakodnevno iskustvo iz konkretne sredine, učenicima se omogućava da dožive i razumiju složenost, raznolikost i međusobnu povezanost svih činilaca koji djeluju u njihovom prirodnom i društvenom okruženju. Istovremeno se podstiče njihova radoznalost za otkrivanje pojava i procesa u prirodnoj i društvenoj zajednici.

Osnovna intencija nastave Svijeta oko nas usmjerena je na razvoj intelektualnih, psihofizičkih, kognitivno-konativnih i socijalno-afektivnih sfera ličnosti učenika, što se odražava u navedenom cilju za kraj ciklusa i datim predmetnim ishodima.

Predmetni ishodi Svijeta oko nas pokazuju šta su učenici osposobljeni da učine, preduzmu, izvedu i obave zahvaljujući znanjima, stavovima i vještinama koje su razvili tokom godine učenja ovog nastavnog predmeta. Ishodi se ostvaruju u sprezi sadržaja, metoda nastave i učenja i aktivnosti učenika nekad unutar jedne teme, a najčešće kroz više tema. Zato granice među temama proučavanja treba shvatiti uslovno i fleksibilno. Neki ishodi su po svojoj prirodi međupredmetni i ostvarivaće se kroz aktivnosti u okviru više nastavnih predmeta, kao na primjer ishod: Po završetku razreda učenik će biti u stanju da povezuje rezultate učenja i rada sa uložnim trudom. Treba, takođe, imati u vidu da je redoslijed programskih tema i grupisanih sadržaja unutar tema urađen isključivo radi preglednosti preporučenih programskih sadržaja.

-----

2 Zavičaj predstavlja geografski prostor kraja, odnosno krajine, u čijim granicama se kreću programski ishodi i preporučeni sadržaji.

3 Kraj-dva ili više susednih predjela koji se međusobno razlikuju, ali zajedno predstavljaju određenu Teritorijalnu cjelinu (Mačvasa, Pocerinom, Podrinje, Polimlje, Gruža, Pešter...).

4 Krajina - dva ili više krajeva sličnih geografskih karakteristika koji zajedno sačinjavaju određenu teritorijalnu cjelinu (Srem, Banat, Bačka, Šumadija, Negotinska krajina...). Sadržaji i ne preporučuje se kao redoslijed prilikom kreiranja godišnjih i operativnih planova, već kao pomoć nastavniku da ih kreira. Ista preporuka se odnosi i na udžbenike. Nije poželjno da struktura sadržaja udžbenika bude osnov za planiranje nastave.

Učenike treba osposobljavati da samostalno istražuju i analiziraju prirodne i društvene pojave i procese. U zavisnosti od ishoda koji se želi ostvariti, učitelj treba da podstakne učenike na različite vrste aktivnosti koje angažuju kako pojedina čula, tako i više čula paralelno. Sinhronizacija čulnih utisaka daje cjelovitu sliku objekata, procesa, pojava i njihovu integraciju u kompleksnu sliku sveta, a uvažava različitosti u sklonostima učenika pri upoznavanju sveta i procesu učenja. Ipak, učenje se ne završava na čulnim utiscima, već se nastavlja uopštavanjem uočenog kroz opisivanje, poređenje, formulisanje zaključaka itd. U nastavnom procesu se, dakle, polazi od nesistematizovanih iskustvenih saznanja i ide se ka opštim, naučno zasnovanim, sistematizovanim znanjima iz oblasti prirode, društva i kulture. Aktivnosti učenika potrebno je prilagoditi predmetnim ishodima, specifičnostima izabranih sadržaja i uzrastu učenika. Postepeno treba povećavati nivo zahtijeva i samostalnosti učenika prilikom upoznavanja prirodnih i društvenih pojava.

Stvarnost (prirodna i društvena) koja nas okružuje i iz koje proizilazi sadržaj ovog predmeta, zasnovana je na povezanosti različitih pojava i procesa. Zbog toga sadržaji Svijeta oko nas, a kasnije i Prirode i društva moraju

da budu odraz te cjelovitosti i povezanosti pojava koje se izučavaju. Radi formiranja elementarnih pojmova i postavljanja mreže za sistem pojmova, pri izboru i rasporedu programske građe primjenjen je spiralno-uzlazni model, a u skladu sa uzrasnim karakteristikama učenika. To znači da se ista tematika iz razreda u razred proširuje, produbljuje i posmatra sa različitih aspekata. Izgradnja sistema u nastavi, posljedica je postojanja sistema u stvarnosti. Uloga učitelja je upravo da kod učenika osvijetli i kreira tu cjelovitu sliku, a ne da nastavne sadržaje tumači samo kao biološke, geografske, istorijske i druge sadržaje.

Pored toga, pristup nastavi i učenju treba da bude povezan i sa logikom i metodologijom naučne discipline odakle proizlazi određeni sadržaj. Tako izučavanje bioloških sadržaja nužno treba da uključi posmatranje i praćenje bioloških fenomena; izučavanje sadržaja hemije i fizike - zaključivanje na osnovu sprovedenog ogleda ili eksperimenta, itd. Razvijanje sistema pojmova podrazumeva kontinuiran rad učitelja na uspostavljanju horizontalne(unutar jednog razreda)i vertikalne povezanosti(između razreda)sadržaja unutar Svijeta oko nas i,kasnije, Prirode i društva. Važno je da se kadgod je moguće pristupi korelaciji i integrisanom pristupu sadržajima na međupredmetnom nivou kroz nastavne i vannastavne oblike rada i aktivnosti u školi i izvan nje.Zbog prirode sadržaja predmeta i datih ishoda poželjno je aktivnosti organizovati što češće izvan učionice,

odnosno u bližem prirodnom i društvenom okruženju. Za potrebe ovog predmeta posebno su pogodni: organizovane posete, šetnje, izleti, nastava u prirodi.

Pored korišćenja zvanično odobrenih udžbeničkih kompleta, u ostvarivanju programa za Svijet oko nas preporučuje se korišćenje šire literature i ostalih izvora informacija: štampanih, audio-vizuelnih i elektronskih medija. Posebno se preporučuje korišćenje autentičnih prirodnih i društvenih izvora, kao najverodostojnijih pokazatelja stvarnosti, pojava i procesa u konkretnom neposrednom okruženju, kao i didaktičkih materijala koji odražavaju posebnost i datog okruženja/konteksta u kome učenici žive.

Učitelj ostvaruje postavljene ciljeve i ishode kroz nastavu i ostale organizacione forme rada u školi, bez dodatnog opterećenja roditelja i njihovog obaveznog angažovanja u ostvarivanju programa. Roditelji mogu biti dobrovoljno angažovani kao raspoloživi potencijal lokalne sredine, u zavisnosti od njihovih znanja, mogućnosti i htenja.

## I. PLANIRANJE NASTAVE I UČENJA

Planiranje obuhvata kreiranje godišnjeg i operativnih planova, kao i razvijanje priprema za čas/dan/sedmicu. Godišnji plan kreira se u formi gantograma i sadrži broj časova po temama raspoređenih po mesecima, a u skladu sa školskim kalendarom, planiranim fondom časova po temama i godišnjim fondom časova.

Polazeći od datih predmetnih ishoda i preporučenih sadržaja od nastavnika se očekuje da dati program kontekstualizuje prema potrebama konkretnog odeljenja imajući u vidu karakteristike učenika, udžbenike i druge nastavne materijale koje će koristiti, tehničke uslove, nastavna sredstva i medije kojima škola raspolaže kao i druge resurse škole i lokalne sredine.

Prilikom planiranja nastave i učenja potrebno je rukovoditi se:

- Individualnim razlikama među učenicima upogledu načina, tempa učenja i brzine napredovanja;
- Integrisanim pristupom u kojem postoji horizontalna i vertikalna povezanost unutar istog predmeta i različitih Nastavnih predmeta;
- Participativnim i kooperativnim aktivnostima koje omogućavaju saradnju;
- Prevladavajućim aktivnim i iskustvenim metodama nastave i učenja;
- Uvažavanjem svakodnevnog iskustva i znanja koje je učenik izgradio van škole, povezivanjem aktivnosti i Sadržaja učenja sa životnim iskustvima učenika i podsticanjem primjene naučenog i svakodnevnom životu;
- Negovanjem radoznalosti, održavanjem i podsticanjem interesovanja za učenje i kontinuirano saznavanje;
- Redovnim i osmišljenim prikupljanjem relevantnih podataka kao napredovanju učenika, ostvarivanju predmetnih ishoda i postignutom stepenu razvoja kompetencija učenika.

Polazeći od datih ishoda i sadržaja nastavnik najpre, kao i do sada, kreira svoj godišnji (globalni) plan rada iz koga kasnije razvija svoje operativne planove. Kako su ishodi definisani za kraj nastavne godine, nastavnik treba da ih operacionalizuje prvo u operativnim planovima, a potom i na nivou konkretne nastavne jedinice.

## II. OSTVARIVANJE NASTAVE I UČENJA

Odnos cilja, ishoda, preporučenih programskih sadržaja, metoda nastave i učenja i aktivnosti učenika

Pri ostvarivanju cilja i predmetnih ishoda Svijeta oko nas mora se imati u vidu da su sadržaji, metode nastave i učenja i aktivnosti učenika neodvojivi u nastavnom procesu. U programu su definisani ishodi koje treba razvijati pomoću preporučenih sadržaja, adekvatnih metoda nastave i učenja i aktivnosti učenika. Koncept nastave zasnovane na ishodima podrazumeva nastavu čiji prevashodni cilj nije prenošenje predmetnih sadržaja, već razvoj i ovladavanje znanjima kao osnove na kojoj se razvijaju raznovrsna umjenja. U tom smislu, program nastave i učenja nudi sadržinski okvir, a učitelj ima slobodu da umesto njih izabere i neke druge sadržaje ukoliko smatra da su ti sadržaji primereniji sredini u kojoj učenici žive, uzrasnim i razvojnim karakteristikama učenika i njihovim interesovanjima. Suština je u tome da sadržaji budu u funkciji ostvarivanja ishoda, a ne sami sebi cilj. Učitelj ima značajan prostor za slobodu izbora i povezivanje sadržaja, metoda nastave i učenja i aktivnosti učenika kako bi vodio učenike ka ostvarivanju datog ishoda.

Većina predmetnih ishoda postiže se kroz neposrednu istraživačku aktivnost dece i nenametljiv podsticaj i podršku nastavnika. Poželjne su aktivnosti koje omogućuju interakciju sa fizičkom i socijalnom sredinom, jer doprinose spoznavanju svijeta oko nas, tako što se otkrivaju odnosi i upoznaju svojstva i karakteristike predmeta, bića, pojava i procesa i stiču se socijalne veštine. Najefikasnije metode učenja jesu one metode koje učenika stavljaju u adekvatnu aktivnu poziciju u procesu razvijanja znanja. Potrebno je stvaranje situacija učenja u kojima će doći do izražaja različite aktivnosti učenika koje omogućuju različite načine učenja. Značajne aktivnosti učenika u okviru predmeta Svijet oko nas su:

- Posmatranje sa usmerenom i koncentrisanom pažnjom radi jasnog zapažanja i uočavanja svijeta u okruženju (uočavanje vidnih karakteristika);
- opisivanje-verbalno ili likovno izražavanje spoljašnjih i unutrašnjih zapažanja;
- procenjivanje-samostalno odmeravanje;
- grupisanje-uočavanje sličnosti i različitosti radi klasifikovanja;
- praćenje-kontinuirano posmatranje radi zapažanja promjena;
- bilježenje-zapisivanje grafičko, simboličko, elektronsko bilježenje opažanja;
- praktikovanje-u nastavi, svakodnevnom životu i spontanoj igri i radu;
- eksperimentisanje-namerno modifikovane aktivnosti, ogledi koje izvodi sam učenik;
- istraživanje-ispitivanje svojstava i osobina, veza i uzročno-posljedičnih odnosa;
- sakupljanje-pravljenje kolekcija, zbirki, albuma iz prirodnog i društvenog okruženja;
- stvaranje-kreativna produkcija;
- igranje-didaktičke, edukativne i spontane igre;

- aktivnosti u okviru mini-projekta –osmišljavanje i realizacija.

- Radi preglednosti,preporučeni sadržaji su dati u temama.

Potrebno je prilikom tumačenja ishoda učenja i preporučenih sadržaja u drugom razredu stalno imati u vidu da se sadržaji i odgovarajući primjeri istražuju i pronalaze u okviru naselja u kome učenici žive i njegovoj okolini. Još jednu karakteristiku Svjeta oko nas u drugom razredu čini istraživanje fenomena/pojma kretanje u različitim kontekstima i kroz različite teme-kretanje i orijentacija u naselju i vremenu;kretanje,odnosno fizička aktivnost kao jedan od preduslova za razvijanje zdravih životnih navika;kretanje tijela različitih oblika po različitim podlogama i kroz različite sredine; različiti načini (po)kretanja živih bića; kretanje prevoznih sredstava i klasifikacija saobraćaja u skladu sa sredinom kroz koju se kreću prevozna sredstva.

U okviru teme Drugi i ja nalaze se sadržaji interdisciplinarnog karaktera koji se odnose na učenika kao društveno biće, njegova prava i obaveze u okruženju i društvenim grupama kojima pripada. U odnosu na prvi razred, kada su u fokusu bili prava i obaveze u okviru porodice, škole i vršnjačkih grupa, sada su to: rodbina,(van)školske zajednice, odnosno prava i obaveze stanovnika naselja. Pojam (van)školske zajednice odnosi se,kako na pripadnost, uloge i odnose unutar škole, tako i na pripadnost, uloge i odnose učenika u različitim grupama u koje se učenik uključuje u skladu sa svojim interesovanjima i sklonostima-sportski timovi,pozorišne i folklorne grupe, grupe za učenje stranih jezika, matematički klubovi isl.

Nastavak izučavanja životnih potreba nastavlja se u pravcu razlikovanja potreba i želja učenika, na učenicima bliskim primjerima (npr. da li su nove patike zaista potrebne ili su samo posljedica želje učenika za novim i aktuelnim modelom). Kroz razmatranje takvih primjera učenicima se približava koncept racionalne i štedljive potrošnje, što je povezano i sa ishodom koji se odnosi na podsticanje učenika na dugotrajniju upotrebu predmeta kroz pronalaženje nove namene za već korišćene predmete.I dalje je potrebno podsticati razmišljanje i diskusiju ne samo o svojim potrebama već i uvažavanje potreba i osećanja drugih, što predstavlja jednu od suštinski važnih vaspitnih komponenti,ne samo ovog predmeta,već i svih ostalih.

I u ovom razredu nalaze se ishodi i sadržaji koji se odnose na zdravlje i bezbjednost. I dalje je akcenat na razvijanju navika zdravog življenja (higijena tijela, raznovrsna i redovna ishrana, boravak u prirodi i fizička aktivnost),ali i na osposobljavanju učenika da prepoznaju i adekvatno reaguju u potencijalno opasnim situacijama po njihovo zdravlje i život.Posebnu pažnju u ovom segmentu potrebno je obratiti na osposobljavanje učenika za bezbjedno učešće u saobraćaju (kretanje pješaka kroz naselje i pravila ponašanja u prevoznim sredstvima) i adekvatno ponašanje tokom vremenskih nepogoda.

Zahvaljujući koncepciji razvoja sadržaja po spiralno-uzlaznom modelu, nastavlja se izučavanje čovjeka kao društvenog bića koje radi i stvara, bira i koristi različite materijale zbog njihovih svojstva koja su važna prilikom izrade različitih predmeta.U tom smislu,poželjno je baviti se analizom učenicima bliskih predmeta i tumačenjem razloga zbog kojih su napravljeni od određenog/određenih materijala, kao i razmatranjem drugih mogućih materijala od kojih može da bude napravljen određeni predmet, a da njegova svrha ostane ista. Osim bazičnih svojstava materijala koja su uvedena u prvom razredu,u drugom razredu uvodi se ispitivanje elastičnosti kao složenijeg svojstva nekih materijala.Sadržaji o materijalima su takvi da omogućavaju visok nivo aktivnosti učenika - korišćenje različitih čula, neposredno (mehaničko) djelovanje na materijale, bilježenje uočenog,izvođenje oglada,opisivanje, itd.

Kretanje i snalaženje u prostoru i vremenu je tema od velikog značaja i u drugom razredu. Učenici već imaju razvijena iskustva vezana za ovu temu,a zadatak nastavnika je da ta nesistematizovana,iskustvena znanja

budu strukturisana i osvješčena i da omoguće učeniku bezbjedno kretanje i snalaženje u neposrednom okruženju. Prilikom istraživanja kretanja kao fizičkog fenomena (oblici kretanja, uticaj oblika tijela na kretanje...)poželjno je da se kretanje tijela po ravnoj podlozi izučava kroz praktične aktivnosti (ogleda ili eksperimente).Uticaj oblika tijela i podloge po kojoj se tijelo kreće razmatra se kroz udaljenost koju tijela prelaze u različitim situacijama,pri čemu je poželjno uključiti ne samoprocjenu rastojanja,već i njeno precizno mjerenje uz korišćenje mjernih jedinica za dužinu koje se uvode u matematici u drugom razredu. Učenike II razreda je potrebno osposobljavati da ove i druge praktične aktivnosti realizuju prateći uputstva(nastavnika ili udžbenika),beležeći uočeno i da,na kraju,uz manju ili veću pomoć nastavnika formulišu jednostavne zaključke.

S obzirom na prostorni okvir sadržaja u drugom razredu, istražuju se karakteristike naselja u kojem učenik živi sa stanovišta bazične tipologije naselja (selo/grad), odnosno uočavanja karakteristika koje određeno naselje svrstavaju u seosko ili gradsko (uključujući i zanimanja ljudi u njima). Poseban značaj ima osposobljavanje učenika za snalaženje u naselju pomoću adrese,kućnog broja i karakterističnih objekata, što je poželjno realizovati kroz praktične aktivnosti, kako u učionici tako i van nje. Nastavlja se i priprema za kartografsko opismenjavanje učenika mlađih razreda osnovne škole uvođenjem pojmova reljef i oblici reljefa kroz posmatranje naselja i okoline i upoređivanjem geografskih objekata i pojava u okruženju (uzvišenja, udubljenja i ravnice,površinske vode).

Snalaženje u vremenu koncipirano je tako da se nadovezuje na osnovne pojmove usvojene u prvom razredu(dijelovi dana; sada, pre, posle; prekućne, jućne, danas, sutra, prekosutra; dani u nedelji), koji se sada proširuju vremenskim odrednicama: minut, sat, dan, sedmica, mjesec, godina, datum, godišnja doba. Ovakav redosled uvođenja vremenskih odrednica predstavlja primjer poštovanja didaktičkog pravila od poznatog ka nepoznatom i od bližeg ka daljem. Nove vremenske jedinice uvode se tako da se manjom (već poznatom)mjernom jedinicom objašnjava veća(nova)mjerna jedinica.Jedan od ključnih zadataka učitelja u ovom segmentu je da osposobi učenike da pravilno koriste sredstva za mjerenje vremena: časovnik, kalendar i lentu vremena.Lentavremena predstavlja sredstvo za razumjevanje hronologije događaja i uvodi se kroz prikazivanje različitih vremenskih perioda iz lićnog života ućenika (redoslijed dnevnih ili nedeljnih aktivnosti,ključni događaji iz života ućenika - sa koliko godina je naućio/la da vozi bicikl, pošao/la u prvi razred, naućio/la da pliva i sl.). I dalje je važno ukazivati na cikličnostvremenskih odrednica i pojava u prirodi (dan, sedmica,godina, godišnja doba). Kasnije će se pojam cikličnosti javljati i u drugim pojavama (životni ciklus živih bića,lanac ishrane,kruženje vode uprirodi itd.),što je u skladu sa osnovnim principima i zakonima prirodnih nauka.

Oblast pod nazivom Raznovrsnost prirode odnosi se na uzajamno dejstvo žive i nežive prirode. Pojmovi koji se odnose na živi svijet nadograđuju se na prvi razred kroz uočavanje i apstrahovanje zajednićkih karakteristika živih bića i povezivanje dijelova tijela živih bića sa njihovim ulogama.Nove klasifikacije biljaka i životinja odnose se na dijelove tijela biljaka (stablo i list), naćin ishrane životinja (što predstavlja pripremu za uvođenje lanca ishrane u trećem razredu) i naćin života životinja (domaće/divlje). Odnos ćovjeka i živog sveta razmatra se iz razlićutih uglova-znaćaja koje biljke i životinje imaju za opstanak i lakši život ljudi,uz prepoznavanje i praktikovanje ponaćanja koje ne ugroćava biljke i životinje u okruženju. U skladu sa interesovanjima ućenika,mogu se detaljnije istraćiti uloge nekih dijelova tijela ćovjeka, tako da se ućenici ne opterećuju faktografskim znanjem, nego sagledavanjem uloge tih delova tijela u svakodnevnm aktivnostima, nezi i brizi o njima. Drugu dimenziju odnosa u prirodi predstavlja povezanost živih bića sa elementima nežive prirode kao osnovnm uslovima za život.

Koncept održivog razvoja i aktivno ućećće ućenika u zaćtiti životne sredine zajednićki su i za Svijet oko nas i za prirodu i drućtvo. U razredu akcenat treba da bude na podsticanju ućenika da u svakodnevnm aktivnostima

primjenjuju neke od osnovnih principa racionalne potrošnje- racionalno troše proizvode,odnosno materijale koje koriste u svakodnevnom životu; ako su u prilici, razvrstavaju otpad na predviđena mjesta; brinu se o biljkama i životinjama. Doprinos razvoju ovog koncepta predstavlja i ranije objašnjena razlika između potreba i želja. Puno razumijevanje koncepta održivog razvoja moguće je tek na kasnijem uzrastu učenika, ali je potrebno da se kontinuirano razvija, i to ne samo na nivou znanja, već prvenstveno na nivou usvojenih vrijednosti, stavova i navika. Na taj način se integrišu vrijednosti i utiče na razvoj stavova važnih za opstanak i budućnost.

Prilikom izučavanja prirodnih i društvenih fenomena nužno je i dalje primjenjivati istraživački pristup i osposobljavati učenike za različite načine prikupljanja podataka o okruženju, njihovu analizu, svrstavanje u grupe i kategorije po različitim karakteristikama, vođenje biljeleški i zaključivanje. Posmatranje se proširuje praćenjem pojava koje se ponavljaju u određenim vremenskim periodima(npr.tokom godišnjih doba).Učestvovanje u jednostavnim ogledima,koje je bilo naglašeno u prvom razredu,sada se usložnjava realizacijom ogleda/eksperimentana osnovu uputstva-individualno,u paru ili grupi.

### III. PRAĆENJE I VREDNOVANJE NASTAVE I UČENJA

Praćenje napredovanja i ocjenjivanje postignuća učenika samo je dio praćenja i vrednovanja obrazovno-vaspitne prakse.Rezultate cjelokupnog praćenja i vrednovanja nastavnik uzima kao osnovu za planiranje narednih koraka u radu sa učenicima i razvijanju svoje obrazovno-vaspitne prakse.

Praćenje napredovanja i ocjenjivanje postignuća učenika je formativno i sumativno i realizuje se u skladu sa Pravilnikom o ocjenjivanju učenika u osnovnom obrazovanju i vaspitanju.Potrebno je da nastavnik kontinuirano i naprimjeren način ukazuje učeniku na kvalitet njegovog postignuća tako što će povratna informacija biti prilagođena,dovoljno jasna i informativna kako bi imala ulogu podsticajne povratne informacije.Svaka aktivnost je dobra prilika za procjenu napredovanja i davanje povratne informacije,a učenike treba osposobljavati i ohrabrivati da procjenjuju sopstveni napredak u ostvarivanju ishoda predmeta,kao i napredak drugih učenika.

|                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Naziv</b>                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                |
| <b>Predmeta</b>                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                |
| <b>LIKOVNA KULTURA</b>                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                |
| <b>Cilj</b>                                                                                  | Cilj nastave i učenja Likovne kulture je da se učenik,razvijajući stvaralačko mišljenje i estetičke kriterijume kroz praktični rad, osposobljava za komunikaciju i da izgrađuje pozitivan odnos prema kulturi i umjetničkom nasljeđu svog i drugih naroda. |                                                                                                                                                |
| <b>Razred</b>                                                                                | drugi                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                |
| <b>Godišnji fond časova</b>                                                                  | 72 časa                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                |
| <b>ISHODI</b>                                                                                | <b>OBLAST/TEMA</b>                                                                                                                                                                                                                                         | <b>SADRŽAJI</b>                                                                                                                                |
| <b>Po završetku razredaučenik će bitiu stanju da:</b>                                        |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                |
| - Koristi materijal i pribor na bezbjedan i odgovoran način;                                 | OBLICI                                                                                                                                                                                                                                                     | Oblici(svjetlost kao uslov za opažanje oblika; vizuelne karakteristike prirodnih i vještačkih oblika;dizajn predmeta za svakodnevnu upotrebu). |
| - izrazi,odabranim materijalom i tehnikama svoje emocije, maštu, sjećanja i zamisli;         |                                                                                                                                                                                                                                                            | Suprotnosti(obojeno i bezbojno,jednostavno i složeno,ispupčeno i udubljeno,bliže i dalje...).                                                  |
| - koristi jednostavne informacije i odabrana likovna djela kao podsticaj za stvaralački rad; |                                                                                                                                                                                                                                                            | Oblik i cjelina(istaknuti deo cjeline;vezivanje i spajanje oblika).                                                                            |
| - izražava,svijetlim ili tamnim bojama,svoj doživljaj umjetničko gdjela;                     | SPORAZUMIJEVANJE                                                                                                                                                                                                                                           | Tumačenje(neverbalno i vizuelno izražavanje; sadržaj vizuelnih informacija).                                                                   |
| - identifikuje istaknuti deo cjeline i vizuelne suprotnosti u svom okruženju;                |                                                                                                                                                                                                                                                            | Slika i riječ (redosled radnje u stripu; znaci;lepo pisanje;čestitke).                                                                         |
| - preoblikuje, samostalno ili u saradnji sa drugima,materijale i predmete za reciklažu;      | LIKOVNE IGRE                                                                                                                                                                                                                                               | Boja(svjetle i tamne boje;boja i oblik;boja i zvuk).                                                                                           |
| -tumači jednostavne vizuelne informacije koje opaža u svakodnevnom životu;                   |                                                                                                                                                                                                                                                            | Zamišljanja(stvarnost i mašta).                                                                                                                |
| -izražava mimikom i/ili tijelom različita raspoloženja,pokrete i kretanja;                   |                                                                                                                                                                                                                                                            | Prostor(oblikovanje prostora-škola,učionica, soba;muzej).                                                                                      |
| -upoređuje svoj i tuđ estetski doživljaj prostora,dizajna i umjetničkih djela;               |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                |

|                                                                                                                                                                                                |         |                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| - povezuje umjetničko zanimanje i odgovarajuće produkte;<br><br>-pruži osnovne informacije o odabranom muzeju;<br><br>-razmatra,u grupi,šta i kako je učio/la i gde ta znanja može primjeniti. | PROSTOR | Kretanje (kretanje jednog oblika u prostoru;kretanje više oblika u prostoru).<br><br>Scena(maske,kostimi,rekviziti). |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Ključni pojmovi sadržaja:prostor,oblik,linija,boja.

### DIDAKTIČKO-METODIČKO OSTVARIVANJE PROGRAMA

U drugom razredu učenici se razvijaju i uče kroz raznovrsne aktivnosti i zadatke koji podstiču radoznalost i zadovoljstvo u istraživanju, eksperimentisanju, razmišljanju, povezivanju, izražavanju, stvaranju, druženju i saradnji.

Ključni pojmovi

Ključni pojmovi čine konstrukciju, osnovu za razvijanje programa. Centralni pojam je prostor, jer se sve što vidimo i doživljavamo nalazi u prostoru. Iz ovog pojma su izvedeni ostali ključni pojmovi. U prvom razredu ključnih pojmova ima tri: prostor - oblik, linija; u drugom razredu četiri: prostor - oblik, linija, boja; u trećem pet:prostor-oblik, linija, boja,tekstura i od četvrtog šest:prostor- oblik,linija,boja,tekstura, svetlina.

Centralni pojam, prostor, ukazuje na to da program nije usmeren na uskostručne sadržaje, već na svet u komeu čenik živi i odrasta i koji treba svesno da opaža, doživljava i istražuje iz različitih uglova. Svi sadržaji vezani za vizuelnu umjetnost (uključujući i umjetnička ostvarenja iz bliže i dalje prošlosti) u bliskoj su vezi sa savremenim svijetom i učenici treba postepeno,do kraja školovanja,da istražuju i otkrivaju te veze.

Ključni pojmovi su međusobno čvrsto povezani i mogu se povezati sa pojmovima iz svakodnevnog života,umjetnosti i drugih programa. Prilikom planiranja integrisane nastave nastavnik određuje ključne pojmove i potpojmove nastavne jedinice tako što ih bira iz programa svih predmeta. Na primjer, polazi se od centralnog pojma„prostor”za koji se vezuje pojam„priroda”.Za pojam„priroda”vezuje se pojam„reljef”.Za pojam „reljef”vezuje se pojam„oblik”,sa kojim su povezani potpojmovi„ispupčeno”„udubljeno”„uzvišenja”i „udubljenja”.Ovako odabrani pojmovi i potpojmovi obezbeđuju da učenici grade znanja postepeno.Na primjer, pojam „priroda” obezbeđuje da se pojam „reljef” ne povezuje odmah sa pojmovima iz umetnosti.Učenici mogu da oblikuju ispupčene i udubljene oblike u glini, kao i da samostalno nadograđuju pojmove putem asocijacija, ali nastavnik nudi samo objašnjenja pojmova koji su odabrani za tu nastavnu jedinicu. U sledećim nastavnim jedinicama pojmovi se postepeno nadograđuju i pojmovima iz umetnosti.

Opšte međupredmetne kompetencije

U drugom razredu se naročito razvijaju: kompetencija za komunikaciju, estetička kompetencija, kompetencija za rad sa podacima i informacijama,kompetencija za učenje i kompetencija za saradnju.

Kompetencija za rad sa podacima i informacijama razvija se na jedinstveni način. Učenici koriste informacije i podatke(vizuelne, auditivne, audiovizuelne, tekstualne, verbalne, taktilne...) kao podsticaj (motivaciju) za stvaranje.

## I. PLANIRANJE NASTAVE I UČENJA

Nazivi, broj i redosled nastavnih tema nisu fiksni (propisani ili preporučeni) da bi se omogućilo planiranje integrisane i projektne nastave. Nastavnik planira broj i redosled nastavnih tema, kao i broj časova za realizaciju svake teme. U nastavi treba da dominiraju likovni zadaci koji ciljaju više ishoda i međupredmetnih kompetencija.

## II. OSTVARIVANJE NASTAVE I UČENJA

### OBLICI

Nastavnik prvo pokazuje učenicima kako da istražuju, a zatim ih podstiče da to rade samostalno.

Oblici se istražuju posmatranjem predmeta iz svih uglova i/ili sa svih strana. Nastavnik pita učenike po čemu prepoznaju oblik, na primjer, flaše. Zatim, traži da postave flašu u odgovarajući položaj tako da se vidi samo dno. Učenici razgovaraju o tome da li bi prepoznali predmet da su videli samo dno. Istraživanje se tokom godine nastavlja tako što učenici okreću predmete za svakodnevnu upotrebu ili oblike iz prirode sve dok ne pronađu položaj kada predmet/oblik više ne može da se prepozna. Isto može da se radi sa teksturom. Kada se uvećava fotografija teksture, da li se prepoznaje oblik? Na primjer, kada se posmatraju uvećane šare na krilima leptira ili godovi na panju? Nastavnik može da organizuje igru traganja za poznatim oblicima. Učenici posmatraju mrlje na podu, šare na tlu, ispupčenja i udubljenja na zidovima... i u njima traže poznate oblike. Ako u najbližem okruženju ima oblutaka, mogu da crtaju i slikaju na njima lica ili šare... Mogu da istražuju oblik i boju bačene senke. Nastavnik može da pokaže učenicima fotografije nekoliko dizajniranih predmeta iste namene. Na primjer, torbe umjetnika Teda Notena (Ted Noten), Meri Frensis (Mary Frances) ili Katlin Dastin (Kathleen Dustin). Učenici treba da uoče kako je umjetnik došao do takve ideje, gdje je pronašao podsticaj za stvaranje... Ove aktivnosti podstiču učenike da razmišljaju o oblicima, da pažljivije posmatraju i da samostalno pronalaze motivaciju za likovni rad.

Simetrija se uči iskustveno. Učenici mogu da savijaju jednostavne origami figure. Počinje se od najjednostavnijih: vrteška, pismo, obeleživač stranica... Važno je da vježbaju precizno savijanje papira na pola (po dužini, širini i dijagonali). Treba da isprobaju koliko puta mogu da presaviju papir različitih dimenzija. Dodatni zahtjevi koji mogu da se postave (ukoliko nastavnik proceni da su realno izvodljivi u konkretnom odjeljenju) je istovremeno crtanje lijevom i desnom rukom ili slikanje odraza predjela u vodi (kao priprema, jer će u starijim razredima učiti o asimetričnoj ravnoteži).

Prijedlog tema za razgovor: Po čemu prepoznamo neki oblik? U kom položaju oblik izgleda čudno? Kako nam izgledaju predmeti kada ih osvetljavamo iz različitih uglova? Da li možemo da prepoznamo oblik na osnovu njegove senke? Da li postoje linije u oblicima? Da li oblici mogu da budu dosadni i zanimljivi? Da li su lijeva i desna strana našeg lica iste? Kako možemo da koristimo oblike iz prirode? Da li neki predmeti liče na živa bića?...

## Suprotnosti

Parovi očiglednih vizuelnih suprotnosti uče se iskustveno. Uočavanje, poređenje i prikazivanje suprotnosti su aktivnosti vezane za princip komponovanja, kontrast, koji će se učiti u starijim razredima. U drugom razredu se ne nudi stručni termin. Jedan od zadataka može da bude zajednički crtež na natron-papiru postavljenom na zid ili crtanje na školskoj tabli. Učenici se dijele u dvije grupe. Jedan učenik iz prve grupe crta neki poznati oblik. Druga grupa se dogovara šta bi bila očigledna suprotnost tom obliku, a zatim jedan učenik iz druge grupe crta dogovoreni oblik pored prvog. Igra se nastavlja sve dok ima mjesta na papiru/tabli. Rad se beleži fotografijom. Osnovna svrha ove igre je samostalna izgradnja mreže pojmova putem asocijacija i saradnja. Međutim, ako je učenicima igra zanimljiva i žele da je ponove, nastavnik treba da poveća zahteve (kvalitet linije i crteža, organizacija kompozicije, povezivanje motiva u priču i sl.).

Prijedlog tema za razgovor: O čemu mislimo kada kažemo: suprotno? Šta znači: različito, a šta suprotno? Da li je bijela ovca suprotnost crnoj ovci? Da li bijeli predmet postane crni kada isključimo svjetlo? Da li prvo primjećujemo crnu figuru ili bijelu pozadinu?...

## Oblik i cjelina

Princip komponovanja, dominantna, uči se opažanjem istaknutog djela (bića, predmeta, boje, linije...) neke cjeline, bez definicije i usvajanja stručnog termina. Nastavnik može da pokaže učenicima neki nepoznati sadržaj(reklamnu fotografiju, fresku, ilustraciju, kadar stripa...) na kratko, da ukloni sadržaj i provjeri šta su učenici upamtili, šta su prvo vidjeli. Nastavnik ponovo prikazuje sadržaj, traži od učenika da uoče šta sve nisu odmah zapazili, pita ih šta misle da je najvažnije na slici...

U likovnim zadacima učenici spajaju različite materijale i predmete kombinovanim postupcima koji uključuju i vezivanje čvora i/ili mašne. Mogu da uče kako da pakuju poklone, kako da ušiju dugme, spajaju suve grančice koncem u skulpturu koju će kasnije oslikati temperama...

Prijedlog tema za razgovor:Šta smo danas prvo ugledali kada smo izašli iz kuće?Šta prvo vidimo kada posmatramo nečije lice?Šta prvo vidimo kada posmatramo umjetničko djelo?Šta znače riječi vezivanje i povezivanje? Da li smo vezani za mjesto u kome živimo? Da li se umjetnici vezuju za svoja djela? Kako možemo da povežemo predmete u novu cjelinu?...

## SPORAZUMIJEVANJE

### Tumačenje

Neverbalno izražavanje se realizuje na integrisanim časovima ili u korelaciji sa časovima Fizičkog i zdravstvenog vaspitanja(dramatizacija vježbanja).Nastavnik priča priču koju učenik prati odgovarajućim pokretima,mimikom i kretanjem.Na primjer,oponaša kretanje životinja(zeca,zmije,kokoške...);radnje(mahanje,rukovanje, dirigovanje, čišćenje...); kretanje usled strujanja vazduha (njihanje krošnje...) i slično. Ove aktivnostisu važne za celokupni razvoj, za uključivanje introvertnih učenika, kao priprema za scenski nastup i za kasnije prezentovanje radova i projekata.

Tumačenje slike uči se postepeno. Koriste se strip i animirani film za određivanje redoslijeda radnje, glavnih junaka, osobina i izgleda junaka... Uvodi se i razgovor o temi, odnosno (jednostavnom) sadržaju likovnog djela,pri čemu nastavnik ne nudi tumačenja,već dozvoljava da učenici slobodno iskazuju mišljenje.

Učenici treba da obraćaju više pažnje na znake u okruženju, počev od važnih saobraćajnih znaka za pješake, do oznaka na zgradama pošte, restorana, apoteke... Mogu da dobiju osnovne informacije o tome kako se znaci smišljaju i ko ih smišlja.

Prijedlog tema za razgovor: Zašto je važno da se razumijemo? Kako saopštavamo ono što nam je važno? Da li možemo da pričamo bez riječi? Šta nam slike govore? Da li svaki znak nešto znači? Da li svako može da razumije znak?Zašto ljudi prave pečate i grbove?...

### Slika i riječ

Prijedlog je vezan za značaj učtive i dobronamjerne komunikacije. Učenici treba da povezuju riječi i rečenice koje izgovaraju i odgovarajuću mimiku i gest. Takođe, treba da usklađuju tekst i sliku. Na kraju polugodišta mogu da dizajniraju čestitke. Dodatni zahtjevi su, kao i u prvom razredu, ukrašavanje slova (inicijala), koje će nacrtati ili naslikati i na manjem i na većem formatu papira.

Prijedlog tema za razgovor: Šta je učtiva komunikacija i zašto je važna? Šta je najljepše što smo ikada čuli? Šta je najljepše što smo danas nekom rekli? Kako možemo da nacrtamo lijepu riječ? Ko smišlja izgled ukrasnih slova? Kako da smislimo pozitivne poruke za čestitke?...

## LIKOVNE IGRE

U ovoj cjelini su grupisani prijedlozi koji se odnose na individualno izražavanje i istraživanje izražajnih mogućnosti materijala i tehnika.

### Boja

Učenici još uvijek uče o boji istraživanjem, nastavnik ne nudi definicije i objašnjenja šta su osnovne boje i kako da naprave izvedene boje. Ukoliko to već znaju, nastavnik može da traži da eksperimentom provjere da li miješanjem različitih boja mogu da dobiju osnovne boje. Tonove koje dobiju treba da nanesu na papir, jedne do drugih (papir kasnije mogu da upotrebe za kolaž). U toku godine se planira više zadataka vezanih za izražavanje utiska ili raspoloženja svjetlim ili tamnim bojama, odnosno za povezivanje svjetlih i tamnih boja sa nekim pojmom (radost, odmor, tuga, smirenost, brzina, buka, djetinjstvo...). Boja se povezuje i sa zvukom. Nastavnik bira kompozicije bez teksta i traži od učenika da naslikaju svjetlim ili tamnim bojama svoj doživljaj muzičkog djela. Na isti način mogu svjetlim ili tamnim bojama da izraze doživljaj književnog, likovnog ili filmskog djela. Bilo bi dobro da se likovni zadaci ne realizuju samo slikanjem, već i otiskivanjem (improvizovanim pečatima, zgužvanom kesom, dnom plastične flaše...).

Prijedlog tema za razgovor: Koje boje nazivamo svjetlim, a koje tamnim bojama? Kada koristimo svijetle, a kada tamne boje? Da li se neke boje lijepo slažu? Zašto nam se neka boja više sviđa od drugih? Da li postoje boje za dječake i boje za djevojčice? Da li postoje boje za djecu i boje za odrasle? Da li postoje jestive boje? Kako priroda mijenja boju? Koja bića mijenjaju boju? Koja je razlika između bojenja i slikanja? Čime možemo da bojimo, a ne možemo da slikamo? Ako naslikamo ljubičastu bananu, da li smo pogriješili? Šta sve možemo da otiskujemo?.....

### Zamišljanja

Svrha zadataka koji se rade na osnovu raznovrsnih i nepotpunih informacija (fotografija, dio teksta, muzička vinjeta ..), ako je učenici treba da dopune i izraze u likovnom radu je razvoj mašte. Od drugog razreda i nadalje učenici smišljaju nazive svojih radova, jer se i na taj način razvija kreativnost.

Prijedlog tema za razgovor: Šta je stvarnost, a šta mašta? Kada jeste, a kada nije poželjno da izmišljamo? Kako sebe zamišljamo u budućnosti? O čemu razmišljamo kada posmatramo nepoznatu fotografiju? Šta zamišljamo kada slušamo muzičko djelo?...

## PROSTOR

U ovoj cjelini su predloženi projekti vezani za oblikovanje prostora, koji mogu da se realizuju bilo kada u toku godine.

### Prostor

O ambijentu se uči tako što se učenicima postavljaju pitanja: kakav utisak neki prostor ostavlja na njih, kako se osjećaju u tom prostoru, šta im privlači pažnju, a šta im smeta, šta bi promijenili i sl. Ne nude se definicije i ne navode elementi koji čine ambijent. O ambijentu (utisku o prostoru) razgovara se u svakoj prilici koja se ukaže.

Učenike bi trebalo upoznati sa jednim određenim muzejom, ne samo sa izgledom zgrade i lokacijom, već sa enterijerom i vrstom eksponata, sa svrhom čuvanja eksponata, sa aktivnostima, odnosno šta mogu da očekuju u muzeju (tematske izložbe, edukativni program...), na šta je potrebno obratiti pažnju...

Projekti vezani za oblikovanje prostora mogu da budu oblikovanje maketa i oblikovanje djela prostora u školi. Najjednostavnije makete oblikuju se tehnikom kluaž. Učenici oblikuju kuće, zgrade i druge dijelove naselja od raznovrsne ambalaže (kutijice od lijekova, kutije od keksa...), pojedinačne elemente lijepe na kartonsku podlogu i premazuju bijelom bojom (ekološka boja za zidove). Kasnije mogu flomasterima da docrtaju detalje (prozore, vrata...), ali je važno da kompozicija ne bude šarena. Osim naselja koje im je poznato, mogu da oblikuju i naselja iz prošlosti, naselja drugih kultura ili naselje iz mašte. Osnovna svrha ovog projekta je organizacija kompozicije u prostoru i saradnja.

Prijedlog tema za razgovor: Šta nam se najviše sviđa u našoj okolini? Kako se živjelo nekad, a kako sad? Kako izgledaju naselja u nekim kulturama? Šta možemo da naučimo u muzeju? Kako možemo sami da ukrasimo svoju sobu?...

#### Kretanje

Učenici treba da opažaju kretanje bića i mašina. Na primjer, kako leti jedna ptica, a kako jato ptica; kako se kreće jedan pješak, a kako grupa pješaka... Zatim, koje materijale može da pokrene strujanje vazduha u zatvorenom prostoru (lišće, papir, karton, kamen, plastika...). Oblikovanje dijela prostora u školi može da bude izrada mobilne skulpture (i da se veže za kretanje usled strujanja vazduha). Ideje za planiranje projekta mogu se pronaći na internetu ako se u pretraživač unese: „mobile art lesson plans” ili „hanging art in school”.

Prijedlog tema za razgovor: Šta se sve kreće u prirodi? Šta mogu da pokrenu voda i vazduh? Šta se sve samo kreće?

#### ...Scena

Oblikovanje elemenata scene, maski i kostima za školsku predstavu realizuje se u projektnoj nastavi (nije nužno da predstava bude realizovana, važno je pripremanje). Učenici oblikuju maske, kostime i rekvizite prema sadržaju odabranog teksta (bajke, pesme, dramskog teksta...).

Prijedlog tema za razgovor: Šta je scena? Od čega sve možemo da napravimo maske? Kako od stare odjeće možemo da napravimo kostim za predstavu? Ko i kako šminka glumce? Kako možemo da uredimo scenu u školi?...

### III. PRAĆENJE I VREDNOVANJE NASTAVE I UČENJA

U nastavi Likovne kulture ishodi su procesni. Formulirani su tako da do kraja razreda svi učenici mogu da ih dostignu (u manjoj ili većoj mjeri) ukoliko su radili raznovrsne zadatke od kojih svaki cilj a više ishoda.

Mogući elementi za procjenjivanje napredovanja i ocjenjivanje postignuća su:

- Odnos prema radu(učenik je pripremljen za čas,odgovorno koristi materijal,pribor i alatke,održava pribor i radni prostor...);
- Odnos prema sebi(postavlja pitanja,trudi se,uči na greškama,samostalan je u individualnom radu,istrajan je...);
- Odnos prema drugima(poštuje dogovorena pravila ponašanja,spreman je da pomogne i da sarađuje,uvažava tuđe radove,način razmišljanja,doživljavanja,opažanja...);
- Razumijevanje(razume zadatak,razume pojmove,razumije proces,razume vizuelne informacije...);
- Povezivanje(povezuje i poredi poznate i nove i nformacije,ljude,mjesta,događaje,ideje,djela...);
- Originalnost(originalan je u odnosu na tuđe radove,originalan je u odnosu na svoje prethodne radove...);
- Verbalno izražavanje(učtivo komunicira,kratko i jasno obrazlaže svoj rad,zamisao,utisak,opažanje,emocije...);
- Upotreba tehnika (primjenjuje odgovarajući proces, kontroliše odnos vode i boje, bira podlogu u odnosu na tehniku)...

Elementi mogu i drugačije da se formulišu. Biraju se prema tipu likovnog zadatka i ciljevima zadatka. Na primjer, kada se uče vremenske odrednice učenici mogu da oblikuju sat od kartonskih tanjira, ambalaže za topljeni sir,slamčica za sok...Neizostavni elementi za procjenjivanje su razumijevanje koncepta(mjerenja vremena) i odnos prema radu, a nastavnik može da procjenjuje i druge elemente, ukoliko je učenicima postavio jasne zahtjeve.Na primjer, da ne kopiraju jedni druge(u likovnom radu).

Samoprocjena radova je verbalna i pisana,a zahtjevi se uvode postepeno.Nastavnik prvo traži od učenika da usmeno opiše svoj rad,a kasnije i da napiše dvije do tri rečenice o svom radu.

Ukoliko nastavnik procijeni da su učenici spremni, može da koristi prilagođenu metodu 3, 2, 1. U integrisanoj nastavi učenik na listiću piše: 3 stvari koje sam naučio/naučila na času, 2 primjera koja ilustruju to što sam naučio/naučila i 1 stvar koja mi nije jasna ili pitanje koje bih postavio/postavila.Kada se učenik likovno izražava, može da napiše na listiću: 3 stvari o kojima sam razmišljao tokom rada; 2 stvari koje mi se sviđaju na mom radu i 1 stvar koju bih promijenio ili bih uradio drugačije. Na listiću se upisuje ime i prezime i naziv rada, a listić se lijepi na poledinu rada ili sečuva u bloku.Učenik ne treba da navodi više od jedne nejasnoće ili greške,ni u slučaju kada mu ništa nije jasno ili smatra da je rad upropašćen. Izdvajanje samo jedne nejasnoće ili greške postepeno osposobljava učenika da identifikuje najvažniji propust i da se fokusira na njegovo uklanjanje. Listići za samoprocjen u omogućavaju nastavniku potpuniju sliku o napredovanju učenika.

| <b>Naziv predmeta</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>MUZIČKA KULTURA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Cilj</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Cilj nastave i učenja Muzičke kulture je da kod učenika razvije interesovanje i ljubav prema muzici kroz individualno i kolektivno muzičko iskustvo kojim se podstiče razvijanje kreativnosti, estetskog senzibiliteta i duha zajedništva, kao i odgovornog odnosa prema očuvanju muzičkog naslijeđa i kulture svoga i drugih naroda. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Razred</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | drugi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Godišnji fond časova</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 36 časova                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>ISHODI</b><br><br><b>Po završetku razreda učenik će biti u stanju da:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>OBLAST/TEMA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>SADRŽAJI</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- jasni svojim riječima utiske o slušanom dijelu, osobine tona, doživljaj preglasne muzike i njenog uticaja na tijelo;</li> <li>- Razlikuje različite instrumente po boji zvuka i izražajnim mogućnostima;</li> <li>- Izdvoji osnovne muzičke izražajne elemente;</li> <li>- prepozna muzičku temu ili karakteristični motiv koji se ponavlja u slušanom djelu;</li> <li>- povezuje karakter djela sa izražajnim muzičkim elementima i instrumentima;</li> <li>- izgovara brojalice u ritmu, uz pokret;</li> <li>- pjeva po sluhu pjesme različitog sadržaja i raspoloženja;</li> <li>- izvodi uz pokret muzičke i tradicionalne igre;</li> <li>- primjenjuje pravilan način pjevanja i dogovorena pravila ponašanja u grupnom pjevanju</li> </ul> | SLUŠANJE MUZIKE                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Umjetnička muzika u crtanim i animiranim filmovima. Odnos zvuk-lik, muzika-radnja.</p> <p>Kompozicije koje ilustruju različita osjećanja.</p> <p>Zvuk i ton (izvori)-zvuci iz prirode i okruženja.</p> <p>Ton: boja (različiti glasovi i instrumenti), trajanje (kratak-dug), jačina (glasno-tih), visina (visok-dubok).</p> <p>Kompozicije koje ilustruju različite boje ljudskog glasa i instrumenata.</p> <p>Muzički dijalog (hor, glas i hor, glas i instrument, dvaglasa, dva instrumenta, jedan svirač, grupa svirača, orkestar).</p> <p>Različiti žanrovi vezani za situacije značajne u životu učenika.</p> <p>Muzička priča.</p> <p>Kompozicije različitog karaktera i elementi muzičke izražajnosti (melodijska linija, tempo, ritam, dinamika).</p> <p>Muzički bonton. Muzika i zdravlje.</p> <p>Nosioci zvuka (ceplejer, računar...).</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| i sviranju;<br><br>- svira po sluhu ritmičku                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | IZVOĐENJE MUZIKE | Izgovor brojalice u ritmu uz pokret.<br><br>Zvučne onomatopeje i ilustracije<br><br>Pravilan način pjevanja-držanje tijela i disanje.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| pratnju uz brojalice i pjesme,jednostavne aranžmane,sviračke deonice u muzičkim igrama;<br><br>- povezuje početne tonove pjesama-modela i jednostavnih namjenskih pjesama sa bojama;<br><br>- povezuje ritam sa grafičkim prikazom;<br><br>- objašnjava svojim riječima doživljaj svog i tuđeg izvođenja;<br><br>- učestvuje u školskim priredbama i manifestacijama;<br><br>- napravi dječje ritmičke instrumente;<br><br>- osmisli pokrete uz muziku;<br><br>- osmisli ritmičku pratnju za brojalice, pjesme i muzičke |                  | Pravilna dikcija –izgovaranje brzalica i brojalice.<br><br>Pjevanje pjesama po sluhu različitog sadržaja i karaktera.<br><br>Pjevanje pjesama uz pokret - pjesme uz igru i narodne pjesme.<br><br>Pjevanje modela i namjenskih pjesama i povezivanje njihovih početnih tonova uz boju(a1biela, ha1ljubičasta boja).<br><br>Dječiji i alternativni instrumenti i načini sviranja na njima.<br><br>Instrumentalna pratnja po sluhu uz brojalice i pjesme-puls,ritam,grupisanje udara.<br><br>Pjevanje i izvođenje muzičkih igara uz sviranje na dječjim instrumentima - pjesme uz igru, didaktičke igre, muzičke dramatizacije.<br><br>Sviranje instrumentalnih aranžmana na dječjim ritmičkim instrumentima i na alternativnim izvorima zvuka.<br><br>Muzički bonton. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>igre pomoću različitih izvora zvuka;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- osmisli odgovor na muzičko pitanje;</li> <li>- osmisli jednostavnu melodiju na kraći zadati tekst;</li> <li>- prema literarnom sadržaju izabere od ponuđenih, odgovarajući muzički sadržaj;</li> <li>- poštuje dogovorena pravila ponašanja pri slušanju i izvođenju muzike;</li> <li>- koristi samostalno ili uz pomoć odraslih, dostupne nosioce zvuka.</li> </ul> | <p><b>MUZIČKO<br/>STVARALAŠTVO</b></p> | <p>Izrada dječjih ritmičkih instrumenata od različitih materijala.</p> <p>Kreiranje sopstvenih pokreta uz muziku.</p> <p>Stvaranje jednostavne ritmičke pratnje korišćenjem različitih izvora zvuka.</p> <p>Muzička pitanja i odgovori i muzička dopunjalka.</p> <p>Stvaranje zvučne priče od poznatih muzičkih sadržaja, zvučnih onomatopeja i ilustracija na kraći literarni tekst.</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Ključni pojmovi sadržaja: zvuk, ton, pjevanje, sviranje, slušanje, muzičke igre, muzički bonton.

## **DIDAKTIČKO-METODIČKO OSTVARIVANJE PROGRAMA**

### **UVODNI DEO**

Priroda same muzike, pa i predmeta muzička kultura ukazuje na stalno prožimanje i sadejstvo svih oblasti i programskih sadržaja. Nijedna oblast ne može da se izučava izolovano od druge i da bude sama sebi cilj, a da se istovremeno ne razgovara o svim drugim aspektima muzike. Muziku od početka treba povezivati sa što više događaja iz života učenika.

Paralelno odvijanje različitih muzičkih aktivnosti podstiče finumetalnu kombinatoriku, dragocjenu za razvijanje ukupnog mentalnog i psiho-motornog potencijala djeteta, kao i odličnu osnovu za integraciju sa drugim predmetima.

Nastava je usmjerena na ostvarivanje ishoda pri čemu se daje prednost iskustvenom učenju u okviru kojeg učenici razvijaju lični odnos prema muzici, a postepena racionalizacija iskustva vremenom postaje teorijski okvir. Iskustveno učenje u okviru ovog predmeta podrazumijeva aktivno slušanje muzike, lično muzičko izražavanje učenika kroz izvođenje muzike i muzičko stvaralaštvo.

Ishodi predstavljaju muzičke, opažajne i saznavne aktivnosti učenika. Muzičke aktivnosti su govor u ritmu, pjevanje, sviranje, pokret uz muziku, slušanje muzike i vidovi stvaralaštva. Preporučeni muzički sadržaji (brojalice, pjesme, muzičke igre, ritmički aranžmani, kompozicije za slušanje muzike) ostavljaju prostor za izbor drugih sadržaja u skladu sa mogućnostima učenika i inventivnošću nastavnika. Da bi postigao očekivane ishode vaspitno-obrazovnog procesa, nastavnik ostvaruje nastavu koristeći glas, pokret i muzičke instrumente. Korelacija između predmeta može biti polazište za brojne aktivnosti u kojima učenici mogu biti učesnici kao istraživači, kreatori i izvođači. Kod učenika treba razvijati duh zajedništva kroz rad u grupama i u odjeljenju, kao i komunikacijske vještine u cilju prenošenja i razmjene iskustava i znanja. Najvažniji pokretač nastave treba da bude princip motivacije i inkluzivnosti u podsticanju maksimalnog učešća u muzičkom doživljaju kao i razvijanju potencijala za muzičko izražavanje.

Program nastave i učenja omogućava da se, pored navedenih kompozicija za slušanje i izvođenje, mogu koristiti i kompozicije koje nisu navedene, odnosno, nastavnik ima mogućnost da maksimalno do 30%, po slobodnom izboru, odabere kompozicije za slušanje i izvođenje vodeći računa o primerenosti nastavnim sadržajima, uzrastu učenika, njihovim mogućnostima i interesovanjima, estetskim zahtevima, ishodima i lokalitetu na kome se nalazi školska ustanova. Odnos između ponuđenih kompozicija i primera iz druge literature treba da bude najmanje 70% u korist ponuđenih. Iz pomenutog razloga, u programu nastave i učenja se nalazi veći izbor nastavnog materijala (za slušanje i izvođenje) u odnosu na godišnji fond časova predmeta Muzička kultura.

Muzika u funkciji zdravlja i muzički bonton

Na svakom času, učenike treba upućivati da pravilno sede, a vježbe disanja organizovati kroz interesantnu priču igre (npr. leva šaka predstavlja cvijet, a skupljeni prsti desne pčelu. Nakon što duboko uzdahnu, imitiraju zujanje pčele koje se čuje jače kada se približi cvijetu, a utišava se kada se od cveta udaljava; isprekidano duvanje u zamišljenu sveću, oponašanje probušenog balona, itd). Vježbe za suglasnike (Š-šuštanje lišća, F-fijuk vjetra, R - zujanje motora, Z - zujanje pčele, P - hlađenje nečeg vrućeg, S - oponašanje oglašavanja zmije). Ljepota pjevanja zavisi od jasnoće i razgovetnosti teksta. Vježbe za pravilnu dikciju najprimerenije je ostvariti izgovorom brzalice. Izvođenjem brzalice, pored jasnog izgovora, razvija se pažnja i koncentracija – poželjni pratioci svakog muzičkog izvođenja. Brzalicu izabрати prema glasovima koji ih očekuju u pjesmi koju će protomučiti.

Pored pažljivog izbora što kvalitetnijih muzičkih sadržaja, učenike treba stalno upućivati na neophodnost njegovanja glasovnog i slušnog aparata. Upozorenja da preglasna i agresivna muzika ima štetan uticaj i izaziva fiziološki i psihološki odgovor organizma, trebada se sprovode u kontinuitetu.

Od velike važnosti je da se učenici upoznaju sa pravilima ponašanja (muzičkim bontonom) pri slušanju i izvođenju muzike. Važno je obezbjediti tišinu i pažnju u toku slušanja muzike i uputiti ih kada treba izvođače da pozdrave aplauzom. Ovaj model ponašanja učenici treba da zadrže na koncertima i različitim muzičkim priredbama, bilo da se nalaze u aktivnoj (kao izvođači) ili pasivnoj (samo slušaju) ulozi.

## I. PLANIRANJE NASTAVE I UČENJA

Planiranje nastave i učenja obuhvata izradu godišnjeg plana nastave i učenja, operativnih planova (na nivou mjeseca) i planiranje časova, odnosno pripreme za čas. Godišnji plan kreira se u formi gantograma i sadrži broj časova po oblastima raspoređenih po mjesecima, a u skladu sa godišnjim fondom časova. Operativni plan sadrži rubriku sa operacionalizovanim ishodima, definisanim nastavnim jedinicama, rubriku za planiranu međupredmetnu povezanost, evaluaciju kvaliteta isplaniranog i druge elemente prema proceni nastavnika. Prilikom kreiranja godišnjeg i operativnih planova neophodno je voditi računa o školskom kalendaru i aktivnostima koje prate život škole. Priprema za čas podrazumijeva definisanje cilja časa, definisanje ishoda u odnosu na cilj časa, planiranje aktivnosti učenika i nastavnika u odnosu na cilj i definisane ishode, planirane načine provjere ostvarenosti ishoda, izbor nastavnih strategija, metoda i postupaka učenjai podučavanja (vodeći računa o predznanju, tj. iskustvu učenika, koje će učenicima omogućiti razvijanje znanja i veština predviđenih definisanim ishodima).

## II. OSTVARIVANJE NASTAVE I UČENJA

Proces učenja bazira se na izboru najupečatljivijih muzičkih primjera (za slušanje ili izvođenje muzike), koji imaju zadatak da aktiviraju svesnu aktivnost, fokusiraju pažnju učenika, iniciraju proces mišljenja i kreiraju odgovarajući emocionalni doživljaj. Na času treba da preovlađuju aktivnosti kojima se razvijaju znanja, vještine i stavovi sadržani u definisanim ishodima za konkretan čas.

### SLUŠANJE MUZIKE

Slušanje muzike je aktivan psihički proces koji podrazumeva emocionalni doživljaj i misaonu aktivnost. Kompozicije koje se slušaju svojim trajanjem i sadržajem treba da odgovaraju opažajnim mogućnostima učenika. Kompozicija se prvi put uvek sluša u celini (demonstrativno slušanje), sa unapred

postavljenim zadatkom za slušanje muzike - uočavanje izvođačkog medija: instrumentalno ili vokalno (solo, grupno) ili orkestarsko muziciranje. Svako sledeće slušanje (tri do četiri puta) je fragmentarno u okviru koga se izdvajaju upečatljive celine i analiziraju noseći elementi muzičkog dela-u slučaju literarnog sadržaja (tekstualna analiza), ponavljanja, melodija, tempo, ritam (analitičko slušanje). Povezujući postepeno elemente muzičkog dela sa karakterom samog dela, učenik se razvija u smeru aktivnog slušanja muzike, a kvalitetnom komunikacijom između nastavnika i učenika dolazi do postepenog uticaja na razvoj estetske osetljivosti, muzičkog ukusa i interesovanja i pripremaju se uslovi za razvijanje estetskog procenjivanja. Učenička znanja iz različitih oblasti treba povezati i staviti u funkciju razumevanja slušanog dela.

#### IZBOR KOMPOZICIJA ZA SLUŠANJE

##### Himne

1. Svetosavska himna
2. Državna himna
3. Školska himna

##### Narodne pesme

1. Kad se Ćira oženio
2. Čardaš
3. Oj Moravo
4. Banatsko kolo
5. Divna, Divna
6. Moravac kolo

##### Pesme za decu

1. P. Stupel: Pahuljice
2. A. Korać: Molimo za finu tišinu
3. A. Korać: Radost Evrope
4. M. Subota: Drugarstvo
5. N. Hercigonja: Šaputanje
6. M. Šouc: Zakleo se bumbar
7. B. Kockica: Laste

##### 8. Hor Kolibri: Trotinet

9. Hor Kolibri: Ljubav je to
10. D. Laković: Daj mi krila jedan krug
11. Hor Kolibri: Najlepša je zemlja moja
12. Hor Kolibri: Kakvi su moji tata i mama
13. S. Barić: Trepti zvezda plavim okom
14. R. Milosavljević: Primili smo vesti taze
15. L. Vukomanović: Sveti Savo, mudra glavo
16. M. Bajagić: Mali slonovi
17. D. Laković: hor Kolibri: Zdravica

##### Domaći kompozitori

1. S. Hristić: Grlica, Ohridska legenda
2. S. Binički: Marš na Drinu
3. P. Konjović: Seljačka igra
4. M. Đurđević: Anđeli pevaju
5. Lj. Manasijević: Od Boga je rečeno

##### Strani kompozitori

1. N. Rimski Korsakov: Bumbarov let (The King's Singers)

2. J.Štraus:Anina polka

8. P.I.Čajkovski:Španska igra,Labudovo jezero

3. F.Ž.Gosek: Gavota

9. P.I.Čajkovski:Igra svirala

4. K.SenSans:Karneval životinja(Marš lavova,Akvarijum, Ptice,Magarci)

10. A.Borodin:Polovecke igre,Knez Igor

5. P.I.Čajkovski:Valcer,Uspavanalepotica

11. A.Ponkijeli:Igra satova,Đokonda

6. J.Brams:Mađarska igra br.5

12. E.Grigr:U dvorani planinskog kralja

7. L.Anderson:Sin kopirani sat

13. H.Mancini:Pink Panter, tema

14. R.Šuman:Divlji jahač

#### Video primeri

K.Sen Sans:Karneval životinja,Flamingosi,<https://www.youtube.com/watch?v=OvPjtolajZk>

K. Sen Sans: Karneval životinja, Akvarijum,  
[https://www.youtube.com/watch?v=9h\\_J5601Q\\_0](https://www.youtube.com/watch?v=9h_J5601Q_0)<https://www.youtube.com/watch?v=dMfXBY35LXo>

K.Sen Sans:Karneval životinja,Marš lavova,<https://www.youtube.com/watch?v=8y-KBIDFZOo>

K. Sen Sans: Karneval životinja, Kenguri,

[https://www.youtube.com/watch?v=Ae\\_Obzv0Xel](https://www.youtube.com/watch?v=Ae_Obzv0Xel)Čajkovski:Igrašećerneville,<https://www.youtube.com/watch?v=mQqbnMSm2aQ>

[youtube.com/watch?v=mQqbnMSm2aQ](https://www.youtube.com/watch?v=mQqbnMSm2aQ)

Iliketomoveitmoveit,<https://www.youtube.com/watch?v=hdcTmvpDO0I>

P.I.Čajkovski:Igra svirala,<https://www.youtube.com/watch?v=tsr9178bDB0>

J.Brams:Mađarska igra br.5,<https://www.youtube.com/watch?v=vos4eXSM9qA>

N.Rimski Korsakov:Bumbarov let,<https://www.youtube.com/watch?v=TZG8bN8tAws>

#### IZVOĐENJE

Svaki aspekt izvođenja muzike ima neposredan i dragocen uticaj na razvoj učenika. Izvođenjem muzike aktivira se veliki broj kognitivnih radnji, razvija dugoročno pamćenje i fine motoričke radnje. Posebnu pažnju treba usmeriti na spontane pokrete kao odgovor na muzički doživljaj.

#### Brojalice

Brojalice su dragocen muzički sadržaj u nastavi muzičke kulture za razvijanje ritmičkih sposobnosti učenika. Slogovi brojalice izgovaraju se u ritmu, precizno i uvek praćeni odgovarajućim pokretom. Pokret koji prati brojalicu predstavlja izvođenje pulsa, ritma ili grupisanje udara. Učenjem i izvođenjem brojalica, razvijaju se ritmičke sposobnosti i priprema sviranje na dečjim instrumentima, zbog čega je izvođenje brojalice dobra uvodna aktivnost preučavanja pesme ili sviranja na dečjim ritmičkim instrumentima. Pevane brojalice podrazumevaju melodiju malog obima od nekoliko tonova, pa su pogodne za početak nastave i kao uvod na aktivnost prepevanja pesama, ukoliko sadržj brojalice korelira sa sadržajem teksta nove pesme. Pravilan ishod učenja brojalice vidljiv je dobijanjem ritmički ujednačenog pokreta cele grupe.

### Pjevanje

Izbor pesme treba da bude primeren uzrastu učenika i njihovim interesovanjima (tematika, ritmička konstrukcija, forma, artikulacija melodijskih skokova, sadržaj, melodija i ritam). Vežbe pravilnog držanja tela, disanja i govorne artikulacije treba da prethode obnavljanju poznatih pesama, koje su opet sadržajno i/ili muzički slične onoj koju će učiti.

Rad na pesmi počinje obradom literarnog teksta (motivacioni razgovor), a nakon toga sledi zvučna demonstracija. Pesma se uči po delovima, a zatim spaja u celinu. Važno je uvek obratiti pažnju na pravilnu dikciju i insistirati na izražajnom izvođenju pesme.

Jednostavnim odelima i namenske pesme čiji se počeci vezuju za boje služe za stvaranje zvučnog fonda i predstava. Na ovom nivou modeli se uče po sluhu.

### Muzičke igre

U nastavi muzičke kulture poželjno je što češće povezivati pokret i pevanje izvođenjem različitih vrsta muzičkih igara. Pored muzičkih igara sa pevanjem, muzičkih igara sa pevanjem uz instrumentalnu pratnju, instrumentalnih muzičkih igara, tradicionalnih muzičkih igara sa pevanjem i bez pevanja (samo uz instrumentalnu pratnju), didaktičkih muzičkih igara, muzičku igru može da predstavlja i bilo koja pesma čiji literarni sadržaj može da bude iskazan pokretom. Muzička igra se obrađuje kao pesma po sluhu, nakon čega sledi usvajanje pokreta. Cilj izvođenja svake igre je postizanje ujednačenog pokreta cele grupe. Grupa se formira slobodnim izborom, tako što se vodi računa o broju učenika koji čine grupu (ako nije drugačije precizirano, grupa maksimalno treba da ima do šest učenika). Svi učenici učestvuju u izvođenju muzičke igre, međusobnim smenjivanjem grupa, sve dok igru ne izvede celo odeljenje.

### Sviranje

Ova aktivnost se realizuje na dečjim i alternativnim instrumentima (telo, predmeti iz okruženja, instrumenti koje deca naprave po uzoru na Orfove).

Tonsku boju instrumenata treba povezivati sa muzičkim

sadržajem. Primeri ritmičke pratnje mogu biti:

- Izvođenje pulsa (osnovne ritmičke jedinice),

- Izvođenje ritma(koji se poklapa sa govornim ritmom brojalica i pesama pa se kao takav jednostavno uči po sluhu),
- Grupisanje udara-različitih pokretima i različitih izvorima zvuka se na jedan način izvodi naglašena prva u taktu,a lakšim pokretom i slabijim izvorom zvuka druga,odnosno ostale slabije naglašene u taktu,
- onomatopeja zvučnih ilustracija -specifična mesta u tekstu pesama mogu se zvučno ilustrovati adekvatnim instrumentom ili nekim drugim predmetom.

U izvođenju instrumentalnih aranžmana učenike deliti u dve grupe.

#### IZBOR KOMPOZICIJA ZA PEVANJE

|                                                      |                                        |
|------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| Himne                                                | Božićna pesma                          |
| Državna himna                                        | Oj, Badnjače, Badnjače                 |
| Svetosavska himna                                    | Dečje pesme                            |
| Školska himna                                        | M.Milojević: Na livadi                 |
| Narodne pesme i tradicionalne dečje igre(uz pevanje) | L.Vukomanović:Sveti Savo,mudra glavo   |
| Dunje ranke                                          | M.Bajagić:Mali slonovi                 |
| Dečja poskakuša                                      | M.Subota:Telefonijada                  |
| Šetnja                                               | Z.Hristić: Bus                         |
| Zeleni se jagodo                                     | D.Laković:Ečke,tečke                   |
| Kolariću Paniću                                      | Hor Kolibri: Kakvi su moji tata i mama |
| Lepa Anka                                            | St.Korunović:Jesen                     |
| Višnjičica rod rodila                                | St.Korunović:Ala veje,veje             |
| S' one strane Dunava                                 | Hor Kolibri:Preko brda,preko brega     |
| Medved bere jagode                                   | DŽ. Pjerpont:                          |
| Sedi Ćira na vrh slame                               | ZvončićiŽ.                             |
| Oj, Jelo,Jelice                                      | B.Lili:Dok mesec sja                   |
| Kad smo bili bebe                                    | R.Tomerlin: Ribar                      |
|                                                      | B.Mandić:Svinja                        |

|                                                        |                                       |
|--------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| B.Mandić:Jelen                                         | Ž.B.Lili:Dokmesecsja                  |
| B.Majdanac: Imitatori                                  | V.A.Mocart:Francuskapesma             |
| St.Korunović:Prolećna pesma                            | St.P.Korunović: Jesen (Nestalojeleta) |
| V.Astradžijeva:Proleće (Visibaba mala)                 | DŽ.Pjerpont:Zvončići                  |
| V.A.Mocart:Francuska pesma                             | V.Astradžijeva:Proleće (Visibabamala) |
| Muzičke igre                                           | M. Milojević: Na livadi               |
| Perpetum džezile:Kiša                                  | Modeli                                |
| N.Hiba:Leptir                                          | Narodna pesma: Došla mi baka          |
| M.Petrov:Zagonetka                                     | Narodna pesma: Resavo vodo 'ladna     |
| V.Tomerlin:Semafor                                     | Narodna pesma: Mi idemo preko polja   |
| Sviranje na dečjim instrumentima                       | Narodna pesma:Falila mi se            |
| Narodna pesma:S one strane Dunava                      | Narodna pesma: Sol mi daj             |
| Narodna pesma iz Šumadije:Šetnja(Pođi Mile u naš kraj) | Narodna pesma:Lazara majka učila      |
| Srpska narodna pesma iz Hrvatske: Oj, Jelo, Jelice     | Z.M.Vasiljević:Sinoć je kuca lajala   |
| Narodna pesma:Sedi Ćira na vrh slame                   | M.Živković:Siđi maco                  |
| STVARALAŠTVO                                           |                                       |

Dečje muzičko stvaralaštvo podstiče muzičku maštu, utiče na razvoj stvaralačkog mišljenja, produbljuje interesovanja i tako doprinosi kvalitetnijem ostvarivanju pozitivnih ishoda nastave.

Stvaralaštvo može biti zastupljeno kroz:

- improvizaciju igre/pokreta na određenu muziku
- izradu dečjih ritmičkih instrumenata od različitih materijala
- muzičke improvizacije
- muzička pitanja i odgovore
- komponovanje melodije na zadati tekst
- ilustraciju doživljaja muzike

- odabir poznatog muzičkog sadržaja u odnosu na literarni.

Svi vidovi muzičkog stvaralaštva realizuju se isključivo po sluhu, bez zapisivanja melodija.

### III. PRAĆENJE I VREDNOVANJE NASTAVE I UČENJA

Na časovima muzičke kulture najbitnije je razvijanje muzičkih sposobnosti i izgrađivanje veština. Smer nastave je takav da se uvek kreće od zvuka ka tumačenju. Iz tih razloga, ne insistira se na definicijama već na prepoznavanju, izvođenju i identifikovanju muzičkih sadržaja. Kriterijum u ocenjivanju je stepen angažovanja, uloženi trud i lično napredovanje svakog učenika u skladu sa njegovim muzičkim mogućnostima. U okviru svih muzičkih aktivnosti, potrebno je obezbediti prijatnu atmosferu, a kod učenika potencirati osećanje sigurnosti i podrške.

**Naziv predmeta****TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ****Cilj**

Cilj nastave i učenja Fizičkog i zdravstvenog vaspitanja je da učenik unapređuje fizičke sposobnosti, motoričke veštine i znanja iz oblasti fizičke i zdravstvene kulture, radi Očuvanja zdravlja i primene pravilnog i redovnog fizičkog vežbanja u savremenim uslovima života i rada.

**Razred**

drugi

**Godišnji fond  
časova**

108 časova

| ISHODI                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                        |                   |                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Po završetku razreda učenik će<br>biti u stanju da:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | OBLAST/TEMA            |                   | SADRŽAJI                                                                                                                                                         |
| <ul style="list-style-type: none"><li>- primeni jednostavne, dvostavne opšte pripremne vežbe (vežbe oblikovanja);</li><li>- pravilno izvodi vežbe, raznovrsna prirodna i izvedena kretanja;</li><li>- kombinuje usvojene motoričke veštine u igri i svakodnevnom životu;</li><li>- održava ravnotežu u različitim kretanjima;</li><li>- razlikuje pravilno od nepravilnog</li></ul> | FIZIČKE<br>SPOSOBNOSTI |                   | <p>Vežbe za razvoj snage.</p> <p>Vežbe za razvoj pokretljivosti. Vežbe za razvoj izdržljivosti. Vežbe za razvoj brzine.</p> <p>Vežbe za razvoj koordinacije.</p> |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | MOTORIČKE<br>VEŠTINE   | Hodanje i trčanje | <p>Hodanje:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- kratkim koracima,</li><li>- dugim koracima,</li><li>- u različitom ritmu,</li></ul>                      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Držanja tela;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- uspostavi pravilno držanje tela;</li> <li>- pravilno diše tokom vežbanja;</li> <li>- izvede kretanja, vežbe i kratke sastave uz muzičku pratnju;</li> <li>- izvede dečji narodni ples;</li> <li>- koristi osnovnu terminologiju vežbanja;</li> <li>- poštuje pravila ponašanja u i na prostorima za vežbanje;</li> <li>- poštuje mere bezbednosti tokom vežbanja;</li> <li>- odgovorno se odnosi prema objektima, spravama i rekvizitima u prostorima za vežbanje;</li> <li>- poštuje pravila igre;</li> <li>- navija i bodri učesnike u igri na način kojim nikoga ne vređa;</li> </ul> |  |                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>- hodaње opružanjem stajne noge,</li> <li>- hodaње sa rekvizitom,</li> <li>- hodaње sa promenom pravca ismera,</li> <li>- hodaње kombinovano sa različitim pokretima,</li> <li>- hodaње preko niskih prepreka,</li> <li>- elementarne igre sa hodaњem. Tehnika trčanja:</li> <li>- trčanje preko prepreka,</li> <li>- trčanje sa promenom ritma,</li> <li>- trčanje sa promenom pravca i smera,</li> <li>- brzo trčanje startom iz različitih početnih položaja,</li> <li>- trčanje 30m</li> <li>- elementarne igre sa trčanjem.</li> </ul> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- prihvati pobjedu i poraz kao sastavni deo igre i takmičenja;</li> <li>- uredno odlaže svoje stvari pre i nakon vežbanja;</li> <li>- uočava ulogu delova tela u vežbanju;</li> <li>- uoči promene u rastu kod sebe i drugih;</li> <li>- prepozna sopstveno bolesno stanje i ne vežba kada je bolestan;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  | <p>Skakanja i preskakanja</p> | <p>Preskakanje vijača, palica i drugih rekvizita poređanih na tlu jednonožnim i sunožnim odskokom.</p> <p>Kombinacije skokova,</p> <p>Skok udalji i uvis iz mesta i zaleta. Skok sa povišene površine.</p> <p>Pripremne vežbe za preskok:</p> <p>igre uz korišćenje različitih oblika skakanja i preskakanja.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| - primenjuje zdravstveno-higijenske mere pre,u toku i nakon vežbanja;                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  | Bacanja i hvatanja                 | Hodanje i trčanje sa kotrljanjem lopte.<br><br>Bacanje loptice iz mesta u daljinu i u cilj.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| -održava ličnu higijenu;<br><br>- učestvuje u održavanju prostora u kome živi i boravi;<br><br>-navede vrste namirnica u ishrani;<br><br>- prepoznaje vezu vežbanja i u nosa vode;<br><br>- poveže hodanje i trčanje sa pozitivnim uticajem na zdravlje;<br><br>-prepozna lepotu pokreta u vežbanju;<br><br>- se pridržava pravila vežbanja;<br><br>-vrednuje uspeh u vežbanju; |  |                                    | Bacanje loptice iz kretanja.<br><br>Bacanje lopte uvis bezi sa okretom za 3600.<br><br>Vođenje lopte jednom i drugom rukom u mestu i kretanju.<br><br>Dodavanje lopte jednom i drugom rukom.<br><br>Vođenje lopte u hodanju i trčanju.<br><br>Gađanje loptom u improvizovani koš,niski koš i gol.<br><br>Elementarne igre sa vođenjem,dodavanjem i gađanjem loptom u cilj.<br><br>Štafetne igre i druge elementarne igre loptom (vođenje, hvatanje,dodavanje). |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  | Puzanja, višenja, upori i penjanja | Pomicanje na dohvatnom vratilu sa pogrčenim nogama u visu prednjem.<br><br>Pomicanje uvisu prednjem<br>Okretanjem za 1800,sa ukrštenim hvatom.<br><br>Njihanje uz pomoć.<br><br>Prošireni sadržaji<br><br>Uzmak koracima uz kosu površinu.<br><br>Bočno penjanje uz lestve sa naizmeničnim prehvatanjem i opiranjem istovremeno obema nogama.                                                                                                                  |

|  |  |                 |                                                     |
|--|--|-----------------|-----------------------------------------------------|
|  |  | Vežbe na<br>tlu | Osnovni sadržaji<br><br>Dva povezana koluta napred. |
|--|--|-----------------|-----------------------------------------------------|

|  |  |                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--|--|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |                 | <p>Kolut napred i skok pruženim telom.</p> <p>Kolut nazad iz čučnja u čučanj, niz kosu površinu.</p> <p>Kolu t nazad.</p> <p>Sastav od naučenih elemenata.</p> <p>Igre usvojenih vežbi.</p> <p>Prošireni sadržaji</p> <p>Kolut napred iz upora stojećeg opruženih nogu.</p> <p>Kolu t preko lopte.</p> <p>Odeljenjsko takmičenje sa zadatom kombinacijom vežbi.</p>                                                                                                                                                    |
|  |  | Vežbe ravnoteže | <p>Osnovni sadržaji</p> <p>Mala vaga na tlu, klupi i niskoj gredi.</p> <p>Hodanje privlačenjem na celom stopalu i uspon.</p> <p>Hodanje opružanjem stajne i Prednoženjem zamajne noge.</p> <p>Hodanje unazad na gredi.</p> <p>Sastav iz prvog razreda dopuniti Naučenim vežbama.</p> <p>Prošireni sadržaji</p> <p>Naskok korakom na gredu.</p> <p>Čučanj i okret u čučnju za 900 i 1800.</p> <p>Sastav iz prvog razreda dopuniti vežbama hodanjem unazad i okretom u čučnju za 1800.</p> <p>Odeljensko takmičenje.</p> |

|  |                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | Vežbe sa rekvizitima | <p>Vežbe oblikovanja sa rekvizitima.</p> <p>Trčanja, poskoci i skokovi uz Korišćenje rekvizita.</p> <p>Preskakanje vijače na različite načine.</p> <p>Dizanje i nošenje predmeta i rekvizita na različite načine.</p> <p>Elementarne igre sa rekvizitima. Igre sa lastišom.</p> <p>Poligon i elementarne igre uz Korišćenje rekvizita</p>                                                  |
|  | Ples i ritmika       | <p>Osnovni sadržaji</p> <p>Narodno kolo i dečiji ples po izboru.</p> <p>Povezivanje elemenata iz prvog razreda u kompoziciju-sastav.</p> <p>Osnovni ritmički pokreti sa rekvizitima.</p> <p>Prošireni sadržaji</p> <p>Preskakanje vijače unazad. Kombinovano preskakanje vijače napred-nazad.</p> <p>Hodanje i trčanje sa bacanjem i hvatanjem lopte i obruča.</p> <p>Vežba sa vijačom</p> |
|  | Poligoni             | <p>Kobinovani poligon od Usvojenih veština(vežbi).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|  |                                     |                                  |                                                                                 |
|--|-------------------------------------|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
|  | FIZIČKA I<br>ZDRAVSTVENA<br>KULTURA | Kultura<br>vežbanja i<br>igranja | Osnovni termini u<br>vežbanju.Vežbam<br>bezbedno.<br>Čuvam svoje i tuđe stvari. |
|  |                                     |                                  |                                                                                 |
|  |                                     |                                  |                                                                                 |
|  |                                     |                                  |                                                                                 |
|  |                                     |                                  |                                                                                 |

|  |  |                        |                                                                                                                                                                                                                                   |
|--|--|------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |                        | Pravila elementarnih igara.<br>Nekad izgubim, a nekada pobedim.<br>Navijam pristojno.                                                                                                                                             |
|  |  | Zdravstveno vaspitanje | Moje zdravlje i vežbanje.<br>Mišići,zglobovi i kosti moga tela.<br>Telesni razvoj..<br>Lična higijena.<br>Higijena prostora za vežbanje.<br>„Šareni-raznovrsni obrok” – pravilna ishrana.<br>Značaj vode za organizam i vežbanje. |

Ključni pojmovi sadržaja:bazična kretanja,vežbanje,igra,zdravlje,vaspitanje.

### DIDAKTIČKO-METODIČKO OSTVARIVANJE PROGRAMA

Koncepcija Fizičkog i zdravstvenog vaspitanja zasniva se na jedinstvu nastavnih, vannastavnih i vanškolskih organizacionih oblika rada,kao osnovne pretpostavke za ostvarivanje cilja kroz dostizanje ishoda ovog vaspitno-obrazovnog područja koje se sastoji iz tri predmetne oblasti:

- fizičkes posobnosti,
- motoričke veštine,
- fizička i zdravstvena kultura.

Većina ishoda u programu je razvojnog karaktera i proteže se kroz ceo prvi ciklus osnovnog obrazovanja i vaspitanja, uzimajući u obzir uzrast učenika i senzitivne periode razvoja fizičkih sposobnosti.

Program drugog razreda baziran je na kontinuiranom razvijanju znanja, veština, stavova i

vrednosti.ORGANIZACIONI OBLICI RADA

A. časovi fizičkog i zdravstvenog vaspitanja;

B. slobodne aktivnosti;

V.nedelja školskogs porta;

G.aktivnosti u prirodi(kros,sportski dan,izleti,zimovanje,letovanje...);

D.školska takmičenja;

Đ.korektivno-pedagoški rad i dopunska nastava.

A. Časovi fizičkog i zdravstvenog vaspitanja

Nastavne oblasti:

## I. FIZIČKESPOSOBNOSTI

Na svim časovima kao i na drugim organizacionim oblicima rada,poseban akcenat se stavlja na:

- razvijanje fizičkih sposobnosti koje se kontinuirano realizuju u pripremnom delu časa. Deo glavne faze koristi se za razvoj osnovnih fizičkih sposobnosti uzimajući u obzir uticaj koji nastavna tema ima na njihov razvoj. Metode i oblici rada biraju se u skladu sa potrebama i mogućnostima učenika i materijalno-tehničkim uslovima za rad;

- podsticanje učenika na samostalno vežbanje;

- učvršćivanje pravilnog držanja tela.

## II. MOTORIČKE VEŠTINE

Usvajanje motoričkih v eština ostvaruje se putem osnovnih i proširenih programskih sadržaja tako što se primenjuju osnovni didaktičko-metodički principi i metode rada neophodne za dostizanje postavljenih ishoda.

Usvojene motoričke veštine učenicima treba da omoguće primenu u svakodnevnm i specifičnim životnim situacijama.

Učenicima koji imaju poteškoća da usvoje neke od sadržaja,zadaju se vežbanja slična ali lakša od predviđenih ili predvežbe.

Učeniku koji ima poteškoće da dostigne predviđeni ishod,ostavlja se mogućnost da taj ishod dostigne u narednom periodu.

Usavršavanje nekih motoričkih zadataka je kontinuirani proces bez obzira na sadržaje programa(tehnika hodanja,trčanja,primena naučene igre itd.).

U radu sa naprednijim učenicima,realizuju se prošireni sadržaji.Kroz proces realizacije programa neophodno e pratiti sposobnosti učenika za različite fizičke aktivnosti.

Pre rada na usvajanju novih motoričkih veština iz navedenih nastavnih tema, neophodno je ponoviti motoričke veštine usvojene u prvom razredu.

### III. FIZIČKA I ZDRAVSTVENA KULTURA

Ova nastavna oblast realizuje se kroz sve organizacione oblike rada, nastavne oblasti i teme uz praktičan

rad. Dostizanjem ishoda ove nastavne oblasti, učenici stiču znanja, veštine, stavove i vrednosti o vežbanju (osnovnim pojmovima o vežbi, kako se neko vežbanje izvodi i čemu konkretna vežba i vežbanje služi), fizičkom vaspitanju, sportu i zdravlju.

Osnovne informacije o vežbanju i zdravlju prenose se neposredno pre, tokom i nakon vežbanja na času.

Ova nastavna oblast obuhvata: formiranje pravilnog odnosa prema fizičkom vežbanju i zdravlju; razvijanje i negovanje drugarstva; prepoznavanje negativnih-neprihvatljivih oblika ponašanja u igri i dr.

Pored navedenog, u ovoj oblasti potrebno je raditi i na: negovanju patriotskih vrednosti (narodne tradicije) i multikulturalnosti; formiranju pravilnog odnosa prema različitostima, čuvanju lične i školske imovine, negovanju društvenih vrednosti, itd.

#### I. PLANIRANJE NASTAVE I UČENJA

Definisani ishodi su važan deo i nezaobilazan element procesa planiranja nastave i učenja. Definisani ishodi predstavljaju rezultat učenja na kraju svakog razreda, pa je pri planiranju rada potrebno odrediti vremensku dinamiku u odnosu na ostvarivanje određenih ishoda tokom školske godine. Neophodno je posebnu pažnju obratiti na ishode koje nije moguće dostići tokom jednog ili više časova, već je u tu svrhu potrebno realizovati različite aktivnosti tokom godine.

Predmet se realizuje kroz 108 časova praktične nastave. Broj časova datih nastavnih tema planira se na osnovu procene nastavnika, materijalno-tehničkih i prostornih uslova. Nastavne teme ili pojedini sadržaji za koje nepostoje uslovi za realizaciju mogu biti zamenjeni odgovarajućim temama ili sadržajima programa za koje postoje odgovarajući uslovi.

Neke nastavne teme ostvaruju se realizacijom osnovnih i proširenih sadržaja.

Osnovni sadržaji su oni koje je neophodno sprovesti u radu sa učenicima, uzimajući u obzir sposobnosti učenika, materijalno-tehničke i prostorne uslove.

Prošireni sadržaji su oni koje nastavnik bira i realizuje u radu sa učenicima (grupama ili pojedincima) koji su savladali osnovne sadržaje, uzimajući u obzir nivo dostignutosti - ostvarenosti ishoda, potrebe učenika i uslove za rad.

#### II. OSTVARIVANJE NASTAVE I UČENJA

##### FIZIČKE SPOSOBNOSTI

Pri planiranju vežbanja u pripremnoj fazi časa, treba uzeti u obzir uticaj nastavne teme na fizičke sposobnosti učenika i primeniti vežbe čiji delovi biomehaničke strukture odgovaraju osnovnom zadatku glavne faze časa isluže za obučavanje i uvežbavanje konkretnog zadatka. Metode vežbanja koje se primenjuju u nastavi su trenажne metode (kontinuirani, ponavljajući metod), prilagođene uzrasnim karakteristikama učenika. U radu

sa učenicima primenjivati diferencirane oblike rada, dozirati vežbanja u skladu sa njihovim mogućnostima i primenjivati odgovarajuću terminologiju vežbi. Vreme izvođenja vežbi i broj ponavljanja, zadaju se grupama učenika ili pojedincima u skladu sa njihovim sposobnostima, tako što se vodi računa o postizanju što veće radne efikasnosti i optimizaciji intenziteta rada.

Preporučeni način irada za razvoj fizičkih sposobnosti učenika.

#### 1. Razvoj snage

- bez i sa rekvizitima,
- na spravama i uz pomoć sprava.

#### 2. Razvoj pokretljivosti

- bez i sa rekvizitima,
- uz korišćenje sprava.

#### 3. Razvoj izdržljivosti

- trčanje,
- elementarne igre,
- vežbanje u zmuziku,
- ples.

#### 4. Razvoj koordinacije

- Izvođenje koordinacionih vežbi u različitom ritmu i promenljivim uslovima.

#### 5. Razvoj brzine

- jednostavne i složene kretne strukture izvoditi maksimalnim intenzitetom iz različitih početnih položaja, izazvane različitim čulnim nadražajima (start iz različitih položaja, itd.),
- štafetne igre,
- izvođenje vežbi maksimalnom brzinom.

Za učenike koji iz zdravstvenih razloga izvode posebno odabrane vežbe, potrebno je obezbediti posebno mesto za vežbanje.

#### MOTORIČKE VEŠTINE

## 1. Hodanje i trčanje

Hodanje kratkim koracima, dugim koracima, u različitom ritmu, hodanje sa opružanjem stajne noge, hodanje sa rekvizitom, hodanje sa promenom pravca i smera, hodanje kombinovano sa različitim pokretima (pokreti ruku, nogu, trupa), hodanje preko niskih prepreka, elementarne igre sa hodaњem.

Trčanje uz pravilno postavljanje stopala i pravilan rad ruku, sa podizanjem kolena, trčanje preko prepreka, trčanje sa promenom ritma, trčanje sa promenom pravca i smera, brzo trčanje 30 m sa startom iz različitih početnih položaja, elementarne igre sa trčanjem.

## 2. Skakanja i preskakanja

Poskoci u mestu: sunožnim odskokom i sunožnim doskokom sa opružanjem tela, levo-desno, napred-nazad, u doskok raznožno i ponovo sunožno; savijačom (sa međuposkokom i bez međuposkoka); jednonožnim odskokom i doskokom na jednu nogu, sa opružanjem tela, levo-desno, napred-nazad. Skok sunožnim odskokom pruženim telom sa okretom za 90° i sunožnim doskokom. Sunožni naskok na povišenu površinu (do visine švedske klupe), na naslagane strunjače ili gornju površinu švedskog sanduka. Skok udalj iz mesta, uz pravilan zamah rukama, amortizaciju i završni položaj.

Poskoci u kretanju: posle nekoliko koraka, jednonožni poskok jednom, posle nekoliko koraka, jednonožni poskok drugom nogom i naizmenično; posle nekoliko koraka jednonožni odskok i meki sunožni doskok do počujnja („da se ne čuje“). Ponoviti posle nekoliko trčućih koraka. Jednonožni naskok na povišenu površinu čeonim i bočnim zaletom (dva okvira švedskog sanduka, niska greda, kocka) i sunožni doskok na meku površinu.

Skakanje preko vijača, palica i drugih rekvizita poređanih na tlu jednonožnim i sunožnim odskokom.

Školicu, igru „lastiša“ i

dr. Kombinacije skokova:

- Skokovi sa noge na nogu,
- Skok sa jedne noge i doskok na istu,
- Skokovi odrazom sa jedne noge i doskok na obe noge,
- Skokovi preko niže prepreke.

Skokovi udalj: povezati zalet od nekoliko trčućih koraka sa jednonožnim odskokom sa obeleženog prostora (šira površina, ili linije) i doskok na meku površinu (strunjačazu skok uvis, pesak).

Skokovi uvis: iz zaleta pravo jednonožnim odskokom preskočiti vijaču ili lastiš, noge pogrčiti i meko sunožno doskočiti (u grupi od tri do četiri učenika); preskočiti lastiš (postavljen po širini) istovremenim polaskom dva do tri učenika.

Skok sa povišene površine, kombinovan sa uvinućem, zgrčenim nogama, sa okretom za 900 ili 1800.

Vežbe(skakanja i preskakanja)uporom rukama:bokom pored švedskeklupe,upori sunožnim odskokom naskok u upor čučeci,isto,preskočiti klupu.

Pripremne vežbe za preskok:

- Sunožni skokovi sa odskočne daske,doskok na strunjaču.

Preskakanje duge vijače koja seo kreće:pojedinačno iz mesta,sa ulaskom i izlaskom prema mogućnostima učenika.

Igre uz korišćenje različitih oblika skakanja i preskakanja.

### 3. Bacanja i hvatanja

Bacanje loptice(levom i desnom rukom) iz mesta i udalj i u cilj(okvir odš vedskog sanduka,obeleženi cilj na zidu, kvadrati odvijča na rukometnm голу...). Vežbe ponoviti u hodanju i laganom trčanju.

Bacanje lopte uvis i posle njenog odbijanja od tla hvatanje obema rukama:uz ceo okret, posle pljeska rukama,zatvaranja očiju, čučnja,seda...; zakotrljati loptu po tlu i hvatanjem je podići obema rukama.

Vođenje lopte u mestu i hodanju (levom i desnom

rukom).Dodavanje lopte u parovima, u mestu, sa grudi i

iznad glave.Igre sa vođenjem i dodavanjem lopte i

gađanjem u cilj.

### 4. Puzanja,višenja,upori i penjanja

Realizuju se kroz osnovne i proširene

sadržaje.Osnovni sadržaji

Puzanja po strunjači na različite načine(licem prema tlu,leđima na tlu...).

Penjanje:uz ripstol,uz mornarske lestve,čeo,naizmeničnim prehvatanjem,penjanje.

Provlačenje kroz okna švedskog sanduka, klupe i rekvizita (obruč) i

dr.Penjanje i spuštanjena i sa različitihsprava.

Višenja:uvis u ležećem opruženim telom,pomicanje ulevo i udesno.Pomicanja uvis u slobodnom.Vis aktivni na svim spravama na kojima se vis može izvesti.

Pomicanje na dohvatnom vratilu sa pogrčenim nogama u visu

prednjem.Pomicanje u visu prednjem sa okretanjem za 1800, sa

ukrštenim hvatom.Njihanje uz pomoć.

Upor aktivni na tlu i na svim spravama na kojima se upor može izvesti.

Prošireni sadržaji

Uzmak koracima uz kosu površinu.

Bočno penjanje uz lestve sa naizмениčnim prehvaćanjem i opiranjem istovremeno obema nogama.

## 5. Vežbe na tlu

Realizuju se kroz osnovne i proširene

sadržaje.Osnovni sadržaji

Klek, usprav bez pomoći ruku; klek sunožni na strunjače; klek jednonožni, usprav; kretanje u upor čučućem i upor usklonjeno, licem i leđima ka tlu; iz čučnja, malim odrazom doskok prvo na ruke, a zatim na stopala u upor čučućem („žablji poskoci”).Klek,uzrućenje,zaklon.

Povaljka na leđima. Stav na lopaticama („sveća”), grčenjem i obuhvatom kolena povaljka niz kosu površinu.Kolut napred,iz čučnja u čučanj,niz kosu površinu(na ripstolu okačene švedske klupe i prekrivene strunjačama).

Kolut napred,iz čučnja u čučanj,i iz čučnja dostava uspravno i uzrućenja.

Povaljka na stomaku (ležanje na trbuhu, obuhvatiti rukama skočne zglobove - povaljka).Dva povezana koluta napred.

Kolut napred i skok pruženim telom.

Kolut nazad iz čučnja u čučanj, niz kosu površinu.Kolut nazad.

Ponoviti sastav iz prvog razreda,kombinaciju na tlu od sledećih vežbi:

Najmanje četiri takta vežbi oblikovanja,kolut napred dostava uspravno,okret u usponu na obe noge za180°, čučanj, stav na lopaticama, stav uspravno i dva dečja

poskoka.Sastav od naučenih elemenata:

Dva vezana koluta napred dostava uspravno,okret u usponu naobe noge za180°,čučanj,stav na lopaticama,stav uspravno,kolut nazad,u spravi dva dečja poskoka.

Primene usvojenih vežbi kroz igru



Kolut napred iz upora stojećeg opruženih

nogu. Kolut preko lopte.

Odeljensko takmičenje ukombinaciji naučenih vežbi.

## 6. Vežbe ravnoteže

Realizuju se kroz osnovne i proširene sadržaje.

### Osnovni sadržaji

Hodanje po liniji napred sa pravilnim postavljanjem stopala (gimnastičkim korakom), i unazad sa opruženom upornom nogom, kraćim koracima, koracima u usponu i sa različitim položajem ruku (obok, odručenje, uzručenje).

Hodanje po širokom delu švedske klupe:

napred-odručenje; unazad opružanjem uporne noge, uzručenje; u stranu: iz stava spetnog, ruke o bok, hodanje koracima sa privlačenjem do stava spetnog i uzručenja, zibom počučnjem, korak u stranu - odručiti, stav spetni, uzručiti.

Lagano trčanje na prednjem delu stopala sa pravilnim držanjem tela, rukama o bok ili u odručenju (švedska klupa i niska greda).

Kombinacija vežbi iz prvog razreda: iz stava spetnog na početku švedske klupe, trčanje do polovine klupe, odručiti; stav: jedna noga iza druge, uzručiti, odručiti; hodanje do kraja klupe, odručiti, stav: jedna noga iza druge, uzručiti; hodanje unazad do polovine klupe, jedna noga iza druge, ruke o bok; okret za 90° hodanje u stranu koracima sa privlačenjem i zibom počučnjem, odručiti; na kraju grede stav spetni, uzručiti, saskok, predručiti, stav spetni, prurčiti, završiti leđima premaklupi. Ako škola nema klupu ili gredu, kombinaciju naučiti na tlu, na liniji.

Mala vaga na tlu, klupi i niskoj gredi.

Hodanje sa privlačenjem na celom stopalu i uspon. Hodanje

opružanjem stajne i prednoženjem zamajne noge. Hodanje

unazad na gredi.

Sastav iz prvog razreda dopuniti naučenim

vežbama. Prošireni sadržaji

Naskok korakom na gredi.

Čučanj i okret u čučnju za 900 i 1800.

Sastav iz prvog razreda dopuniti vežbama: hodanje u nazad i okretom u čučnju za 1800.

Odeljensko takmičenje.

## 7. Vežbe sa rekvizitima

Vežbe rekvizitima koristiti prilikom savladavanja sledećih sadržaja:

Vežbe oblikovanja sa loptom, palicom, obručem, vijačom i drugim rekvizitima.

Trčanja, poskoci i skokovi-vijače, palice i obruči poređani na kraćem i dužem odstojanju: preskakanje kratke i duge vijače; ritmičke vežbe;

Kocke, švedska klupa ili švedski sanduk: penjanje i silaženje nagaznim korakom i sunožnim doskokom u čučanj i po čučanj; sunožni naskok i doskok u čučanj i počučanj; čunjevi i obruči: vijugavo trčanje, trčanje sa rekvizitom u rukama (lopta, medicinka, obruč...);

Preskakanje vijače na različite načine (sunožnim, jednonožnim skokovima, preskakanja sa međuskokom, sa noge na nogu, preskakanje vijače u kretanju).

Dizanje i nošenje: predmeta i rekvizita (kocka, medicinka...) na različite načine; postavljanje i skupljanje predmeta i rekvizita.

Igre sa lastišom.

Poligon i elementarne igre uz korišćenje palica, vijača, obruča, kocki i čunjeva.

## 8. Ples i ritmika

Realizuju se kroz osnovne i proširene

sadržaje. Osnovni sadržaji

Ritmičko hodanje i trčanje promenljivim ritmom, tempom uz pljesak i odgovarajuću muzičku pratnju. Kretanja uz menjanje položaja ruku, nogu i trupa. Galop napred i strance. Dečji poskok. Sačiniti sastav od naučenih elemenata uz muzičku pratnju.

Osnovni ritmički pokreti sa rekvizitima

Vijača: njihanje i kruženje vijačom ili trakom u bočnoj i čeonj ravni; sunožni skokovi kroz vijaču obrtanjem napred. Povezati ova dva elementa kao obavezni sastav.

Preskakanje vijače u kretanju napred.

Lopta ili obruč: kruženja u čeonj i bočnoj ravni obema i jednom rukom; bacanje i hvatanje u zadatom ritmu u mestu i u kretanju sa počučnjem;

Plesovi: „Ja posejah lubenice” i „Mi smo deca vesela”.

Jedno kolo po izboru.

Prošireni adržaji

Preskakanje vijače unazad.

Kombinovano preskakanje vijače napred-nazad.

Hodanje i trčanje sa bacanjem i hvatanjem lopte i

obruča. Vežba sa vijačom:

Njihanje vijače u bočnoj ravni napred-nazad, kruženje, otvoriti vijaču u predručenju, dva sunožna poskoka sa međuposkokom, dva sunožna poskoka bez međuposkoka okretanjem vijače napred, njihanje i kruženje u bočnoj ravni na suprotnoj strani, isti skokovi ali sa okretanjem vijače nazad, zaustaviti vijaču u predručenju i nastaviti četiri poskoka sa noge na nogu obrtanjem vijače napred, stav spetni, predručenje.

## 9. Poligoni

Poligoni se primenjuju nakon nekoliko obrađenih tematskih celina (nastavnih tema ili

oblasti). Poligoni se sastavljaju od usvojenih vežbi u skladu sa uslovima za izvođenje nastave.

Kombinovani poligon sa zadacima uz korišćenje sprava i revizita (provlačenja, nošenja, kotrljanja, penjanja, višenja, preskakanja...).

Usavršavanje motoričkih veština može se realizovati kroz dramatizaciju vežbanja uz korelaciju sa drugim nastavnim predmetima (muzičko, likovno, matematika, srpski jezici, književnost...).

## Plivanje

Nastavnu temu Plivanje, realizuju škole koje za to imaju uslove u školi ili objektima van

škole. Program nastave plivanja sadrži:

- Obuku neplivača,

- Igre na vodi.

Nastavu plivanja realizuje nastavnik fizičkog i zdravstvenog vaspitanja u saradnji sa nastavnikom koji sprovodi razrednu nastavu tom odeljenju.

## FIZIČKA I ZDRAVSTVENA KULTURA

Ova nastavna oblast realizuje se kroz sve druge nastavne oblasti i teme uz praktičan rad i sastoji se od dve nastavne teme: Kultura vežbanja i igranja i Zdravstveno vaspitanje.

Kultura vežbanja i igranja

Osnovni termini u vežbanju

U radu sa učenicima postepeno uvoditi terminologiju vežbi i upoznati ih sa uticajem primenjenih vežbi na organizam.

Vežbam bezbedno

Upoznati učenika sa pravilima ponašanja koja važe u prostorima za fizičko vežbanje kako u školi,tako i van nje.Isticati neophodnost poštovanja pravila ponašanja tokom vežbanja.

Čuvam svoje i tuđe stvari

Formiranje svesti o potrebi čuvanja kako svojih tako i tuđih stvari.

Pravila elementarnih igara

Usvajanje osnovnih pravila elementarnih igara koje se na času realizuju.Razvijanje svesti o potrebi poštovanja pravila igara, kao i posledicama njihovog

nepoštovanja.Nekad izgubim,a nekada pobedim

Negovanje takmičarskog duha.Prihvatanje pobede i poraza na socijalno prihvatljiv način(bez ruganja i nipodaštavanja protivnika...).

Navijam pristojno

Podsticati učenike da prilikom igre ili takmičenja poštuju svoju i protivničku ekipu i nagrade svaki lep potez i postupak učesnika u igri.

Zdravstveno vaspitanje

Moje zdravlje i vežbanje

Na način prihvatljiv za učenike objasniti značaj različitih vežbanja za zdravlje. Razvoj svesti o potrebi da se bude zdrav i šta znači zdravlje za čoveka.Neophodno je da uoče razlike između zdravog i bolesnog stanja organizma.

Mišići zglobovi i kosti

Učenici imenuju delove tela, kosti, zglobove i mišiće (grudi, stomak, leđa, noge, ruke - rameni pojas) i navode njihovu ulogu. Mogućnosti svog tela učenici pokazuju kroz vežbanje. Naglasiti značaj fizičke aktivnosti i fizičkog zdravstvenog vaspitanja kao predmeta.

Telesni razvoj

Proširiti učenička znanja o sopstvenom rastu i razvoju.Osposobiti ih da uoče određene promene tokom Dosadašnjeg razvoja.

## Lična higijena

Formiranje svesti o značaju održavanja lične higijene.

Stvaranje navike da se oprema za fizičko vežbanje uredno održava i čuva.

## Higijena prostora za vežbanje

Formiranje navike da se higijena prostora u kojem učenik vežba uredno održava i čuva (sala, svlačionice, igrališta...)

„Šareni-raznovrsni obrok” pravilna ishrana Upoznavati

učenika sa značajem raznovrsnosti ishrane. Značaj

vode za organizam i vežbanje

Upoznavati učenika sa značajem redovnog i dovoljnog konzumiranja tečnosti-vode i njenim značajem u vežbanju.

## Didaktičko-metodički elementi

Osnovne karakteristike realizacije nastave:

- Jasnoća nastavnog procesa;
- Optimalno korišćenje raspoloživog prostora, sprava i rekvizita;
- Izbor racionalnih oblika i metoda rada;
- Izbor vežbi usklađen sa programskim sadržajima i ishodima;
- Funkcionalna povezanost delova časa-unutar jednog i više uzastopnih časova određene nastavne teme.

Pri izboru oblika rada uzimaju se u obzir prostorni uslovi, broj učenika na času, opremljenost spravama i rekvizitima i planirana dinamika rada.

Izbor didaktičkih oblika rada treba da bude u funkciji efikasne organizacije i intenzifikacije časa u cilju dostizanja postavljenih ishoda.

U nastavi treba da preovladavaju igre i sadržaji koji zahtevaju preciznost izvođenja. Svim vežbanjima prethode tačna uputstva nastavnika i prikaz vežbi. Nastavnik prati rad učenika, ukazuje i ispravlja greške.

## III. PRAĆENJE I VREDNOVANJE NASTAVE I UČENJA

U cilju sagledavanja i analiziranja efekata nastave Fizičkog i zdravstvenog vaspitanja, preporučuje se da nastavnik podjednako, kontinuirano prati i vrednuje:

- Nivo angažovanosti (aktivnost) i odnos učenika prema obavezama u fizičkom i zdravstvenom vaspitanju koji obuhvata:

Vežbanje u adekvatnoj sportskoj opremi;

Aktivno učestvuje na časovima fizičkog i zdravstvenog vaspitanja;

vežbanje i igranje u slobodno vreme.

- Prikaz jednog kompleksa usvojenih opšte pripremni vežbi(vežbi oblikovanja),bez rekvizita.

- Postignuća u motoričkim veštinama.

- Individualni napredak učenika

Individualni napredak svakog učenika procenjuje se u odnosu na prethodno provereno stanje.Prilikom ocenjivanja neophodno je uzeti u obzir sposobnosti učenika, stepen spretnosti i umešnosti. Ukoliko učenik nema razvijene posebne sposobnosti, prilikom ocenjivanja uzima se u obzir njegov individualni napredak u odnosu na prethodna dostignuća i mogućnosti kao i angažovanje učenika u nastavnom procesu.

Kod učenika oslobođenih praktičnog dela nastave prati se i vrednuje:

- poznavanje osnovnih pravila elementarnih igara, osnovnih zdravstveno-higijenskih pravila vežbanja i zdrave ishrane;

- učešće u vannastavnim aktivnostima.

Praćenje,vrednovanje i ocenjivanje učenika oslobođenih od praktičnog dela nastave,vrši se na osnovu posebnog angažovanja u nastavi.

Praćenje vrednovanje i ocenjivanje učenika sa invaliditetom vrši se na osnovu njihovog individualnog napretka.

## VANNASTAVNE I VANŠKOLSKE AKTIVNOSTI

Plan i program ovih aktivnosti predlaže Odeljensko veće drugog razreda i sastav nije deo godišnjeg plana rada Škole i školskog programa.

### B. Slobodne aktivnosti

Realizuju se prema interesovanju učenika.Sačinjava se poseban program pri čemu se uzimaju u obzir materijalni i prostorni uslovi rada,uzrasne karakteristike i sposobnosti učenika.

### V.Nedelja školskog sporta

Radi razvoja i praktikovanja zdravog načina života, shvatanja važnosti sopstvenog zdravlja i bezbednosti, o potrebi negovanja i razvoja fizičkih sposobnosti,kao i prevencije nasilja,narkomanije,maloletničke delinkvencije,škola u okviru Školskog programa realizuje nedelju školskog sporta.

Nedelja školskog sporta obuhvata:

- Fizičke aktivnosti prilagođene uzrastu i mogućnostima učenika;
- Kulturne manifestacije sa ciljem promocije fizičkog vežbanja, sporta i zdravlja (likovne i druge izložbe, folklor, ples, muzičko-sportske radionice...);
- Đačke radionice (o zdravlju, fizičkom vežbanju, sportu i dr...).

Plan i program Nedelje školskog sporta sačinjava Odeljensko veće drugog razreda zajedno sa Stručnim većem predmetnih nastavnika koji realizuju nastavu Fizičkog i zdravstvenog vaspitanja u drugom ciklusu, kao i drugim Stručnim većima (likovne kulture, muzičke kulture, istorije, informatike...) i stručnim saradnicima u školi, vodeći računa da i učenici koji su oslobođeni od praktičnog dela nastave Fizičkog i zdravstvenog vaspitanja, budu uključeni u organizaciju ovih aktivnosti.

G. Aktivnosti u prirodi (izlet, kros, zimovanje, letovanje...)

Iz fonda radnih dana, predviđenih zajedničkim planom, škola organizuje aktivnosti u prirodi:

- izlet;
- kros se organizuje minimum jednom u toku školske godine;
- zimovanje-organizuje se za vreme zimskog raspusta (fizičke aktivnosti na snegu);
- letovanje-organizuje se za vreme letnjeg raspusta (kampovanje itd.).

Plan i program ovih aktivnosti sačinjava Odeljensko veće drugog razreda u saradnji sa Stručnim većem Predmetnih nastavnika koji realizuju nastavu Fizičkog i zdravstvenog vaspitanja u drugom ciklusu.

D. Školska takmičenja

Škola za učenike drugog razreda organizuje i sprovodi takmičenja iz minimum jedne elementarne igre ili poligona u toku školske godine, kao integralni deo procesa Fizičkog i zdravstvenog vaspitanja. Plan takmičenja donosi Odeljensko veće drugog razreda u saradnji sa Stručnim većem nastavnika Fizičkog i zdravstvenog vaspitanja.

Učenici mogu da učestvuju i na takmičenjima u sistemu školskih sportskih takmičenja Republike Srbije, koja su u skladu sa nastavnim planom i programom, kao i na takmičenjima od interesa za lokalnu zajednicu.

Đ. Korektivno-pedagoški rad i dopunska nastava Ove

aktivnosti organizuju se sa učenicima koji imaju:

- poteškoće u ostvarivanju ishoda;
- smanjene fizičke sposobnosti;

- loše držanje tela;
- zdravstvene poteškoće koje onemogućavaju redovno pohađanje nastave.

Za učenike koji imaju poteškoće u savladavanju gradiva i učenike sa smanjenim fizičkim sposobnostima organizuje se dopunska nastava koja podrazumeva savladavanje onih obaveznih programskih sadržaja koje učenici nisu uspeali da savladaju na redovnoj nastavi, kao i razvijanje njihovih fizičkih sposobnosti;

Rad sa učenicima koji imaju loše držanje tela podrazumeva:

- uočavanje posturalnih poremećaja kod učenika;
- savetovanje učenika i roditelja;
- organizovanje dodatnog preventivnog vežbanja u trajanju od jednog školskog časa nedeljno;
- organizovanje korektivnog vežbanja u saradnji sa odgovarajućom zdravstvenom ustanovom.

Rad sa učenicima sa zdravstvenim poteškoćama organizuje se isključivo u saradnji sa lekarom specijalistom, koji određuje vrstu vežbi i stepen opterećenja, a sprovodi ih nastavnik Fizičkog i zdravstvenog vaspitanja u saradnji sa nastavnikom koji realizuje razrednu nastavu u odeljenju koje učenik pohađa.

Oslobađanje učenika nastave fizičkog i zdravstvenog vaspitanja

Učenik može biti oslobođen samo praktičnog dela programa nastave za određeni period, polugodište ili celu školsku godinu na osnovu preporuke izabranog lekara.

Učenik oslobođen praktičnog dela, u obavezi je da prisustvuje časovima. Za rad sa oslobođenim učenicima nastavnik sačinjava poseban program rada baziran na usvajanju teorijskih i vaspitnih sadržaja u skladu sa programom i korelaciji sa sadržajima drugih predmeta.

Oslobođenim učenicima treba pružiti mogućnost da:

- prate igru i usvajaju pravila igara,
- naprave edukativni crtež sa sportskog događaja,
- na drugi način pomažu u nastavi.

Primer ishoda za učenike oslobođene od praktičnog dela

nastave: Po završetku teme učenik će biti u stanju da:

- navede osnovna pravila elementarne igre koja se najčešće primenjuje u nastavi;
- primeni osnovna zdravstveno-higijenska pravila;
- pomogne u organizaciji aktivnosti predviđenih programom.

## Pedagoška dokumentacija

- Planovi rada Fizičkog i zdravstvenog vaspitanja, plan rada odeljenskog veća, godišnji plan (po temama sabrojemčasova), mesečni operativni plan, plan vančasovnih i vanškolskih aktivnosti i praćenje njihove realizacije.
- Pisane pripreme: formu i izgled pripreme sačinjava sam nastavnik u skladu sa Stručnim uputstvom.

Pedagošku dokumentaciju nastavnik sačinjava u pisanoj ili elektronskoj formi.

PROGRAM NASTAVE I UČENJA PREDMETA DIGITALNI SVIJET

Godišnji fond: 36

Nedjeljni fond: 1

| r.br.  | NASTAVNA TEMA/OBLAST                   | FOND ČASOVA |             |                       |
|--------|----------------------------------------|-------------|-------------|-----------------------|
|        |                                        | obrada      | utvrđivanje | s<br>v<br>e<br>g<br>a |
| 1.     | DIGITALNO DRUŠTVO                      | 12          | 8           | 20                    |
| 2.     | BEZBEDNO KORIŠĆENJE DIGITALNIH UREĐAJA | 4           | 2           | 6                     |
| 3.     | ALGORITAMSKI NAČIN RAZMIŠLJANJA        | 6           | 4           | 10                    |
| ukupno |                                        | 22          | 14          | 36                    |

**Cilj nastave i učenja predmeta Digitalni svijet** jeste razvijanje digitalne kompetencije učenika neophodne za bezbjednu i pravilnu upotrebu digitalnih uređaja za učenje, komunikaciju, saradnju i razvijanje osnova algoritamskog načina razmišljanja.

| Predmetni ishodi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Opšte međupredmetne kompetencije                                                                                                                                       | Naziv teme-sadržaja                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Ključni | Načini i postupci | Načini |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|-------------------|--------|
| <p>– uporedi način na koji uči u školi sa onlajn učenjem putem školske platforme; koristi školsku platformu za onlajn učenje (uz pomoć nastavnika i/ili roditelja/zakonskog zastupnika); samostalno koristi digitalne udžbenike za učenje; kreira, čuva i ponovo uređuje digitalnu sliku (samostalno i/ili uz pomoć nastavnika) koristeći odgovarajuću aplikaciju; svojim rečima objasni pojam pokretne slike; kreira elemente pokretne slike; kreira jednostavan grafički digitalni materijal namenjen poznatoj publici; svojim rečima objasni zbog čega digitalne uređaje povezujemo na mreže, uključujući internet; navede mogućnosti za razmenu materijala, komunikaciju i zajednički rad (učenje) koje su nastale zahvaljujući umrežavanju digitalnih uređaja;</p> <p>– objasni dobitke i rizike</p> | <p>-Kompetencija za učenje,- Digitalna kompetencija,</p> <p>-Estetička kompetencija,</p> <p>-Rad podacima i informacijama ,</p> <p>-Saradnja.</p> <p>-Komunikacija</p> | <p>DIGITALNO DRUŠTVO (12O + 8U = 20)</p> <p>Učenje putem školske platforme za onlajn učenje. Učenje uz pomoć digitalnih udžbenika. Kreativno grafičko izražavanje korišćenjem digitalnog uređaja. Umrežavanje digitalnih uređaja i prilike za razmenu materijala, komunikaciju i zajednički rad koji iz umrežavanja proizilaze.</p> <p>BEZBEDNO KORIŠĆENJE DIGITALNIH</p> |         |                   |        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>koji proizilaze iz komunikacije putem digitalnih uređaja;</p> <p>Onlajn učenje, digitalna slika, pokretna slika, umrežavanje digitalnih uređaja, komunikacija, lični podaci, odlaganje elektronskog otpada, algoritam, programiranje u vizuelnom programskom jeziku</p> | <p>-Kompetencija za učenje,</p> <p>-Digitalna kompetencija,</p> <p>-Estetička kompetencija,</p> <p>-Rad podacima i informacijama</p> <p>,</p> <p>-Saradnja</p> <p>-Komunikacija</p> <p>Odgovoran odnos prema okolini<br/>Odgovorno učešće u demokratskom društvu</p> <p>-Odgovoran odnos prema zdravlju</p> | <p>UREĐAJA (40+2U=6)</p> <p>-Dobici i rizici koji proizilaze iz komunikacije putem digitalnih uređaja.</p> <p>-Ponašanje na internetu – internet bonton.</p> <p>-Ostavljanje ličnih podataka pri korišćenju digitalnih uređaja.</p> <p>-Primerena reakcija u slučaju kontakta sa neprimerenim digitalnim sadržajem, nepoznatim, zlonamernim osobama ili osobama koje komuniciraju na neprihvatljiv način.</p> <p>-Organizacija vremena i uslova za rad pri onlajn učenju.</p> <p>-Korišćenje digitalnih uređaja i zaštita životne sredine.</p> <p>-karakteristike svakogod pomenutih vidova (društvene mreže, Vajber grupe, imejl, video-sastanci i sl.).</p> | <p>-Podsticati učenike da navedu neke od podataka koji spadaju u lične podatke i upoznati učen sa činjenicom da korišćenjem digitalnih uređaja ostavljamo lične podatke na internetu, a toga često nismo ni svesni</p> <p>Svako činjenje u digitalnom okruženju ostavlja otisak kao kada gazimo po neutabanom snegu. Neki od tih otisaka mogu da imaju uticaj na naš budući život. Takođe, obnoviti znanje o neophodnosti softverske zaštite digitalnog uređaja jakim lozinkom.</p> <p>Pomenuti postojanje dvostepene zaštite i pojasniti kako ona funkcioniše. Učenici treba da kreiraju statične ili pokretne slike koje podižu svest o mogućnostima koje donosi komunikacija na internetu ali i</p> |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|  |                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                            |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                            |  | <p>opasnostima koje vrebaju ukoliko se komunikaciji ne pristupi na odgovoran način. Kreirane slike postavljaju se na školsko veb-mesto time se promoviše stvaralaštvo učenika, postaje dostupno njihovim porodicama i rođacima. Ulogu emotikona u pisanoj komunikaciji.</p> <p>-Razgovarati sa učenicima o neprimerenoj komunikaciji (govor mržnje, vređanje, omalovažavanje), kao i o rizičnoj komunikaciji -</p> <p>-Učenici treba da kreiraju primer dnevnog plana rada nastavnik treba da ih savetuje kako da odrede prioritete, kako da potraže pomoć u slučaju da ne razumeju sadržaje koje izučavaju i time doprinesu izgradnji samoregulacije njih ovom učenju.</p> |
|  | <p>-Kompetencija za učenje,</p> <p>-Digitalna kompetencija,</p> <p>-Estetička kompetencija,</p> | <p>ALGORITAMSKI NAČIN RAZMIŠLJANJA (60 + 4U = 10)</p> <p>Razlaganje problema na manje celine. Osmišljavanje algoritama linijske i ciklične strukture koji vodi do rešenja jednostavnog problema. Kreiranje računarskog</p> |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>– predloži načine odlaganja elektronskog otpada koji ne ugrožavaju životnu sredinu; svojim rečima objasni pojam algoritam; analizira jednostavan poznati postupak koji sadrži ponavljanja određenih radnji i predstavi ga algoritamski; kreira odgovarajući računarski program u vizuelnom programskom jeziku; analizira jednostavan program kreiran u vizuelnom programskom jeziku i objasni šta i na koji način taj program radi; uoči i ispravi grešku u jednostavnom programu, proveri valjanost novog rešenja i po potrebi ga dodatno popravi (samostalno ili saradnički); kreira program u vizuelnom programskom jeziku kojim upravlja ponašanjemraspoloživog fizičkog digitalnog uređaja.</p> | <p>-Rad podacima i informacijama</p> <p>-Saradnja</p> <p>-Komunikacija</p> <p>-Odgovoran odnos prema okolini</p> <p>-Odgovorno učešće u demokratskom društvu</p> <p>-Odgovoran odnos prema zdravlju</p> | <p>programa u vizuelnom programskom jeziku. Analiza postojećeg programa kreiranog u vizuelnom programsko jeziku i tumačenje funkcije blokova od ko je sačinjen. Upravljanje ponašanjem fizičkog digitalnog uređaja kreiranjem programa u vizuelnom programskom jeziku. Uočavanje i ispravljanj grešaka u programu.</p> | <p>U okviru aktivnosti za dostizanje ishoda svojim rečima nastavnik objasni pojam algoritam i analizira jednostavan poznati postupak koji sadrži ponavljanja određenih radnji i predstavi ga algoritamski, učenike treba staviti pred probleme koje treba da dekomponuju</p> <p>i njihovo rešenje prikažu u formi niza koraka, pri čemu se treba oslanjati na obrazovno iskustvo iz prvog razreda. Među problemima treba da se nađu i oni čije rešavanje zahteva</p> <p>ponavljanje određenih koraka izvestan broj puta ili neprestano.</p> <p>-Definisani niz koraka nastavnik naziva algoritmom i podstiče učenike da ovaj pojam objasne na uzrastu primeren način. Nastavnik stavlja</p> |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |
|--|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |  |  |  | <p>pred učenike nekoliko ranije kreiranih programa, koje oni treba da analiziraju i objasne šta i na koji način rade.</p> <p>-Nastavnik treba da naglasi činjenicu da učenje programiranja predstavlja trajno znanje, koje je primenljivo i u godinama koje dolaze.</p> |  |
|--|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

# PLANIRANJE NASTAVE-VREMENSKO USAGLAŠAVANJE NASTAVNIH SADRŽAJA

| DRUGI RAZRED |                |                                                                         |                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------|----------------|-------------------------------------------------------------------------|----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| TEMA         | PREDMET        | NASTAVNI SADRŽAJ                                                        | VREME<br>REALIZACIJE | MEĐUPREDMETNE KOMPETENCIJE                                                                                                                                                                                                                                                      |
| MOJA ŠKOLA   | Bosanskijezik  | <i>Škola, Dragan Lukić-</i><br>obrada                                   | septembar            | Komunikativna kompetencija,<br>-kompetencija za učenje, kompetencija za<br>saradnju, estetička kompetencija, digitalna<br>kompetencija, odgovoran odnos prema<br>okolini, rešavanje problema za odgovorno<br>učesće u demokratskom društvu,<br>Veština saradnje<br>estetička    |
|              | Svetokonas     | <i>Ponovou školi-</i> obrada                                            | septembar            |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|              | Muzičko        | <i>Kad đak zna šta hoće<br/>Minja Subota-</i> obrada                    | septembar            |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|              | Likovno        | <i>Oblici i prostor-</i> obrada                                         | septembar            |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|              | Matematika     | <i>Sabiranje i oduzimanje<br/>do 100-</i> obrada                        | septembar            |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|              | Engleskijezik  | <i>Sabiranje i oduzimanje</i>                                           | septembar            |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| JESEN        | Bosanski jezik | <i>Rečenice prema<br/>značenju-</i> utvrđivanje                         | oktobar              | Komunikativna kompetencija,<br>-kompetencija za učenje, kompetencija<br>za saradnju, estetička kompetencija,<br>digitalna kompetencija, odgovoran odnos<br>prema okolini, rešavanje problema za<br>odgovorno učesće u demokratskom<br>društvu,<br>Veština saradnje<br>estetička |
|              | Svijet oko nas | <i>Čuvamo zdravlje i<br/>zdrava ishrana-</i><br>utvrđivanje             | oktobar              |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|              | Muzičko        | <i>Jesen-Stanko Korunović-</i><br>obrada                                | oktobar              |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|              | Matematika     | <i>Veza sabiranja i<br/>oduzimanja-</i> obrada                          | oktobar              |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|              | Likovno        | <i>Jednobožno-višebožno-</i><br>obrada                                  | oktobar              |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| SAOBRAĆAJ    | Bosanski jezik | <i>Rod i broj imenica-</i><br>obrada                                    | novembar             | Komunikativna kompetencija,<br>-kompetencija za učenje, kompetencija za<br>saradnju, estetička kompetencija, digitalna<br>kompetencija, odgovoran odnos prema<br>okolini, rešavanje problema za odgovorno                                                                       |
|              | Svijet oko nas | <i>Ponašamo se<br/>bezbjedno i kulturno u<br/>saobraćaju-</i><br>obrada | novembar             |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|            |                |                                                                 |          |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------|----------------|-----------------------------------------------------------------|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|            | Muzičko        | <i>Semafor, nepoznati autor, Zoran Hristić</i> -obrada          | novembar | učešće u demokratskom društvu, vještina saradnje estetička                                                                                                                                                                                                 |
|            | Likovno        | <i>Kompozicija od upotrebnih predmeta</i> -obrada               | novembar |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|            | Matematika     | <i>Jedinice mere za dužinu</i> -obrada                          | novembar |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|            |                |                                                                 |          |                                                                                                                                                                                                                                                            |
| ZIMA       | Bosanski jezik | <i>Slikar kazima, Desanka Maksimović</i> -obrada                | decembar | Komunikativna kompetencija, -kompetencija za učenje, kompetencija za saradnju, estetička kompetencija, digitalna kompetencija, odgovoran odnos prema okolini, rešavanje problema<br>Za odgovorno učešće u demokratskom društvu, veština saradnje estetička |
|            | Svijet oko nas | <i>Kretanje</i> -obrada                                         | decembar |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|            | Muzičko        | <i>Novogodišnja čestitka, Jovan Avramov, Pero Zubac</i> -obrada | decembar |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|            | Fizičko        | <i>Grudvanje</i> -uvježbavanje                                  | decembar |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|            | Engleski jezik | <i>Christmas and New Year; Make a Christmas card</i>            | decembar |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|            |                |                                                                 |          |                                                                                                                                                                                                                                                            |
| SVETI SAVA | Bosanski jezik | <i>Sveti Sava otac i sin, narodna priča</i> -obrada             | januar   | Komunikativna kompetencija, -kompetencija za učenje, kompetencija za saradnju, estetička kompetencija, digitalna kompetencija, odgovoran odnos prema okolini, rješavanje problema za odgovorno učešće u demokratskom društvu, Veština saradnje estetička   |
|            | Likovno        | <i>Lutkarska predstava</i> -vežbanje                            | januar   |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|            | Muzičko        | <i>Himna Svetom Savi</i> -vežbanje                              | januar   |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|            |                |                                                                 |          |                                                                                                                                                                                                                                                            |
| ŽIVA BIĆA  | Bosanski jezik | <i>Konj i magare, narodna priča</i> -obrada                     | mart     | Komunikativna kompetencija, -kompetencija za učenje, kompetencija za saradnju, estetička kompetencija, digitalna kompetencija, odgovoran odnos prema okolini, rešavanje problema za odgovorno učešće u demokratskom društvu, Veština saradnje estetička    |
|            | Svijet oko nas | <i>Šta je zajedničko svim živim bićima</i> -obrada              | mart     |                                                                                                                                                                                                                                                            |

|            |                |                                                   |       |                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------|----------------|---------------------------------------------------|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|            | Muzičko        | <i>Prolećna pjesma, Stanko Korunović</i> -obrađa  | mart  |                                                                                                                                                                                                                                                          |
|            | Likovno        | <i>Govor tela</i> -obrađa                         | mart  |                                                                                                                                                                                                                                                          |
|            |                |                                                   |       |                                                                                                                                                                                                                                                          |
| ŽIVOTINJE  | Bosanski jezik | <i>Svitac traži prijatelja, Su Ju Ćin</i> -obrađa | april | Komunikativna kompetencija, -kompetencija za učenje, kompetencija za saradnju, estetička kompetencija, digitalna kompetencija, odgovoran odnos prema okolini, rešavanje problema za odgovorno učešće u demokratskom društvu, Veština saradnje estetička  |
|            | Svijet oko nas | <i>Životinje u mojoj okolini</i> -obrađa          | april |                                                                                                                                                                                                                                                          |
|            | Muzičko        | <i>Žabice</i> -sistematizacija                    | april |                                                                                                                                                                                                                                                          |
|            |                |                                                   |       |                                                                                                                                                                                                                                                          |
| MATERIJALI | Bosanski jezik | <i>Carevo novo odijelo, Andersen</i> -obrađa      | maj   | Komunikativna kompetencija, -kompetencija za učenje, kompetencija za saradnju, estetička kompetencija, digitalna kompetencija, odgovoran odnos prema okolini, rješavanje problema za odgovorno učešće u demokratskom društvu, Veština saradnje estetička |
|            | Svijet oko nas | <i>Materijali</i> -obrađa                         | maj   |                                                                                                                                                                                                                                                          |

# **PROGRAM DOPUNSKE NASTAVE**

## **BOSANSKI JEZIK**

Obuhvata učenike 2.razreda. Broj učenika je određen po potrebi u zavisnosti od tempa ovladavanja gradivom redovne nastave, izostanaka zbog bolesti i samih poteškoća učenika u boljem razumevanju pojedinih nastavnih sadržaja. Fond časova je 36.

Opšti cilj dopunske nastave za učenike 2.razreda je da učenicima pružimo dodatnu podršku u: usvajanju nastavnih sadržaja predviđenih nastavnim planom i programom na osnovnom nivou, sticanje bazičnih znanja,kao osnove za dalju nadogradnju znanja,pružanje individualne pomoći učenicima u učenju i boljem razumevanju nastavnih sadržaja,podsticanje i razvijanje samopouzdanja i motivacije za učenje i vežbanje.

| Naziv teme/<br>Sadržaj*                                                                                                                                                                                  | Način i postupak<br>ostvarivanja                                                                                                                                                                  | Broj časova<br>(okvirno) | Ciljevi i zadaci sadržaja                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.Jeziki gramatika:reč,<br><br>rečenica, glas;<br>imenice(zajedničke i<br>vlastite),glagoli<br>(vremena),opisni<br>pridevi,brojevi(osnovni i<br>redni);potvrđeni<br>Odrične rečenice; vrste<br>rečenica. | Časovi dopunske<br><br>Nastave se ostvaruju<br>U učionici odeljenja<br>Jednom nedeljno,<br>čime su učenici<br>upoznati<br>rasporedom časova.<br>A zavisi i od<br>individualnih<br>Potreba učenika | 1<br>0                   | -usvajanje nastavnih sadržaja koje<br><br>Učenici zbog bolesti,slabog predznanja<br>ili bilo kog drugog<br>Razloga nisu usvojili tokom redovne<br>nastave;<br>-usvajanje nastavnih sadržaja<br>Predviđenih nastavnim planom i<br>Programom na osnovnom nivou<br>-sticanje bazičnih znanja kao osnove za |
| 2.Pravopis:pisanje velikog<br>Početnog slova;pisanje<br>rečice NE uz glagole;<br>Štampana slova latinice;<br>Ćirilica i latinica-sličnosti<br>i razlike;pisana slova<br>latinice.                        |                                                                                                                                                                                                   | 9                        | Dalju nadogradnju znanja<br>-uvježbavanje i ponavljanje stečenih<br>Znanja i davanje uputstava za<br>Savladavanje poteškoća u<br>Učenju;<br>-negovanje saradničkih i kooperativnih<br>Odnosa u radu                                                                                                     |
| 3.Jezikskakultura :<br>sastavljanjeizapisivanje<br>reči i rečenica;<br>prepričavamo pročitano<br>priču;                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                   | 7                        | -pružanje individualne pomoći<br>Učenicima u učenju i boljem<br>Razumevanju nastavnih sadržaja<br>-osposobljavanje učenika u<br>Povezivanju gradiva srodnih predmeta i<br>Primeni stečenih znanja;                                                                                                      |
| 4.Književnost:veština<br><br>Čitanja i razumevanje<br>pročitano;vežbe čitanja<br>ćiriličnih tekstova;<br>čitamo latinične<br>tekstove.                                                                   |                                                                                                                                                                                                   | 1<br>2                   | -podsticanje i razvijanje<br>Samopouzdanja i motivacije za učenje i<br>vežbanje;<br>Usvojeni nastavni sadržaji koji su<br>obrađivani na dopunskoj nastavi<br>-nastavni sadržaji usvojeni na<br>osnovnom nivou<br>-stečena bazična znanja kao osnova za<br>dalju nadogradnju                             |
|                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                   |                          | -stečene veštine,znanja,radne navike i<br>odgovornost prema radu.<br>-dobri saradnički i kooperativni odnosi<br>U radu.                                                                                                                                                                                 |

|  |  |  |                                                                                                                               |
|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  | -učenici sa više samopouzdanjai<br>Motivacije pristupaju učenju i vežbanju<br>Lakše i bolje                                   |
|  |  |  | Razumeju nastavne sadržaje<br>- povezuju i primenjuju stečena znanja<br>iz različitih nastavnih oblasti i srodnih<br>predmeta |

Nastavne teme su okvirne jer sadržaj zavisi od individualnih potreba učenika.

## MATEMATIKA

Obuhvata učenike 2.razreda. Broj učenika je određen po potrebi u zavisnosti od tempa ovladavanja gradivom redovne nastave, izostanaka zbog bolesti i samih poteškoća učenika u boljem razumevanju pojedinih nastavnih sadržaja. Fond časova je 36.

Opšti cilj dopunske nastave za učenike 2.razreda je da učenicima pružimo dodatnu podršku u usvajanju nastavnih sadržaja predviđenih nastavnim planom i programom na osnovnom nivou, sticanje bazičnih znanja, kao osnove za dalju nadogradnju znanja, pružanje individualne pomoći učenicima u učenju i boljem razumevanju nastavnih sadržaja, podsticanje i razvijanje samopouzdanja i motivacije za učenje i vežbanje.

| Naziv teme/sadržaj                                                          | Način i postupak ostvarivanja                                                                                                                                         | Broj časova | Ciljevi i zadaci sadržaja                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1.Prirodni brojevi do 100</b>                                            | Časovi dopunske Nastave se ostvaruju u Učionici odeljenja jednom nedeljno, čime su učenici Upoznati sa Rasporedom časova. A zavisi i od individualnih potreba učenika |             |                                                                                         |
| Sabiranje i Oduzimanje prirodnih brojeva do 100 (s prelazom preko desetice) |                                                                                                                                                                       | 13          | Osposobljavanje učenika da sabira i oduzima do 100(s prelazom preko desetice).          |
| Tablica množenja                                                            |                                                                                                                                                                       | 2           | Da zna tablicu množenja.                                                                |
| Množenje i deljenje prirodnih brojeva do 100                                |                                                                                                                                                                       | 12          | Osposobljavanje učenika da množi i dijeli (dvocifrene brojeve jednocifrenim).           |
| <b>2.Geometrijska tela i figure</b>                                         |                                                                                                                                                                       | 2           | Da razlikuje predmete po obliku, imenuje predmete oblika lopte, valjka, kvadra i kocke. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  |   |                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Predmeti oblika lopte, valjka, kvadra i kocke</p> <p>Upoređivanje predmeta po obliku, širini, visini i debljini</p> <p>Duž, poluprava i prava</p> <p><b>3. Mjerenje i mjere</b></p> <p>Merezadužinu: metar, decimetar, centimetar</p> <p>Mere za vrijeme: čas, minut, dan, sedmica, nedjelja, mjesec</p> |  | 2 | Osposobiti učenika da uporedi predmete po širini, visini i debljini.                                                             |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  | 2 | Da ume da uoči, imenuje i crta duž, polupravu i pravu.                                                                           |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  | 2 | Da zna mjerne jedinice: metar, decimetar i centimetar i da zna koju od tih jedinica mjere da upotrebi za mjerenje zadate dužine. |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  | 1 | Ume da prepozna mjere<br>Za vrijeme: čas, minut, dan, sedmica, nedjelja, mesec.                                                  |

## **NAČIN PRILAGOĐAVANJA OBRAZOVANJA I VASPITANJA UČENICIMA KOJIMA JE POTREBNA DODATNA PODRŠKA U OBRAZOVANJU**

Ukoliko bude učenika za koje je usled socijalne uskraćenosti, smetnji u razvoju, invaliditeta, kasnijeg uključivanja u školovanje,

- nedovoljnog poznavanja jezika ili drugih razloga, potrebna dodatna podrška, planiraju se i sprovode mere za otklanjanje fizičkih, komunikacijskih i socijalnih prepreka, uradiće se individualni obrazovni planovi i kao aneksi priključiti Školskom programu.

Neki od preporučenih načina prilagođavanja programa nastave i učenja učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška:

- prostorno, sadržajno i metodičko prilagođavanje nastavnog programa (npr. razmeštaj sedenja, izbor gradiva za učenje i vežbanje, prilagođavanje zadataka, načina i vrsta ocenjivanja, domaćih...)

- što veća individualizacija nastave, a posebno sa učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška i nadarenim učenicima razmena iskustava i saradnja sa članovima Veća i stručnim saradnicima u školi...

korišćenje vršnjačke podrške i pomoći u savladavanju programskih sadržaja i sve drugo što će se primeniti u skladu sa konkretnim slučajem

## **PROGRAM ČAS ODELJENJSKOG STAREŠINE**

Godišnji fond časova: 36

Nedeljni fond časova: 1

Cilj nastave je razvoj moralnih osobina, stavova i uverenja učenika, upoznavanje učenika sa školskim životom i odnosima kojima uvažavaju druge. Upućuje na estetska osećanja, formiranje kulturno-higijenskih i zdravstvenih navika i formiranje stava o zaštiti životne sredine.

| TEME                                         | SADRŽAJI                                                                                     | KOMPETENCIJE I OPŠTE MEĐUPREDMETNE KOMPETENCIJE                                                                                                                                                                                                        | НАЧЕНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПЛАНИРАНОГ                                                                    |                                                                           |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|
|                                              |                                                                                              | ситуацијама из                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                             |                                                                           |
| BEZBEDNOST                                   | -Na putu od kuće do škole                                                                    | 1.Kompetencija za celoživotno učenje<br>2.Komunikacija 3.Rad s podacima i informacijama<br><br>4.Digitalna kompetencija<br><br>5.Rešavanje problema<br><br>6.Saradnja<br><br>Odgovorno učešće u demokratskom društvu<br>Odgovoran odnos prema zdravlju | -повезивање садржај рада са свакодневног живота у школи и ван ње                                            |                                                                           |
|                                              | -Ko nam pomaže u saobraćaju<br>-Policajac je naš prijatelj                                   |                                                                                                                                                                                                                                                        | -одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада                                                     |                                                                           |
| KAKO DO DOBROG USPJEHA I PRIMJERNOG VLADANJA | -Plan rada i odmora u toku dana<br>-Ocjena<br>-Školske obaveze<br>-Šta je primjerno vladanje |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                             | организовање истраживачких активности                                     |
| ŽIVOT U ŠKOLI                                | -Prava i obaveze<br>-Odnosi u odeljenju                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                        | Odgovoran odnos prema okolini<br>Estetička kompetencija<br>Preduzimljivost i orijentacija ka preduzetništvu | -оцењивање позитивних страна понашања и рада и како се могу још побољшати |
|                                              | -Dječija nedjelja<br>-Dan škole<br>-Savindan                                                 | -израда панона                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                             |                                                                           |
|                                              | -Bonton                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                             |                                                                           |

|                                                                                            |                                                                                                                                                               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>КУЛТУРА ПОНАШАЊА</b>                                                                    | -Boravak u fiskulturnoj sali<br>-Ponašanje u školi i van škole                                                                                                |
| <b>ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE</b>                                                             | -Učionica<br>-Školsko dvorište                                                                                                                                |
| <b>ZAŠTITA OD NASILJA,<br/>ZLOSTAVLJANJA I<br/>ZANEMARIVANJA PROGRAMA I<br/>PREVENCIJA</b> | -Kome se obraćamo za pomoć<br>kada se nad nama vrši nasilje ili<br>smo samo svjedoci nasilja<br>- Nasilje, zlostavljanje,<br>zanemarivanje,<br>-Nivoi nasilja |

|                                                 |
|-------------------------------------------------|
| организовање радионица<br>-постављање ученика у |
|-------------------------------------------------|

| TEME                                                 | SADRŽAJI                                                                                                                                                         | KOMPETENCIJE I OPŠTE MEĐUPREDMETNE KOMPETENCIJE                                                                                                  | NAČINI I POSTUPCI OSTVARIVANJA PLANIRANOG                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>BEZBEDNOST</b>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>-Na putu od kuće do škole</li> <li>-Ko nam pomaže u saobraćaju</li> <li>-Policajac je naš prijatelj</li> </ul>            | 1.Kompetencija za cijeloživotno učenje<br>2.Komunikacija<br>3.Rad sa podacima i informacijama                                                    | -Povezivanje sadržaja i rada sa situacijama iz svakodnevnog života u školi i van nje.<br><br>-odabir i korišćenje odgovarajućih metoda i tehnika rada organizovanja istraživačkih aktivnosti |
| <b>KAKO DO DOBROG USPJEHA I PRIMJERENOG VLADANJA</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>-Plan rada i odmora u toku dana</li> <li>-Ocjena</li> <li>-Školske obaveze</li> <li>-Šta je primjerno vladanje</li> </ul> | 4.Digitalna kompetencija<br><br>5.Rješavanje problema<br>6.Saradnja<br>Odgovorno učenje u demokratskom društvu<br>Odgovoran odnos prema zdravlju | -ocenjivanje pozitivnih strana ponašanja i rada kako se mogu još poboljšavati .                                                                                                              |
| <b>ŽIVOT U ŠKOLI</b>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>-Prava i obaveze</li> <li>-Odnosi u odeljenju</li> <li>-Dječija nedjelja</li> </ul>                                       | Estetička kompetencija<br>Preduzimljivost i orijentacija ka preduzetništvu                                                                       | -izrada panoa organizovanje radionica<br><br>-postavljanje učenika u različite situacije i samoevaluacije                                                                                    |

|                                                                                           |                                                                                                                                                                                                     |  |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>-Dan škole</li> <li>-Savindan</li> </ul>                                                                                                                     |  |  |
| <b>KULTURA PONAŠANJA</b>                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>-Bonton</li> <li>-Boravak u fiskulturnoj sali</li> <li>-Ponašanje u školi i van škole</li> </ul>                                                             |  |  |
| <b>ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE</b>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>-Učionica</li> <li>-Školsko dvorište Čuvajmo prirodu</li> </ul>                                                                                              |  |  |
| <b>ZAŠTITA OD NASILJA<br/>ZLOSTAVLJANJA I<br/>ZANEMARIVANJA I<br/>PROGRAMI PREVENCIJE</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>-Kome se obraćamo kada se nad nama vrši nasilje ili smo svjedoci nasilja</li> <li>-Nasilje, zlostavljanje, zanemarivanje</li> <li>- Nivoi nasilja</li> </ul> |  |  |

# PROGRAM VANNASTAVNIH AKTIVNOSTI

Godišnji fond časova: 36

Nedjeljni fond časova: 1

Cilj je podsticanje individualnih sklonosti i interesovanja, sadržajnog i kvalitetnog korišćenja slobodnog vremena, radi bogaćenja društvenog života i razonode, razvijanja i negovanja drugarstva i prijateljstva, druženje sa vršnjacima kroz zajedničko delanje, iskazivanje sposobnosti, osamostaljivanje, razvoj nekih veština i drugo.

| TEME                            | SADRŽAJ                                                                                                                                                                                                                                                                              | OPŠTE<br>MEĐUPREDMETNE<br>KOMPETENCIJE                                                                                                                                                                                                                                                  | NAČINI I POSTUPCI OSTVARIVANJA<br>PLANIRANOG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>DRUŠTVENE<br/>AKTIVNOSTI</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Dječija nedjelja (učešće u aktivnostima)</li> <li>- Sveti Sava –školska slava (pano)</li> <li>- Dan škole (učešće u aktivnostima)</li> <li>- Nova godina (radionica)</li> <li>- Uskrs (radionica)</li> <li>- Vršnjačke radionice</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>1.Kompetencija za celoživotno učenje</li> <li>2.Komunikacija</li> <li>3Rad sa podacima i informacijama.</li> <li>4.Digitalna kompetencija</li> <li>5.Rješavanje problema</li> </ul>                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>-dobro planiranje: cilja efekata, aktivnosti i nastavnika, način rada</li> <li>-aktivnostima su obuhvaćeni svi učenici i i to tako da mogu da iskažu: angažovanost, samostalnost, saradljivost i inicijativnost.</li> <li>- primjenjuje se igrolike aktivnosti kojima se podstiče kreativnost učenika</li> <li>- koriste se školski resursi</li> <li>-Organizuju se jednostavne akcije u kojima se glavni nosioci učenici</li> </ul> |
| <b>TEHNIČKE<br/>AKTIVNOSTI</b>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>-Školske prostorije (uređenje)</li> <li>-Čestitke za : rođendan, Novu godinu, Božić, Dan žena, Uskrs (izrada)</li> <li>-Odeljenski pano (uređenje)</li> </ul>                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>6.Saradnja</li> <li>Odgovorno učešće u demografskom društvu</li> <li>Odgovoran odnos prema zdravlju</li> <li>Odgovoran odnos prema okolini.</li> <li>Estetička kompetencija</li> <li>Preduzimljivost i orijentacija ka preduzetništvu</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                   |                                                                                                                                                                                                         |  |  |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| <b>HUMANITARNE<br/>AKTIVNOSTI</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Akcija povodom Dječije nedjelje</li> <li>- Humanitarna akcija ( pomoć drugu, drugarici (prikupljanje pribora)</li> <li>- Saradnja sa Crvenim krstom</li> </ul> |  |  |
| <b>SPORTSKE<br/>AKTIVNOSTI</b>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Odeljenska takmčenje</li> <li>- Međuodeljenska takmičenja</li> <li>- Učešće na krosu (opštinski nivo)</li> </ul>                                               |  |  |
| <b>KULTURNE<br/>AKTIVNOSTI</b>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Izložbe</li> <li>- Pozorišne predstave</li> <li>- Bioskopske predstave</li> <li>- Priredbe</li> </ul>                                                          |  |  |

U toku školske godine planirane su posete ( pozorištu, bioskopu, muzeju, galeriji i biblioteci), obilazak grada i šetnje do parka i jezera<sup>1</sup>

U toku školske godine planiran je odlazak i učešće učenika na Jesenjem i Prolećnom krosu.

<sup>1</sup> Školski program OŠ „12 decembar“ Sjenica za 2024-2028.godinu